

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ-OLUŞLARININ
SOSYAL SORUMLULUK DAVRANIŞLARINA GÖRE İNCELENMESİ

GÜRKAN YEĞİNTÜRK

İzmir
2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

27/06/2019

Gürkan YEGİNTÜRK

Tarih: 11/07/2019

Tez Başlığı:

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 93 sayfalık kısmına ilişkin, 11 / 07 / 2019 tarihinde tez danışmanım tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 25'dir.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☒

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça dâhil, ☒ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Gürkan Yeğintürk
Öğrenci No : 2016950025
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Programı : Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

11/07/2019

Gürkan YEĞİNTÜRK

DANIŞMAN

11/07/2019

Prof. Dr. Aslı UZ BAŞ

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı, Yazar Adı (author's first name) olarak öğrencinin adı, Yazar Soyadı (author's last name) olarak öğrencinin soyadı bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Öncelikle en büyük teşekkürü tez danışmanım Prof. Dr. Aslı UZ BAŞ'a etmek istiyorum. Yüksek lisans çalışmam boyunca desteği ve içtenliği ile beni her zaman motive eden, çalışmamı tamamlayacağıma olan inancımı kazandıran, kendisinin bilgi, birikim ve deneyimleri sayesinde tez çalışmamı tamamlamam ile birlikte mesleğimi dair çok önemli kazanımlar elde etmemi sağlayan hocama teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca destekleri ve yönlendirmeleri için değerli hocalarım Doç. Dr. Fatma Selda ÖZ SOYSAL ve Doç. Dr. Orkide BAKALIM'a teşekkür ederim.

Anasınıfından yüksek lisansa kadar derslerime giren tüm öğretmenlerimin bu tez çalışmamda emeği var. Bütün öğretmenlerime ve mesleğime dair bana tecrübe deneyim kazandıran herkese çok teşekkür ediyorum.

Süreç boyunca beni hep motive eden değerli dostlarıma çok teşekkür ediyorum. En karamsar olduğum zamanlarda bile beni neşelendirerek çalışmamı bitirmem için büyük bir kuvvet verdiniz.

Ve hayatım boyunca beni maddi manevi her konuda desteğini esirgemeyen sevgili aileme çok teşekkür ediyorum. Sevginizi, desteğinizi her zaman arkamda hissediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem	4
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	8
1.5. Varsayımlar.....	8
1.6. Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Pozitif Psikoloji (Positive Psychology).....	10
2.1.1. Öznel İyi Oluş	12
2.1.2. Psikolojik İyi Oluş.....	15
2.1.3. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	23
2.1.3.1. Yurt İçinde Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar	23
2.1.3.2. Yurt Dışında Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar	25
2.2. Sorumluluk ve Sosyal Sorumluluk.....	28
2.2.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluk	30
2.2.3. Bireysel Sosyal Sorumluluk.....	33
2.2.4. Gönüllülük	34
2.2.5. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yapılan Araştırmalar	36

2.2.5.1. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	36
2.2.5.2. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	38
BÖLÜM III	40
YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli/Deseni	40
3.2. Evren ve Örneklem	40
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	43
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	43
3.3.2. Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği	43
3.3.3. Psikolojik İyi Olma Ölçeği	44
3.4. Verilerin Analizi.....	44
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği.....	44
3.6. Araştırmacının Rolü	45
BÖLÜM IV	46
BULGULAR.....	46
4.1. Betimsel Bulgular	46
4.2. Sosyal Sorumluluk Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	47
4.3. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	49
4.4. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	54
4.5. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular.....	59
4.6. Sosyal Sorumluluk ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	69
BÖLÜM V	74
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	74

5.1. Tartışma.....	74
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	82
KAYNAKÇA.....	86
EK 1: ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ.....	103
EK 2: ÖLÇEK UYGULAMA İZİNLERİ.....	104
EK 3: ÇALIŞMADA KULLANILAN FORM ve ÖLÇEKLER	106
EK 4: UYGULAMAYA İLİŞKİN ÜNİVERSİTE İZİNLERİ	116

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablo 3.2. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 4.1. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Tablo 4.2. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.3. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.4. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Yaşamın Çoğunu Geçirdiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.5. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.6. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılım Sıklığına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.7. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.8. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.9. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Gönüllü Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.10. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Gönüllü Olarak Katılım Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.11. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Gönüllü Olarak Sosyal Sorumluluk Projesine Katılmayanların İleride Katılma Düşüncesine Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.12. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Zorunlu Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.13. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Zorunlu Olarak Katılma Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.14. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerinin Önemine İlişkin Görüşlere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.15. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.16. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.17. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Yaşamın Çoğunu Geçirdiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.18. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.19. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılım Sıklığına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.20. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.21. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.22. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Gönüllü Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.23. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Gönüllü Olarak Katılım Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.24. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Gönüllü Olarak Sosyal Sorumluluk Projesine Katılmayanların İleride Katılma Düşüncesine Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.25. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Zorunlu Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Tablo 4.26. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Zorunlu Olarak Katılma Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.27. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerinin Önemine İlişkin Görüşlere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Tablo 4.28. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 4.29. Sosyal Sorumluluğun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Carrol'un Sosyal Sorumluluk Piramidi

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi

Yeğintürk, Gürkan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Prof. Dr. Aslı UZ BAŞ

Bu araştırmanın amacı bireysel sosyal sorumluluk davranışının, kişilerin psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkini ortaya koymaktır. Ayrıca araştırmanın alt problemlerinde bir takım demografik değişkenin bireysel sosyal sorumluluk ve psikolojik iyi oluş seviyesi arasında anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ve Marmara Üniversitesi'nde öğrenim gören 801 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu”, “Psikolojik İyi Olma Ölçeği” ve “Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen veri analizinde SPSS 21.0 kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları için ANOVA, Scheffe post hoc, pearson korelasyonu ve regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının psikolojik iyi oluş ve alt boyutları puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Sosyal sorumluluk değişkeni, psikolojik iyi oluş değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır. Ayrıca bireysel sosyal sorumluluk değişkeni ile cinsiyet, ailenin ekonomik düzeyi, sosyal sorumluluk projelerine katılma, sosyal sorumluluk projelerinde bulunma süresi, sivil topluma üyelik durumu, ileride katılma isteği ve sosyal sorumluk projelerine verdiği önem ile anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Psikolojik

iyi oluş değişkeni ile ise cinsiyet, yaş, yaşamının çoğunu geçirdiği yer, ailenin ekonomik durumu, sosyo kültürel faaliyetlere katılım sıklığı, sivil toplum kuruluşuna üyelik, gönüllü olup olmaması, ileride katılma isteği ve sosyal sorumluluk projelerine verdiği önem ile anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İyi Oluş, Sosyal Sorumluluk, Bireysel Sosyal Sorumluluk

ABSTRACT

Investigating of Psychological Well-Being of University Students in terms of Social Responsibility Behavior

Yeğintürk, Gürkan

Master, Department of Educational Sciences

Prof. Dr. Aslı UZ BAŞ

The aim of this study is to demonstrate how individual social responsibility behavior is related to the level of psychological well-being of individuals. In addition, it was investigated whether there is a significant difference between the several demographic variables and point of view towards individual social responsibility and level of psychological well-being.

The sample of the study consists of 801 undergraduate students studying in Istanbul and Marmara University. "Personal Information Form", "Psychological Well-being Scale" and "Individual Social Responsibility Scale" were applied in this research. SPSS 21.0 was used for data analysis. ANOVA, Scheffe post hoc, pearson correlation and regression analysis techniques were used for the findings of the study.

According to the results of the study, it was found that individual social responsibility scores were significant predictors of psychological well-being and sub-dimensions scores. Social responsibility variable explains 12% of total variance in psychological well-being variable. In addition, significant relationships were found between individual social responsibility variable and other variables like gender, economic level of family, participation in social responsibility projects, duration of social responsibility projects, membership status to civil society, desire to participate in the future and level of importance given to social responsibility projects. Significant

relationships were found between psychological well-being variable and gender, age, place where people live most, economic status of family, frequency of participation in socio-cultural activities, membership of civil society organisation, voluntary status, willingness to participate in the future, importance given to social responsibility projects.

Keywords: Psychological Well-Being, Social Responsibility, Individual Social Responsibility

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Medeniyet geliştikçe bireyin kendine dönük mutluluğu, yaşam konforu, kaliteli yaşam arayışı artmıştır. Bireylerin mutluluğu ve iyi oluşu insanlık tarafından hep merak edilmiş ve farklı prensipler tarafından farklı cevaplar üretilmiştir. Özellikle 19. yy ile birlikte gelişen “psikoloji” bilimi mutluluğun kaynakları ile uğraşmış ve mutluluğu farklı bakış açılarıyla açıklamaya çalışsa da 20. yy’ın ikinci yarısına değin psikolojinin temel konuları insanın mutluluk belirleyicilerden çok mutsuzluk belirleyicileri olmuştur (Diener, 1984).

Psikolojinin üç temel amacından söz edilebilmektedir: 1) psikolojik problemleri tedavi etme, (2) bireylerin yaşamlarını daha verimli ve tatmin edici olmasını sağlama ve (3) üstün yeteneği/zekayı tanımlanma ve geliştirme (Seligman ve Csikzentmihalyi, 2000, Linley, Maltby, Wood, Osborne ve Hurling, 2009). II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan tahribat ve toplumların travmaları sonucunda tanım güncellenerek fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden tam iyilik hali olarak kullanılmaya başlanmıştır fakat özellikle 1950’lilere kadar psikolojik iyi oluş büyüme ve sağlığı tanımlamak yerine patolojinin yokluğu, depresyon gibi olumsuz duygular açısından ele alınmıştır (Eryılmaz, 2013 ve Ryff, 2014).

Klasik psikoloji yaklaşımı özellikle 1950 öncesi bireylerin iyi oluşlarına yönelik yaptığı çalışmalarda kullandığı depresyon ve anksiyete gibi klinik sorunlara yönelik ölçeklerden düşük puan alan bireylerin iyi oluşlarını düşük düzeyde olarak değerlendirmiştir (Bradburn, 1969, Myers ve Diener 1995). Hefferon ve Boniwell (2011:6) yaptıkları çalışmada 1972-2006 yılları arasında depresyonla ilgili yapılan çalışmaların iyi oluşla ilgili yapılan çalışmalardan 5 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Myers ve Diener (1995) yaptıkları araştırmada 1967-1994 yılları arasında depresyon üzerine 46.380, kaygı üzerine 36.851, öfke üzerine 5.099 araştırma yapılırken; mutluluk üzerine 2.389, yaşam doyumu üzerine 2.340, neşe üzerine 405 çalışmaya rastlamışlardır.

Bu çalışmanın değişkeni olan “iyi oluş” ve “mutluluk” kavramları Aristo’dan bu yana pek çok farklı şekilde tartışılan kavramlardandır. Mutlu insanın özellikleri çok eski zamanlardan beri tanımlanmaya çalışılmıştır (Cenkseven ve Akbaş, 2007). Felsefe tarihinde mutluluk ve iyi oluş üzerine literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında iki farklı tanımlama görülür (Grenville- Cleave, 2012). Bunlardan biri Aristippus’un bireyin temel yaşam amacının hazzla ulaşmak ve mutluluğun bireyin haz duyduğu anlar olduğunu söyleyen “hedonik (hazcı) yaklaşımıdır (Ryan ve Deci, 2001). Bir diğeri ise Aristo’nun mutluluğunun sadece yaşamda alınan haz toplamı değil insanın kendi için iyi olanı gerçekleştirmesi, iyiye dönük çabası olduğunu söyleyen “ödomonik” (psikolojik işlevsellik) yaklaşımıdır (Waterman, 1990).

İyi oluş kavramına ilişkin farklı kurumsal modeller olmakla birlikte bu çalışmanın teorik dayanağını Ryff’in (1989a) geliştirmiş olduğu altı boyuttan oluşan psikolojik iyi oluş modeli oluşturmaktadır. Bu boyutlar: Diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevre hâkimiyeti, kişisel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul’dür. Ryff (1989a) "Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli"ni genç, yetişkin ve orta yaş grubundan oluşan 321 kişi üzerinde yaptığı çalışma sonucunda geliştirmiştir.

Ülkemizde yapılan çalışmalar ruh sağlığı ile ilgili insanların ciddi problemler yaşadığı ve problemlerin zaman içerisinde arttığını ortaya koymaktadır. Ülkemizde yapılmış en kapsamlı çalışma olan Türkiye Ruh Sağlığı Profili’ne (1998) göre ülkemizde yetişkinlerin %18’i, çocuk ve ergenlerin %11’i yaşam boyu bir ruhsal hastalık geçirmekte ya da klinik düzeyde sorunlu davranışlar yaşamaktadır. Aynı raporda dünyadaki diğer ülkelerde ruhsal hastalık oranı %18-%36 arasında değişmekte ve gelişen toplumlarla birlikte insanların yaşadıkları ruhsal problemlerde artış gözlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) yaptığı Yaşam Memnuniyeti (2017) araştırmasında mutlu olduğunu söyleyen bireylerin oranı 2016 yılında %61,3 iken 2017 yılında %58 oldu. Mutsuz olduğunu beyan eden bireylerin oranı ise %10,4’ten %11,1’e yükseldi. Kadınlarda mutluluk oranı, 2016 yılında %64,5 iken 2017 yılında %62,4’e, erkeklerde bu oran %58,1’den %53,6’ya düştü. Bu rakamlar psikolojik iyi oluş konusunun oldukça önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Bireylerin kendilerini psikolojik iyi oluŖa ulaŖmaları farklı araŖtırmalar ve alıŖmalar yapılmıŖtır. Cowen (1994:5) iyi oluŖa ulaŖmanın yollarını Ŗu Ŗekilde sıralamıŖtır: Çocukluk dönemine güvenli bağlar oluŖturmak, yaŖ dönemine uygun yetkinlikler kazanmak, iyi oluŖu destekleyen pozitif ortamlarda bulunmak, bireyin kendi hayatı hakkında öz-denetim sahibi olabilmesi ve stresle mücadele. Hefferon ve Boniwell (2014:51) yaptıkları araŖtırmada iyi oluŖun 5 yolu olduğunu söylemiŖlerdir. Bunlar: Diğerleriyle bağlantı kurmak, aktif olmak, dikkate almak, öğrenmeyi sürdürmek ve vermektir (yardımlaŖmak). Twenge (2009:332) günümüzdeki gençlerin yaŖadıkları psikolojik sıkıntılar, ergenlik krizleri ve yalnızlık problemlerinden kurtulması için baŖka insanlara yardımcı olacak etkinliklerine katılması gerektiğini söylemiŖtir.

Sosyal sorumluluk paylaŖımı, grup içerisinde iŖ birliğini, yardımlaŖmayı içerir (Scales, Blyth, Berkas ve Kielsmeier, 2000:337). Yapılan tanımlarda diğer insanlarla kurulan olumlu iliŖkiler, yardımlaŖma, olumlu ortamlarda bulunma gibi ortak noktalar göze çarpmaktadır. Bu davranıŖları sağlayan en genel ortam bireylerin sosyal sorumluluk davranıŖlarına yönlendirmeleriyle mümkün olabilmektedir. Sosyal sorumluluk projeleri içerisindeki davranıŖlar bireylerin paylaŖımlarını artıracak ve yaŖam anlamlarını bulmalarında yardımcı olacaktır. Bu noktada bireysel sosyal sorumluluk davranıŖlarının ve gönüllüğün önemi ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu konuda okullarda gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımı teŖvik edilerek gönüllülük ve sosyal sorumluluk faaliyetlerinin hem niteliksel hem de sayıca artmasını sağlayacaktır (Palabıyık, 2011).

alıŖmanın ilk kısmında araŖtırmanın amacı ve önemi, problemler ve alt problemlere, sayıtlara ve sınırlılıklara değinilmiŖtir. İkinci kısmında alıŖmanın değışkenlerini oluŖturan “psikolojik iyi oluŖ” ve “bireysel sosyal sorumluluk” kavramı iliŖkili kavramlarla birlikte detaylıca ele alınmıŖtır. Üçüncü kısmında alıŖmanın yöntem anlatılmıŖtır. Dördüncü kısımda ise araŖtırmanın bulguları verilmiŖ ve beŖinci kısmında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araŖtırmanın sonuçları tartiŖılmıŖ ve öneriler sunulmuŖtur.

1.2. Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı; hayatının bir döneminde sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü ya da çeşitli zorunluluklara bağlı olarak katılan üniversite öğrencileri ile sosyal sorumluluk projelerinde yer almayan üniversite öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk davranışlarına göre Ryff'ın "Çok Boyutlu Psikolojik İyi Olma Modeli" açısından psikolojik iyi oluş düzeylerini değerlendirmektir.

Güder ve Özel Sektör Gönüllüler Derneği'nin (ÖSGD) (2006) yayınladıkları raporda gönüllülük faaliyetlerinde yer almanın bireyler üzerinde sağladığı olumlu etkileri 6 başlıkta toplanmıştır. Bireye sağladığı olumlu etkiler; toplumun yararına herhangi bir karşılık beklemeden çalışıldığı için haz ve manevi zenginleşme, diğer gönüllü insanlarla çalışıp bir organizasyonun parçası olunması sebebiyle özgüven gelişimi, bir gruplar kısıtlı zaman içerisinde, belirli bir hedef için işbirliği içerisinde çalışılması sebebiyle ekip çalışması becerilerinde artış, toplum tarafından onaylanan ve desteklenen bir davranış olması sebebiyle iyi bir toplumsal konum, çalışmalar sayesinde tanışılan yeni insanlar ve kazanılan toplumsal duyarlılık sonucunda yeni bir çevre ve arkadaşlıklar ve son olarak dahil olunan alternatif etkinlikler sayesinde yeni ilgi alanlarıdır.

Çalışma boyunca paylaşılacak olan raporlarda ülkemizde "bireysel sosyal sorumluluk" davranışı gösteren birey sayısının oldukça düşük olduğu, sivil toplum kuruluş sayısının diğer ülkelere kıyasla oldukça az olduğu ve kurumsal sosyal sorumluluğun tarihçesinin çok eskiye dayanmadığı görülmektedir. Sosyal sorumluluğun toplumsal sorunlara dönük farkındalık hali olması (Eraslan, 2011) sebebiyle bu sonuçlar ülkemiz açısından endişe vericidir. Çünkü Çankaya (2010)'ya göre bireysel sosyal sorumluluk davranışı gösteren bireyler diğer bireylerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini göz önünde bulunduran, kişisel beklentileri ile yaşadığı çevrenin beklentilerini karşılaştırarak toplumsal çıkarları gözetten bireylerdir.

Bu çalışmada sosyal sorumluluk ve iyi oluş arasındaki ilişkiler ortaya konarak sosyal sorumluluğun teşvik edilmesi hedeflenmektedir. Sosyal sorumluluğa bireysel ve kurumsal katılımlar arttıkça, ülkemizde ve dünyamızda yaşanan pek çok toplumsal soruna yönelik etkili

özmler retilmesi mümkün olacaktır. Bununla birlikte projelere katılım sağlamış bireylerin kendi iyi-oluşlarının artmasına bağlı olarak kişisel ruhsal problemlerin azalması sağlanacaktır. Ayrıca araştırma kapsamında uygulanan lme araçları aracılığıyla sosyal sorumluluğa katılım oranı düşük olan grupların özellikleri belirlenmiş olacaktır. Bu sayede sivil toplum kuruluşları sosyal sorumluluk projelerine katılmayan bireylerin özelliklerini daha iyi tanımlayarak o kişilerin de katılımını sağlayacak etkinlikler üretmesine imkan tanıyacaktır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Problem Cümlesi: Bu araştırmada “niversite ğrencilerinin psikolojik iyi-oluşları ile onların sosyal sorumluluk davranışları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır? sorusuna yanıt aranacaktır.

Alt Problemler:

- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri yaşamlarını çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri, sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite ğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri, sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Üniversite öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ailelerin ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri sosyal sorumluluk projelerin önemi hakkında düşüncelerine durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların yaşamlarını çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların ailelerin ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile onların sosyal sorumluluk projelerin önemi hakkında düşüncelerine durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi-oluş toplam puanları ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği “kendini kabul” alt ölçeğinden aldıkları puanlar ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği “bireysel gelişim” alt ölçeğinden aldıkları puanlar ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeği “yaşam amacı” alt ölçeğinin puanları ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “diğerleriyle kurulan olumlu ilişkiler” alt ölçeği puanları ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “çevresel hakimiyet” alt ölçeği puanları ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “özerklik” alt ölçeği puanları ile onların bireysel sosyal sorumluluk puanları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “kendini kabul” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “bireysel gelişim” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “yaşam amacı” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “diğerleriyle olumlu ilişkiler” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “çevresel hakimiyet” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü katılan öğrenciler ile gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin “Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin “özerklik” alt ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk puanları onların psikolojik iyi oluş toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar, araştırmanın örneklemine giren öğrencilerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
2. Araştırmada ele alınan değişkenlere ilişkin bilgiler uygulanan ölçme araçlarının ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır

1.5. Varsayımlar

1. Katılımcıların uygulanan veri toplama araçlarına içten yanıtlar verdiği kabul edilmiştir.
2. Araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil etme gücüne sahip olduğu kabul edilmiştir.

1.6. Tanımlar

Psikolojik İyi Oluş: Kendini kabul, çevresel hakimiyet, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, yaşam amacı ve bireysel gelişim boyutlarından oluşan psikolojik iyi oluş bireyin kendi yaşamına dönük tutumları ve kendini gerçekleştirme düzeyidir (Ryff, 1989a).

Sosyal Sorumluluk: Bireyin doğrudan hiçbir çıkarı olmadan toplum yararına gönüllü olarak yaptığı davranıştır (Yılmaz, 2011).

Bireysel Sosyal Sorumluluk: Bireylerin gönüllü olarak hiçbir karşılık beklentisi olmadan toplumsal norm ve değerlere uygun olarak faaliyetler göstermesidir (Eraslan, 2011).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Pozitif Psikoloji (Positive Psychology)

Psikoloji bilimi temel hedefleri olan hastalıkları tedavi etme, insanların yaşamlarından daha fazla doyum almasını sağlama ve üstün yetenekleri tanımlama gibi hedeflerinden özellikle ikincisi ve üçüncüsünü 1950'lere kadar tamamen göz ardı ederek unutulmuş patolojik tedavilere odaklanmış odaklanılmış ve bireyin iyi oluşu negatif semptomların olmaması şeklinde tanımlanmıştır (Duckworth, Steen ve Seligman, 2005; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Her ne kadar pozitif psikoloji ve pozitif psikolojinin alt kavramı Bradburn, Maslow, Jung gibi psikoloji alanındaki kuramcılar tarafından kullanılsa da “pozitif psikoloji” kavramı Martin Seligman’ın 1998 yılında Amerikan Psikoloji Birliği (American Psychological Association) (APA) başkanı olması ile birlikte yaygınlaşmaya başlamıştır. Martin Seligman APA başkanı olarak yaptığı açılış konuşmasında insan potansiyeli ve yanlış olandan çok doğru olana odaklanma üzerine yapmıştır (Matsumoto, 2009:410).

Pozitif psikoloji bakış açısıyla birlikte olumsuz duygular, durumlar ve negatif semptomlarla uğraşan psikoloji, pozitif duygulara pozitif durumlara ve bireyin gelişimine odaklanmasıyla bir değişim yaşanmıştır. Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) pozitif psikolojinin temel amacının bireylerin olumlu özelliklerine vurgu yaparak bu özellikleri geliştirmek olduğunu söylemiştir ve genel olarak bireylerin olumlu, uyumlu ve yaratıcı yönlerinin vurgulandığı kuram, araştırma ve müdahale tekniklerini kullanmıştır. Pozitif psikoloji bireylerin daha iyi, sağlıklı, mutlu ve daha başarılı yaşayabilmesi için sahip oldukları pozitif ve olumlu özellikleri ortaya çıkartarak bu özelliklerin güçlenmesini ve büyümesini sağlamaya odaklanmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Kümbül- Güler, 2009). Pozitif psikoloji yaklaşımı sadece bireylerin güçlü ve gelişen özelliklerine değil aynı zamanda kurumların, grupların güçlü ve gelişen özelliklerine odaklanarak verimliliklerini artmasını

sağlayan bir psikoloji yaklaşımıdır (Luthans, Avolio, Avey, ve Norman, 2007; Gable ve Haidt, 2005).

Pozitif psikoloji eleştirilerin aksine bireylerin psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen durumlara da odaklanmıştır. Seligman ve Pawelski (2003) tedavi etmeyi bireyin sadece negatif semptomlarını ortadan kaldırılması olarak negatif semptomları ortadan kaldırarak sıfıra getirerek değil pozitif özelliklerin inşa edilmesi ve geliştirilmesi olarak tanımlamıştır. Pozitif psikoloji bireylerin olumsuz ve negatif yaşantılarını yok saymayıp çalışmalarının odak noktasının bireylerin pozitif yönlerine çekmektedir. Ryff (2003), pozitif psikolojinin temel amacının bireyin kendisini gerçekleştirmesi olduğunu söylemiş ve özellikle bireylerin pozitif yönlerini ortaya çıkarma amaçlı çalışmalara yönelmiştir.

Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) pozitif psikolojinin kapsamını üç temel başlıkta toplamıştır. Birincisi kişinin öznel yaşantılarını kapsayan mutluluk, haz, umut, iyimserlik, geçmiş yaşantılarından alınan doyum, geleceğe dönük umut ve şimdiki zamandaki akış; ikincisi bireyin olumlu özelliklerini kapsayan ve psikolojik sağlığı geliştiren dışadönüklülük, yaratıcılık, cesaret, affetme, sevgi, azim, beceri, geleceğe dönük olmak ve orijinallik gibi özellikler; üçüncüsü bireyin mutluluğuna katkı sağlayan iş etiği, nezaket, eğitim, modernleşme, sivilleşme, özgecilik, sorumluluk ve iyi vatandaş olma gibi pozitif sosyal ve kurumlar ve toplumdur (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000: 5, Eryılmaz, 2014).

Pozitif psikoloji öznel iyi oluş, psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu, iyilik hali, psikolojik sağlamlık, iyimserlik, umut, akış, yaşamın anlamı, öz-belirleme, öz-duyarlık, affetme gibi pek çok başlığı toplayan bir alandır (Tuzgöl-Dost, 2004). Bu çalışmanın değişkenlerinden birini psikolojik iyi oluş kavramı oluşturmaktadır.

Çalışmanın ilk kısmında ifade edildiği gibi “mutluluk” ve “iyi oluş” için literatür taraması yapıldığında farklı tanımlarla karşılaşmakla birlikte, bu kavramlar iki başlıkta incelenmektedir: Bunlar “hedonik” (hazcı) ve “ödomonik” (psikolojik işlevsellik) yaklaşımıdır (Grenville- Cleave, 2012). Aristippus’un hedonik yaklaşımı yaşamın amacının hazzı ulaşmak olduğu ve mutluluğun bireyin haz duyduğu anlar olduğu vurgu yapar. Hedonik yaklaşıma göre iyi oluş kişinin yaşamdan aldığı doyuma dönük değerlendirmeleri ve pozitif

duyguların çoğunluğunu içerir. Psikoloji literatüründeki karşılığı “öznel iyi oluş”tur. Aristo’nun ödomonik yaklaşımı ise iyi oluş ve mutluluğu yaşamdan alınan hazların toplamının dışında bireyin iyiye dönük çabası ve kendisi için iyi olanı gerçekleştirilmesi olarak tanımlar. Psikoloji literatüründeki karşılığı “psikolojik iyi oluş”tur (Deci ve Ryan, 2008; Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

Temel anlamda iyi oluşun bireylerin ideal psikolojik deneyim ve işlevselliğini anlattığı söylenirken, dış dünyadaki insanlarla anlamlı ilişkiler kurma ve sürdürebilme, geçirilen zamanda keyif alma, hayat amacı geliştirme, özerklik, aktif olarak çalışma davranışını sürdürme ve olumlu duygular yaşama kapasitesi olarak da tanımlanabilir (Luthans, Vogelgesang ve Lester, 2006). İçinde bulunan toplumun gelenek, görenek ve değerleri iyi oluş seviyesini belirlemekte ve etkilemektedir (Lu, 2001).

İyi oluş iki başlık altında sınıflandırılabilir. Bunlar: Öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluştur.

2.1.1. Öznel İyi Oluş

Pozitif psikoloji literatüründe mutluluk ve öznel iyi oluş çoğunlukla aynı anlamda kullanılmıştır (Suldo, Friedrich, White, Farmer, Minch, Michalowski, 2009). Bireyin kendisini iyi hissettiren yaşantıları deneme sayısı bireyin öznel iyi oluş seviyesinin belirleyicisidir (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999; Schimmack, 2008). Öznel iyi oluş kişilerin tepkilerini, duygularının ve günlük olaylar karşısındaki yaşam doyumlarını içerir (Oishi, Diener, Lucas ve Suh, 1999). Öznel iyi oluş subjektif değerlendirmelerden oluşur ve yaşamın tüm yönlerine yönelik olumluluk seviyesidir (Diener, 2000). Öznel iyi oluş yaşam olaylarında olumlu duyguların daha fazla yaşanması ve yüksek doyum yaşama olarak tanımlanabilmektedir (Diener, 1984). Cihangir-Çankaya (2009) da öznel iyi oluşun bireylerin yaşamlarına yönelik değerlendirmelerinin olumlu ya da olumsuz olması sonucunda hissettiği yaşam doyumunu şeklinde tanımlamıştır.

Öznel iyi oluş üç boyuttan oluşmaktadır: Olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumunu (Deiner, 1984, Diener, 2000). Olumlu duygulanım ilgi, enerjik olma,

heyecan, neşe, gurur, sevgi, ilham gibi duygu durumlarını içerirken, olumsuz duygulanım, düşmanlık öfke, küçümseme, nefret, gerginlik, üzüntü, gibi olumsuz duygu durumlarını içerir (Diener ve Emmons, 1985). Yaşam doyumu ise öznel iyi oluşun bilişsel boyutunu oluşturur ve bireyin iş, evlilik, arkadaşlık gibi hayatlarında hissettiği doyumu değerlendirir (Myers ve Deiner, 1995).

Diener (1984:543) öznel iyi oluşun üç temel özelliği olduğunu söylemiştir. Bunların ilki kişinin kendi değerlendirmelerini ve tecrübelerini içermesi açısından öznel olmasıdır. İkincisi pozitif yönleri içererek, olumlu yöndeki ölçütleri kapsamasıdır. Üçüncüsü ise aile, sosyal hayat, iş gibi pek çok faktörü kapsayıp yaşamın bütün yönlerinin ele alınıp değerlendirilmesidir.

2.1.1.1. Öznel İyi Oluşu Açıklayan Kuramlar

- Ereksel Kuramlar

Ereksel kuramlar öznel iyi oluşu bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması ve amaçlarına ulaşabilmesi şeklinde tanımlamıştır. Yapılan çalışmalar amaçlar boyutunun bilinçli bir şekilde planladığını ve birey bu amaçlara ulaştığında öznel iyi oluşun artacağını göstermektedir. İhtiyaçlar boyutu ise bireyin doğuştan ya da sonradan kazandığı ihtiyaçları içermektedir. Birey bu ihtiyaçları giderdiği takdirde öznel iyi oluşu artacaktır (Omodei ve Wearing, 1990).

Bireylerin bütün amaçları öznel iyi oluşuna katkı sağlamakla birlikte bu amaçların kişinin hayatı için gerekli ve gerçekleştirilebilir olması önemlidir (Reisoğlu, 2014). Ereksel kuramı aynı zamanda bireyin kendini iyi hissettiğinde amaçlarını gerçekleştirmiş olduğunu söylemektedir (Diener, 1984:565).

- Etkinlik Kuramları

Etkinlik kuramı, ereksel kuramı gibi amaçlara vurgu yapmaktadır. Fakat etkinlik kuramı ve ereksel kuramının birbirinden ayıran fark ereksel kuramında iyi oluş için ulaşılan hedeflere vurgu yapılırken, etkinlik kuramında istenilen hedeflere ulaşma sürecinde yapılan etkinliklerinin de kişinin iyi oluşunu ve yaşam doyumunu arttırdığı vurgulanır (Tuzgöl-Dost, 2004). Etkinlik

kuramı sonuçtan çok hedefe ulaşma sürecinde yaşanan eylemlerin daha önemli olduğunu söylemektedir (Çelik, 2008).

Diener (1984) birey yüksek konsantrasyon gerektiren ve sevdiği bir iş ile ilgileniyorsa akış deneyim yaşayacağını ve öznel iyi oluşunun artacağını söylemektedir (Diener, 1984;565). Diener'in bu görüşü Csikszentmihalyi (1975)'nin akış (flow) kavramına atıftır. Csikszentmihalyi (1990) akışı, bireylerin deneyimlere ve yaşamdaki etkinliklere tam bir konsantrasyon sağlaması şeklinde tanımlamaktadır.

- *Aşağıdan Yukarı Ve Yukarıdan Aşağı Kuramları*

Aşağıdan yukarıya kuramı bireyin mevcut imkanlarının onun ihtiyaçlarını karşılama sürecinde yeterli ise bireyin mutlu olduğunu söylemektedir (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Aşağıdan yukarıya kuramına göre bireylerin yaşadığı küçük öznel iyi oluş deneyimleri, onların toplam öznel iyi oluş seviyesini oluşturmaktadır (Diener ve diğ., 1999, Eryılmaz, 2009). Bu kuramda evlilik, iş, arkadaşlık gibi yaşam alanları öznel iyi oluş seviyesinde önemlidir (Diener,1984).

Yukarıdan aşağı kuramı, iyi oluşu genetik faktörler ve yaşanan tecrübelerle şekillenen kişilik özelliklerinin olaylar karşısında verdikleri tepki şeklinde açıklamaktadır (Diener, 1984). Yukarıdan aşağı kuramı benzer dönem ve bölgelerde benzer tecrübeleri yaşayan bireylerin öznel iyi oluş düzeylerinin farklılaştığını da açıklamaktadır (Tuzgöl-Dost, 2004).

- *Bağ Kuramları*

Bağ kuramları, öznel iyi oluşu bilişsel süreçler ve koşullanmalar açısından incelemekte ve insanların neden mutluluk eğilimli olduğunu üzerinde çalışmaktadır. Temel olarak bağ kuramlarında yaşanan olaylar karşısında bilişsel bağlar oluşur ve verilen tepkiler bu bağlar sayesinde gerçekleşir. Bireylerin yaşadığı olaylara göre gelişen bilişsel çağırışimler öznel iyi oluş düzeyinde etkilidir. Bağ kuramlarına göre bireylerin “öznel iyi oluş”u yüksek olduğu takdirde olumlu bağlar artacak ve kurulan bilişsel bağlantılar olumlu tepki vermeyi sürekli hale getirecektir (Diener, 1984)

- *Yargı Kuramları*

Yargı kuramı, öznel iyi oluşu bireyin kendi mutluluk düzeyini belirlerken kullandığı standartlar ve ölçütler olarak ele almıştır (Diener, 1984). Yargı kuramında mutluluk bireyin belirlediği standartlara yakın olması ile ilgilidir (Diener, 2003). Yargı kuramlarına göre bireylerin belirledikleri standartlar öznelidir. Sosyal karşılaştırma kuramı bu duruma örnek olarak verilebilir. Bireyler iyi oluş seviyelerini etrafındaki insanlarla kendi durumlarını karşılaştırarak belirleyebilirler (Diener, 1984).

- *Uyum kuramları*

Uyum kuramı kişilerin ilk kez karşılaştığı olay ve durumlara tepki vereceğini ancak zamanla yeni koşullara uyum sağlanacağını belirtmektedir (Diener ve Suh 1997). Bu kurama göre yaşamda karşılaşılan olaylara dair öznel iyi oluş geçicidir. Bireyler kısa süre içinde mevcut iyi oluş düzeylerinde olmaya devam ederler (Eryılmaz, 2014). Uyum kuramlarında öznel iyi oluş seviyesine göre acı ve haz veren olaylardan sonra sürekli mutlu ya da mutsuz olunmadığı için kişiler olumlu ya da olumsuz tüm olaylara rağmen iyi oluş seviyelerini korumaktadır (Tuzgöl-Dost, 2004). Bireyler yaşadıkları travmatik deneyimler sonrası olayları farklı yollarla atlatabilmekte ve iyi oluş seviyesini koruyabilmektedir (Diener, 2003).

2.1.2. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş kavramı ilk kez Bradburn (1969) tarafından kullanılmıştır. Bradburn bu tanımında olumlu ve olumsuz duyguları birbirinden ayırmış ve psikolojik oluşu olumlu duyguların olumsuz duygulardan fazla olması şeklinde tanımlamıştır. Bradburn'un yaptığı bu tanım günümüzde öznel iyi oluş kavramı yerine kullanılmaktadır. Günümüzde psikolojik iyi oluş kavramı Aristo'nun yaptığı "insan davranışıyla başarılabilen şeylerin zirvesinde iyi oluş (eudemonizm) olduğunu" mutluluk tanımına uygun şekilde kullanılmaktadır (Kuyumcu ve Güven, 2012).

Günümüzde psikolojik iyi oluş kavramı en çok Ryff'ın (1989a) geliştirdiği tanımlama üzerinden açıklanmaktadır. Ryff (1989a) bireylerin iyi oluşunun, hissettiği olumlu ve olumsuz duyguların birleşiminden çok yaşam tutumları ve kendini gerçekleştirme düzeyini içeren karmaşık bir yapı olduğunu söylemiştir. Ryff'a (1989b) göre, iyi oluş kişinin kendisini mutlu hissetmesinden çok kişinin kendini geliştirmesidir (Kuyumcu ve Güven, 2012). Keyes, Shmotkin ve Ryff (2002) psikolojik iyi oluşun kendini kabul alt boyutunu, olumlu benlik algısı, sınırlılıkların farkında olup, öz-memnuniyeti yüksek, geçmişine yönelik olumlu duyguları olan; diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutunu, diğer insanlarla kurulan sıcak ve uzun süreli ilişkiler kurabilen, yüksek empati seviyesi sahibi ve diğer insanların mutluluğuyla ilgilenen; çevresel kontrol alt boyutunu bireylerin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak bir çevre kurabilmesi; özerklik alt boyutunu, çevresel etkiler olmasına karşın düşünce ve davranışlarını öz-benliğine göre düzenlenmesi, toplum içerisinde bireysellik elde edebilmesi; yaşam amaçları alt boyutu bireylerin yaşamlarına bir değer ve anlam katabilmesi; kişisel gelişim alt boyutu ise kişinin kendi potansiyel ve yeteneklerinin farkında olması, kendini geliştirme isteği ve farklı deneyimlere açık olması şeklinde tanımlamıştır (Özen ve Gülaçtı, 2012). Psikolojik iyi oluş temel olarak mutluluk, yaşam doyumu ve gelişim olarak tanımlanabilir ve bu yapıların psikolojik iyi oluşun temel bileşenleri olduğu söylenebilir (Onraet, Van Hiel, Dhont ve Pattyn, 2013).

2.1.2.1. Kişilik Kuramlarına Göre Olumlu Psikolojik Sağlık

Psikanalitik kuram psikolojik iyi oluş ve sağlığı kişinin id, ego ve süperegosunun, ego liderliğinde uyum içinde çalışması olarak açıklamaktadır. Ayrıca sağlıklı bir kişilik için psikoseksüel dönemlerinde sağlıklı bir şekilde geçirilmesi ve herhangi libido takılması yaşanmaması gerekmektedir (Öztürk, 2014). Freud, bireylerin yaşamları süresince güçlükler ve zorlanmalar yaşayabileceğini fakat psikolojik iyi oluşa/sağlığa sahip olarak sevmeyi ve çalışmayı sürdüreceği ve istekli olacağını belirtmektedir (Geçtan, 1997, Öztürk, 2014).

Adler psikolojik sağlık ve iyi oluşu “sosyal ilgi” kavramıyla açıklamaktadır. Adler'e göre sağlıklı bir birey yaşamın, birbirinin içine geçmiş üç temel ögesini başarılı bir şekilde gerçekleştirir. Bu üç yaşamsal görev: toplum, meslek aşk/evliliğidir. Bu görevler aynı zamanda yaşanılan çevrede bireyin kendine yer bulması ve yaşamını sürdürmesi zorunluluğunun

değişik yönleridir (Geçtan, 2004). Adler ayrıca aşağılık duygusuna vurgu yaparak psikolojik sağlık için makul düzeyde üstünlük çabalarıyla psikolojik sağlığı yerinde olan bir insanın bunu dengelediğini söylemiştir (Geçtan, 2005).

Jung psikolojik sağlığı bilinç ile bilinçdışı dünyasının birleşimi sonucunda oluşan “bireyleşme” ve bulunulan yaşam aşamasının görevlerinin gerçekleştirilmesi ile mümkün olduğunu söylemiştir (Sharf, 2014). Bireyleşme, bireyin bütün bir insan olmasıdır. Bütün insan kişiliğin gizlenmiş ve dışlanmış tüm yönlerini kabul etmeyi ve onlarla birlikte yaşamayı gerektirmektedir (Yanbastı, 1996).

Erikson gelişimi dönemlere ayırarak incelemiş ve her döneme özgü çözülmesi gereken krizler belirlemiştir. Erikson’un gelişim dönemleri yaşam boyu devam eder ve her yaş döneminde değişikliğe uğrar. Psikososyal gelişim olarak adlandırılan bu model sekiz aşamadan oluşmakta ve dönemler birbirlerini etkileyip biçimlendirmektedir. Bu dönemler şu şekildedir: 1) Temel güvene karşı güvensizlik, 2) Özerkliğe karşı utanç ya da çekingenlik, 3) Girişime karşı suçluluk duygusu, 4) Yeterliliğe karşı aşağılık duygusu, 5) Kimliğe karşı kimlik karmaşası, 6) Yakın ilişkilere karşı soyutlanma, 7) Üretkenliğe karşı durgunluk, 8) Ego bütünlüğüne karşı umutsuzluk (Corey, 2001). Birey her döneminde içinde bulunduğu döneme özgü krizler yaşar. Yaşanılan krizlerin çözümü ya da çözülememesi bir sonraki dönemi etkiler (Morris, 2002).

Maslow’a göre psikolojik sağlık ve iyi oluş yaşamın devamını sağlayan fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik, ait olma, sevme-sevilme, saygınlık gibi ihtiyaçları karşılayıp kendi gerçekleştirme yoluna ilerleme olarak tanımlamıştır. Maslow kendini gerçekleştirmeyi üst düzey ihtiyaç olarak görmüş ve yaşam boyu devam ettiğini söylemiştir. Kuzgun (2000) kendini gerçekleştirme sürecinin gerektirdiği kişilik özelliklerini şöyle tanımlamıştır: “gerçeği olduğu gibi algılayabilme, içinden geldiği gibi davranabilme, bir probleme dönük olan, kendine yetebilme, çevresinden bağımsız olma, takdir edebilme, insanlıkla özdeşleşme, demokratik karakter yapısına sahip olma, nüktedan, yaratıcı ve sosyal kalıplara karşı direnme”.

Rogers psikolojik sağlık ve iyi oluşu gelişmiş bireyler için tam işlevde bulunan bireyler diyerek kişilerin yeni deneyimlere ve kendini geliştirmeye açık, yaratıcı, esnek,

şimdiyi yaşayabilen, kendi düşüncelerini davranışa çevirebilen kişiler olarak tanımlamıştır. Her yönüyle işlevsel olan kişi, yeni deneyimlere kendini tamamen açmış, savunmacılıktan tamamen kurtulmuş, her anı daha dolu yaşamaya eğilim duyan, katılıktan, sıkı düzenlerden, yapısal dayatmalardan kurtulmuş, kendine güvenen bir bireydir (Rogers, 1963). Sağlıklı bireyler yaratıcıdır ve yaşamlarında risk alabilirler. Tüm yaşantılarını kabullenmiş olduklarından, her zaman için tamamen olmasa bile duygularını otantik olarak ifade ederek yaşamlarını gerçekleştirirler (Lonner ve Murdock, 2012).

Horney kuramında bireylerin “gerçek benliğini” merkeze alarak psikolojik sağlık için önemini vurgulamıştır. Horney’e göre bireylerin gerçek benliğini yaşaması, diğerleriyle ilişkilerinde otantikliğini yaşayabilmesi ve kendini geliştirmesi anlamına gelmektedir. Bu kapsamda Horney psikolojik sağlığı, bireyin kabul etme, savaşıma ve yalnızlık olarak üç davranış biçimini uygun koşullara göre seçmesi olarak tanımlamıştır. Bu üç davranış türü, birbirini tamamlar ve uyumlu bir bütün oluşturur (Geçtan, 2005). Oysa, nevrotik kişi, bu üç davranıştan birini sürekli olarak benimser ve bir yaşam biçimine dönüştürür (Geçtan, 2004). Horney’e göre sağlıklı insan olumlu ve olumsuz duygularını kabul eden ve ifade edebilen olaylara karşı uygun tepkiler geliştiren, özgüvenli, karar alıp sonuçlarının sorumluluğunu kabul edebilen ve topluma karşı sorumluluklarını bilen kişidir (Yanbastı, 1996).

Allport psikolojik sağlık ve iyi oluşu olgunlaşma kavramıyla açıklamıştır. Allport (1960, 1961), psikolojik iyi oluşu yüksek bireylerin özelliklerini benlik algıları geniş, insanlarla ilişkisinde merhamet ve sevgi duygusu barındıran, kendini kabul eden, gerçekçi ve iç gözü sahibi olduğu şeklinde sıralamıştır (Cenkseven, 2004)

Jahoda sağlıklı psikolojik yapıyı “olumlu psikolojik sağlık” olarak nitelendirmiştir. Jahoda (1960) psikolojik olarak sağlıklı insanın özelliklerini; 1) kendisine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olma (kendini kabul) ve sabit bir kimlik hissi geliştirme, 2) kendini gerçekleştirme yolunda sürekli ilerleme ve gelişme, 3) yaşamının bir amacı ve anlamı olduğu duygusuna sahip olma, 4) yaşamında bağımsız ya da özerk olarak davranabilme, 5) gerçeği önemli oranda çarpıtmadan algılayabilme ve 6) çevresi üzerinde hakimiyet geliştirebilme

(sevgi, çalışma, oyunda denge ve yeterlilik, problem çözme vb.) olarak sıralamıştır (Cenkseven, 2004).

Psikolojik iyi oluş kavramı için Ryff ile Deci farklı tanımlar yapmışlardır. Ryff (1995), psikolojik iyi oluşu altı boyutun (diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevre hâkimiyeti, yaşam amacı, kişisel gelişim ve kendini kabul) iyi oluşun koşulları değil kendisi olduğunu söylerken; Ryan ve Deci (2001) psikolojik iyi oluşun, belirtilen boyutların sonucu olduğunu düşünmektedirler. Bu çalışmada Ryff'ın (1989a) geliştirmiş olduğu psikolojik iyi oluş modeli temel alınmıştır.

2.1.2.2. Ryff'in Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli

Ryff (1989a) mutluluğun ya da iyi oluşun bireylerin öznel değerlendirmelerinin ve yaşam doyumu, olumlu ve olumsuz duygulanım formülasyonunun ötesinde kişinin yaşam tutumları ile ilgili olduğunu ifade etmiştir. Ryff yaptığı çalışmaların sonucunda geliştirdiği psikolojik iyi oluş modelinde özellikle psikolojik işlevsellığe vurgu yapmıştır (Tuzgöl-Dost, 2004). Psikolojik iyi oluş bireylerin diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurması ve bunları sürdürmesi, yaşam amaçları geliştirmek ve kişisel gelişimini sağlamak gibi özellikleri yaşamı boyunca yönetmesi olarak da tanımlanabilir (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

Ryff geliştirdiği “çok boyutlu psikolojik iyi oluş” modelinde psikolojinin farklı kuram ve kuramcılarının görüşlerinden faydalanmıştır. Ryff kuramında gelişim psikolojisinden, Erikson'un (1959) psikososyal evrelerinden, Buhler'ın (1935) temel yaşam eğilimlerinden ve Neugarten'in (1973) kişilik değişimi özelliklerinden, Maslow'un (1968) kendini gerçekleştirme anlayışından, Allport'un (1961) olgunlaşma sürecinden, Rogers'ın (1961) işlevsellik tanımından, Jung'un (1933) bireyselleşme kavramından, Birren ve Renner'in (1980) yaşa bağlı pozitif işlevsellik tanımından ve Jahoda'nın pozitif sağlık tanımlamasından faydalanmıştır (Ryff ve Keyes, 1995).

Ryff (1989a) "Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli"ni genç, yetişkin ve orta yaş grubundan oluşan 321 kişi üzerinde yaptığı çalışma sonucunda geliştirmiştir. Çalışma sonucunda psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu, benlik saygısı, içsel kontrol, duygusal denge

ve maneviyat arasında pozitif korelasyon bulunurken, depresyon ile arasında negatif yönde korelasyon olduğu görülmüştür.

Ryff'ın (1989b) "Psikolojik İyi Oluş Modeli" altı alt boyuttan ibarettir. Bu boyutları; bireyin geçmiş yaşamı ya da kendisiyle ilgili olumlu değerlendirmelerinden oluşan kendini kabul; bir birey olarak devamlı büyüdüğü ve geliştiğinin duygusunu yansıtan bireysel gelişim; bireylerin yaşamlarının amacını kavrayabilme ve yaşamlarını bu amaçlar çerçevesinde sürdürebilme yaşam amacı; insanlar arası ilişkide samimiyet ve güveni yansıtan diğerleriyle olumlu ilişkiler; kişinin kendi istekleri ve ihtiyaçlarına göre etrafında devam eden hayatı etkili bir şekilde yönlendirme yeteneği çevresel hakimiyet; kendi kendine karar verebilme duygusu özerklik-otonomi olarak ifade edilmiştir (Ryff, 1989a:1071, Ryff ve ark., 1999:250).

Psikolojik İyi Oluşun Boyutları

- Kendini Kabul

Ryff (1989a) kendini kabul kavramını bireyin kendine dönük pozitif tutumları şeklinde tanımlamıştır. Kendini kabul alt boyutu bireylerin kendi benliği ve geçmiş yaşamını kabulünü içerir (Ryff, 1989a:1071). Bu açıdan Erikson'un yaşam boyu gelişim kuramıyla da paralellik göstermektedir (Ryff ve Essex, 1992). Kurama göre kendini kabul etme bireyin kendisinin olumsuz yönlerini es geçmesi değil bu yönlerini kabul etmesini içerir (Ryff ve Keyes, 1995:720).

Kendini kabul boyutundan yüksek puan alan bireylerin kendilerine dönük daha fazla olumlu düşünceye sahip olmaları ve geçmişe dönük pişmanlık duygusunu daha az yaşamaları geleceğe ise daha olumlu bakmaları beklenirken, aynı zamanda kendi yapılarını daha iyi tanıyarak olumlu ve olumsuz özelliklerini içselleştirmeleri kendini kabul alt boyutunun özellikleri arasında sayılabilir (Ryff, 1989a, 1989b, 1995; Ryff ve Keyes, 1995). Yapılan çalışmalar kendini kabul alt boyutunun yüksek düzeyde yaşam doyumu, duygusal denge, öz saygı ile yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır (Ryff ve Singer, 2008).

- Olumlu İlişkiler

Diğer insanlarla kurulan samimiyete ve sevgiye dayalı ilişkiler psikolojik iyi oluşun olumlu ilişkiler boyutunu oluşturur (Ryff ve Keyes, 1995:720). Olumlu ilişkiler, bireyin kişilerarası ilişkilerinde samimiyet, güven, doyum, empati ve diğerlerine yardımcı olma gibi özelliklerini tanımlar (Ryff, 1989a:1071, 1995). Ayrıca olumlu ilişkiler alt boyutu tüm insanlık için duyulan büyük sevgiyi ve empati yeteneğini de içererek kişilerin olgunluk seviyelerini de vurgulamaktadır (Ryff, 1989a:1071). Bu alt boyut Maslow'un kendini gerçekleştirme, Allport'un olgunlaşma, Rogers'ın empati ve Ericson'un yetişkin dönem özellikleriyle ilişkilidir (Ryff ve Singer, 2008).

Olumlu ilişkiler alt boyutundan yüksek puan alan kişilerin empati kurma becerileri, samimiyet ve yakınlık gibi özelliklere sahip olması beklenirken, olumlu ilişkiler alt boyutundan düşük puan alan bireylerin empati kurma, yakınlık gibi becerilerde zorlanması nedeniyle kişilerarası ilişkilerde doyuma ulaşma ve ilişkileri sürdürme konusunda başarısız olmaları beklenmektedir (Ryff, 1989a:1072).

- *Özerklik*

Özerklik bireyin içinden geldiği gibi davranabilme, hür iradesini kullanabilme ve bağımsızlık yeteneğidir (Albayrak, 2013, Ryff ve Keyes, 1995:720). Psikolojik iyi oluşun özerklik alt boyutu bireylerin özerk hareket yeteneği, içsel denetim odaklılık, bireyselleşme, kültürel baskıya dayanma, özgürlük gibi özellikleri ile ilişkilidir (Ryff, 1989: 1071, Ryff,1995).

Özerklik puanları düşük olan bireylerin ise diğer insanların kendisi hakkında beklentileri ve düşünceleri konusunda hakkında kaygı yaşama, karar verme süreçlerinde zorlanması, kalıplaşan düşüncelere, geleneklere boyun eğme gibi özellikler göstermesi beklenmektedir (Ryff, 1989a). Maslow'un kendini gerçekleştirme, Rogers'ın içsel değerlendirmelere odak ve Jung'un bireyselleşme kavramı özerklik boyutunun kuramsal alt yapısını oluşturmada temel oluşturmuşlardır (Ryff ve Singer, 2008, Ryff ve Singer, 1996).

- *Çevre Hakimiyeti*

Çevre hakimiyeti bireylerin kendi içsel yaşantılarına uygun ortamları seçme ya da yaratma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Çevre hakimiyeti uygun olmayan karışık ortamları etkileme ve kontrol etme yeteneği gerektirmektedir (Ryff, 1989a:1071). Çevre hâkimiyeti bireylerin yaşamdaki ihtiyaç ve potansiyellerine uygun çevre bulma ya da bulunduğu çevreyi değiştirme kapasitesidir (Ryff ve Singer, 2008, Ryff ve Keyes, 1995:20). Psikolojik iyi oluşun alt boyutu olan çevre hakimiyetinin kuramsal alt yapısını Allport'un kendini geliştirme kavramı oluşturarak, bireyin gelişimini saplayacak anlamı yaşantılara dahil olabildiğini vurgulamaktadır (Ryff ve Singer, 2008).

Çevre hakimiyeti alt boyutundan yüksek puan alan bireylerin kendine uygun seçimler yapması, çevreyi yönetme ve çözülmesi zor işleri kontrol edebilmesi beklenirken, çevre hakimiyeti alt boyutundan düşük puan alan kişilerin karşılarına çıkan fırsatları değerlendirememesi, işleri sürdürme ve tamamlamakta zorlanmaları beklenmektedir (Ryff, 1989a:1072).

- *Yaşam Amacı*

Yaşam amacı alt boyutu, bireylerin yaşamlarındaki anlam arayışı ve hedeflerinin psikolojik iyi oluş düzeyi açısından önemini vurgulamaktadır. Bu alt boyut Frankl'ın anlam arayışı ve logoterapi kavramıyla oldukça ilişkilidir. Bireylerin yaşadıkları olaylara anlam katma ve yaşamın amacını bulma çabası oldukça önemlidir (Ryff, 1995). Yaşam amacı alt boyutu bireylerin yaşamlarına yönelik hedefleri ve bu hedeflerin yaşamlarındaki anlamıyla ilgilidir (Ryff ve Keyes, 1995:720).

Yaşam amacı alt boyutundan yüksek puan alan bireylerin geçmiş, şimdi ve geleceğe bakış açılarının olumlu ve anlamlı olması, geleceğe dönük hedeflerinin ve bu hedefleri gerçekleştirme çabasının olması beklenirken, yaşam amacı alt puanlarından düşük alan öğrencilerin yaşamına anlam katan düşünce ve inanç sistemlerinin olmaması, geleceği ümitsiz, geçmişe pişmanlıkla bakması beklenmektedir (Ryff, 1989a:1072).

- *Kişisel Gelişim*

Kişisel gelişim iyi oluş boyutları arasında Aristo'nun eudaimonia kavramına en yakın olanıdır (Ryff, 1989a). Bireylerin psikolojik iyi oluşları için sadece belirli beceriler yeterli değildir. Bireyin kendini gerçekleştirme hissine sahip olması, büyümeyi ve gelişmeyi sürdürmesi gerekmektedir (Ryff ve Keyes, 1995:720). Kişisel gelişimin alt yapısının temelini bireylerin kendilerini gerçekleştirme potansiyeli ve ihtiyacı oluşturmaktadır (Ryff, 1989a). Kişisel gelişim alt boyutu Maslow'un kendini gerçekleştirme kavramı ve Rogers'ın tam işlevde bulunan insan kavramıyla yakından ilişkilidir.

Kişisel gelişim puanları yüksek olan bireylerin yeniliklere, değişimlere hızlı adapte olan, kendini gerçekleştirmeye dönük inançları olması beklenirken, kişisel gelişim alanından düşük puan alan bireylerin isteksiz, umutsuz ve ilgisiz olmaları beklenir (Ryff, 1989a:1072).

2.1.3. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.1.3.1. Yurt İçinde Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Cenkseven (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışma ülkemizde "Ryff'in Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş" modelinin ele alındığı ilk çalışmadır. Araştırmanın örneklemini yaşları 17-28 yaşları arasında değişen 500 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın amacı psikolojik ve öznel iyi oluşun çeşitli sosyo-demografik değişkenler ve dışadönüklük, nevrozizm, kontrol odağı, sosyal ilişkiler, öğrenilmiş güçlülük gibi faktörleri yordama oranı belirlemektir. Araştırma sonucunda "Psikolojik İyi Oluş Ölçekleri" Türkçe'ye uyarlanmıştır. Araştırma sonuçlarını incelediğimizde, iç kontrol odaklılık ve yüksek öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin hem öznel hem de psikolojik iyi oluş ile pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapılan regresyon analizi sonucunda psikolojik iyi oluşu anlamlı yordayan değişkenlerin sırasıyla öğrenilmiş güçlülük, dışadönüklük, nevrozizm, flört ve arkadaşlarla ilişkiden algılanan hoşnutluk, dış kontrol odağı inancı, cinsiyet, ebeveynle ilişkilerinden ve boş zaman etkinliklerinden algılanan hoşnutluk değişkenleri olduğu görülmektedir.

Kapıkıran ve Kapıran (2009) yaptıkları çalışmanın örneklemini 350 üniversite öğrencisi (206 kadın, 144 erkek) oluşturmuştur. Çalışmanın amacı sosyal bağlılık ve psikoloji iyi oluş kavramları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma sonucunda sosyal bağlılık,

bireyin kendini bir gruba ait hissetmesi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından hangilerinin, ne düzeyde sosyal bağlılığı açıkladığını görmek için yapılan regresyon analizinde sırasıyla kendini kabul, bireysel gelişim ve diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutlarının olduğu görülmüştür.

Gülaçtı'nın (2009) çalışması 12 hafta sürmüş ve çalışmanın örneklemini sosyal becerisi, psikolojik ve öznel iyi oluşu düşük üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma 12 hafta sosyal beceri eğitimi alan deney grubu ve herhangi bir işlem yapılmayan kontrol grubu olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda deney grubundaki öğrencilerin sosyal beceri ve psikolojik iyi oluş puanları kontrol grubuna göre anlamlı şekilde artış göstermiştir. Ayrıca deney grubunun psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından, kendini kabul, otonomi, çevresel hakimiyet ve bireysel gelişim puanları da kontrol grubuna göre artış gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte diğerleriyle olumlu ilişkiler ve yaşam amacı alt boyutlarında anlamlı değişimler kaydedilememiştir.

Uz-Baş, Öz Soysal ve Aysan (2016) yapmış oldukları araştırmanın örneklemini 309 üniversite öğrencisi (213 kadın, 96 erkek) oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ve algıladıkları sosyal desteğin problemleri internet kullanımını ne düzeyde yordayıcısı olduğunu açıklamaktır. Araştırma sonuçları öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyi daha düşük olan öğrencilerin daha az sosyal destek algıladıkları ve problemleri internet kullanımında artış olduğu ortaya çıkmıştır.

Kuzucu'nun (2006) yaptığı çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin aldıkları duyguları fark etme ve ifade etme psiko-eğitim programının öznel ve psikolojik iyi oluşa etkisini ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın örneklemini duygusal farkındalık, öznel ve psikolojik iyi oluş düzeyi ortalamanın altında olan 34 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada deney grubuna duyguları fark ve ifade etme psiko-eğitim programı uygulanırken, plasebo gruba 10 haftalık plasebo programı geliştirilmiştir. Kontrol grubuna ise sadece ön-test son-test uygulaması yapılmıştır. Araştırma bulgularında gruplar arasında deney grubunda duygusal

farkındalık puanlarında anlamlı artış gözlenirken, iyi oluş düzeylerinde anlamlı farklar gözlenememiştir.

Çeçen ve Cenkseven (2007) yaptıkları çalışmanın örneklemini 268 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada psikolojik iyi oluş ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda yalnızlık düzeyi ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişkiler olduğu, özellikle diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutunun en yordayıcı alt boyut olduğu görülmüştür.

Güler-Edwards (2008) yaptığı çalışmada kişilik tiplerine göre gelecek zaman yönelimlerini, uyumsal öz-yönetimi ve psikolojik iyi oluşu araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 191 genç, 128 orta ve 85 yaşlı yaş grubundan 404 kişi oluşturmuştur. Çalışma sonucunda kişilik yönelimleri, geleceğe bakış ve yeni hedefler belirlemenin psikolojik iyi oluş ile ilişkisi olduğu görülmüştür.

Cenkseven-Önder ve Akbaş (2016) yaptıkları araştırmanın örneklemini 17-28 yaşları grubunda 500 üniversite öğrencisi (205 kadın, 295 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerini öznel ve psikolojik iyi olma seviyelerinin etkileyen çeşitli faktörleri ortaya koymaktır. Araştırma sonucunda algılanan sağlık durumunun, akademik başarı memnuniyetinin ve sosyo-ekonomik statünün psikolojik iyi oluş seviyesini yükselttiği bulunmuştur.

2.1.3.2. Yurt Dışında Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Ryff'ın (1989a) "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği"ni geliştirdiği bu çalışmada yaş ve cinsiyet değişkenleri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın örneklemini 18-29 genç yaş grubu, 30-64 orta yaş grubu ve 65 yaş ve üstü bireyler oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olmasıyla birlikte, kadınların "diğerleriyle olumlu ilişkiler" ve "kişisel gelişim" alt boyutlarından da aldıkları puanların da erkeklere göre anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma yaş grupları açısından ele alındığında "çevresel hakimiyet" ve "özerklik" alt boyutunun puanları orta yaş grubunda, genç yaş grubuna göre orta yaş grubu lehine anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır.

Cooper, Okamura ve McNeil (1995) yaptıkları iki ayrı çalışmada sosyal etkileşim ve kişisel kontrolün psikolojik iyi oluş ile ilişkisini araştırmışlardır. İlk araştırma 118 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda dışadönük bireylerin özellikle başka kimsenin olmadığı anket sorularını cevaplamada daha fazla psikolojik uyum göstermişlerdir. Sosyal onay ihtiyacının, katılımcıların cinsiyet ve psikolojik iyi olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca özellikle aile ve arkadaşlarla yapılan sosyal etkinliklerin psikolojik iyi oluş düzeyinin artmasında oldukça önemli olduğu görülmüştür. İkinci çalışma 110 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda iç kontrol odağı ve yüksek kontrol isteği gösteren kişilerin psikolojik oluş seviyelerinin daha yüksek olduğu görülürken, kadınların erkeklere göre psikolojik oluşları daha yüksek olduğu söylenebilir.

Keyes, Shmotkin ve Ryff (2002) yaşları 25-47 arasında değişen 3032 kişi üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada öznel ve psikolojik iyi oluşu birlikte ele almışlardır. Araştırmada sosyo-demografik ve kişilik özelliklerinin kişinin iyi oluşu üzerindeki etkileri çalışılmıştır. Araştırma bulgularında psikolojik ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca iyi oluşları yüksek olarak bireylerin eğitim düzeyleri, dışadönüklük puanları daha yüksek olmakla birlikte sorumluluk boyutunun da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Segrin ve Taylor (2007) araştırmalarını yaş aralıkları 18-87 arasında değişen 703 birey (385 kadın, 318 erkek) üzerinde yapmışlardır. Çalışmalarında sosyal beceriler ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluş ve psikolojik iyi oluşu yordayan diğer kavramların sosyal beceriler ile arasında olumlu yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından olan diğerleriyle olumlu ilişkilerin, sosyal beceriler arasında anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konmuştur.

Ryff ve Heidrich (1997) yaptıkları çalışmalarında mevcut ve gelecekteki olası psikolojik iyi oluş düzeylerine yönelik değerlendirmelerine etki eden faktörleri incelemişlerdir. Çalışmanın örneklemini genç, orta ve yaşlı şeklinde sınıflandırarak toplamda aralarında üniversite öğrencilerinin de bulunduğu 308 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmanın

sonuçları geçmiş yaşantılar ile şimdiki ve gelecek zamandaki psikolojik iyi oluş seviyesi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca yaş gruplarında farklılıklar göze çarpmaktadır. Gençlerde yaşam etkinlikleri, orta yaşlılarda arkadaş ve ailenin, yaşlı grupta ise iş ve eğitim süreçlerinin iyi oluş üzerinde en çok etkisi olduğu belirlenmiştir. Genç yaştaki katılımcıların ileri yıllarda psikolojik iyi oluş seviyelerinin artacağı yönündeki beklentileri orta yaştaki katılımcılarından daha yüksek olurken, yaşlı katılımcılar psikolojik iyi oluş düzeylerinin zamanla düşeceği ya da aynı kalacağını düşündüğü görülmüştür.

VanderZee, Buunk ve Sanderman (1997) çalışmalarında psikolojik iyi oluş, sosyal destek ve kontrol odağı kavramları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 19-46 yaş arasındaki 240 üniversite öğrencisi (206 kadın, 34 erkek) oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularında iç kontrol odakları bireylerin, dış kontrol odaklı bireylere göre algıladıkları sosyal desteğin daha fazla olduğu görülmüştür. Sosyal desteğin özellikle dış kontrol odağına sahip bireylerin psikolojik iyi oluşları ile ilgili olduğunu göstermiştir. Ayrıca algılanan sosyal destek bireylerin psikolojik iyi oluşlarını yordamada sağlanan sosyal destek seviyesine göre daha etkili olduğu görülmüştür.

Harrington ve Loffredo (2001) çalışmalarını 97 üniversitesi öğrencisi (19 kadın, 18 erkek) üzerinde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında psikolojik iyi oluşun, yaşam doyumu, öz-bilinç ve Myers-Briggs Tip Göstergesi (MBTI)'nin dört boyutu ile arasındaki ilişkiyi ele almışlardır. Çalışmanın sonucunda sezgisel bireylerin, duyuşsal tiplere ve yargılan tiplerin algısal tiplere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş puan aldıkları ortaya konmuştur. Ayrıca çalışmanın başka bir bulgusuna göre dışadönük tiplerin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu seviyelerinin içedönük tiplere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada psikolojik iyi oluş kavramı bireysel sosyal sorumluluk ile ilişkileri bağlamında ele alınacaktır. Bu kapsam çerçevesinde ilerleyen bölümlerde sosyal sorumluluk konusu ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.2. Sorumluluk ve Sosyal Sorumluluk

İnsanın seçme özgürlüğüne sahip olması, iradesi olması ve davranışlarının etkilerinin sorumluluğunu alabilmesi onu diğer canlılardan ayıran temel farktır. TDK (2017), sorumluluk kavramını, “kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet” olarak tanımlayarak sadece bireyin kendi iç yaşantılarını değil bireyin çevresel ve sosyal ilişkilerini de “sorumluluk” kavramı içerisine almıştır. Çünkü sorumluluk sahibi olan kişinin kendisine ve topluma karşı üstüne düşen görevleri yerine getirdiği, özsaygısının ve dolayısıyla çevresine karşı saygısının yüksek olduğu söylenebilir (Özen, 2001). Sosyal sorumluluk, toplumun refah seviyesini bir yandan korurken bir yandan da geliştirmeye dönük üstlenilen sorumluluk olarak da tanımlanabilir (Öztürk, 2003: 101).

Güngör (1995) sorumluluk kavramını; “Sorumluluk tamamen sosyal bir kavramdır. Sorumluluğun bütün kaynağı cemiyettir. Sorumluluk ancak ahlaki bir varlık için bahis konusudur. Ahlaki varlık ise sosyal bir varlıktır. Çünkü cemiyet olmadan ahlak olmaz. Cemiyetin insandan beklediği şeyler onun tabiatıyla çatışıyorsa insandan sorumluluk beklemek hem yanlış hem de imkânsız olur” şeklinde açıklayarak sorumluluğun çevresel ve sosyal yönüne değinmiştir. Sosyal sorumluluk bireyin doğrudan hiçbir çıkarı olmadan toplum yararına gönüllü olarak yaptığı davranış olarak da tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2011).

Sosyal sorumluluk kavramı hem bireysel hem de kurumsal açıdan ele alınabilmektedir. Bu çalışmanın kurumsal alt yapısını “bireysel sosyal sorumluluk davranışı” oluşturmaktadır. Eraslan (2011:82) bireysel sosyal sorumluluk bilincinin kurumsal sosyal sorumluluğu doğurduğunu söylemiştir. Eraslan’a göre (2011) bireysel sosyal sorumluluk bireylerin daha konforlu bir topluma katkıda bulunmak için herhangi bir zorlama olmadan sorumluluk almasıdır.

Sosyal sorumluluk duygusunun oluşmasında öne çıkan sosyalleşme ve bireyin eğitimi olmak üzere iki temel faktör vardır. Sosyalleşme bireyin kendi kişilik yapısı, aile değerleri ve eğitimi gibi pek çok faktör etkisiyle oluşurken, eğitim hem formal hem de informal bir düzlemde sürdürülerek sağlanabilir. Ancak kişinin formal eğitiminin bireylerin sorumluluk

anlayışının gelişmesinde daha önemli bir payı olduğu söylenebilir (Töremen, 2011). Sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesi, sosyal sorumluluk davranışının sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir. Bu sebeple toplumsal desteğe ve sosyal sorumluluk bilincinin yerleşmesine dönük eğitimler gereklidir (Hotamışlı, Çağ, Menteşe ve Yörük, 2010).

Türk yönetiminde sosyal sorumluluk algısı daha çok Selçuklu ve Osmanlı döneminde önce Ahilik olarak bilinen Lonca sistemi üzerinden gerçekleşmiştir. Lonca sisteminde usta-kalfa-çırak ilişkileri düzenlenmiş, çalışma koşulları belirlenmiş ve çalışan bireylerin eğitim, sosyal hizmet ve güvenlik fonksiyonlarını da üstlenilmiştir. Ayrıca Osmanlı döneminde Lonca teşkilatı dışında kurulan vakıflar sivil toplumun sosyal sorumluluk alanını oluşturmuştur (Ceritoğlu, 2011).

Türkiye Cumhuriyeti'nde sosyal sorumluluk adına düzenlemelere 1924 anayasasında rastlanmazken, 1950'li yıllarda farklı meslek gruplarına yönelik bazı yasalar oluşturulmuştur. Meslek odalarının anayasal dayanağı ise 1961 Anayasası ile sağlanmıştır. 1982 Anayasası'nda ise ayrıntılı bir biçimde düzenleme yapılmış ve meslek kuruluşlarının disiplin altına alınmaları ve özellikle siyasi faaliyette bulunmalarının engellemesi amaçlanmıştır (Özer, 1994). Ülkemizde sosyal sorumluluk algısındaki temel gelişmeler 1980 sonrasında gelişmiş ve gündem olmaya başlamıştır. Özellikle firmalarda kurumsal sosyal sorumluluk davranışının imaj, itibar ve pazar başarısı olarak geri dönmesi bu konuya verdiği önemi artmıştır. (Yurttagüler, 2006:17).

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı verileri, Türkiye'de 207.161 dernek bulunduğunu, derneklerin yaklaşık olarak 108.784'ü aktif olarak çalıştığını göstermektedir. 2000 yılında kayıtlı dernek sayısı 67.000'dir (<http://www.dernekler.gov.tr/en/default.aspx/>). Gönüllü çalışan sivil toplum kuruluşlarında sayıya artış olmasına rağmen ülkemizde gönüllü sayısı ve gönüllülük algısı oldukça düşüktür. Örneğin, "Türkiye'de ve Özel Sektörde Gönüllülük Araştırması (ÖSGD)" bulgularına göre, Türkiye'nin yedi ilinde yüz yüze görüşülen 743 kişinin %66.9'u gönüllü olarak bir faaliyette hiç bulunmadığını belirtmiştir. Gönüllülük faaliyetlerine katılanların oranı ise sadece %33.1'dir (ÖSGD: 2013: 27).

2.2.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD) kurumsal sosyal sorumluluğu iş dünyasının ahlaki davranışları, çalışanlarının ve ailelerinin, çevre halkın ve toplumun daha refah içinde yaşamasına yönelik finansal gelişmeye katkıda bulunmaya yönelik davranışları olarak tanımlamaktadır (Moir, 2001: 18). Kurumsal sosyal sorumluluk açısından yapılan sınıflandırmalarda kurumların yerine getirmesi gereken sosyal sorumluluklarının sadece ekonomik olmadığını ortaya koymaktadır (Yönet 2005: 244). Kurumsal sosyal sorumluluk kavramını ilk kez iktisatçı Howard Bowen kitabında kullanmıştır (Aydede, 2007).

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), Smith'in karlılık bakış açısı yerine topluma yönelik sorumluluklar algısının ortaya çıkması sonucunda ortaya çıkmıştır (Peltekoğlu, 2001:179). Kurumsal sosyal sorumluluk işletmeler açısından temel amaçlarına ulaşmanın yanında etik kurallara bağlı kalmaları ve sahip oldukları kaynakları yaşamlarının devam ettiği toplumu geliştirmek için kullanmalarına yönelik sorumluluk olarak da tanımlanabilir (Bayrak, 2001: 83). Topluluklarda sosyal sorumluluğun temel sorumlusu ve takipçisi devletler özellikle hükümetler olmuştur. Özellikle devlet merkezli ekonomilerde toplumsal refahın sağlanması devletin öncelikli görevleri arasında yer almıştır ve sosyal sorumluluk davranışları devlet kontrolünde, devletin eliyle gerçekleşmiştir. Fakat işletme sayısı arttıkça devlet kanun ve düzenlemelerle işletmelere bu konuda görevler vermiş ve sorumluluk, takipçilik görevini sürdürmeye devam etmiştir. Devletler özellikle çalışan hakları, ücretler, çalışma koşulları gibi konularda işletmelere yönelik bazı kanun ve düzenler oluşturmuştur (Aladağ, 2009).

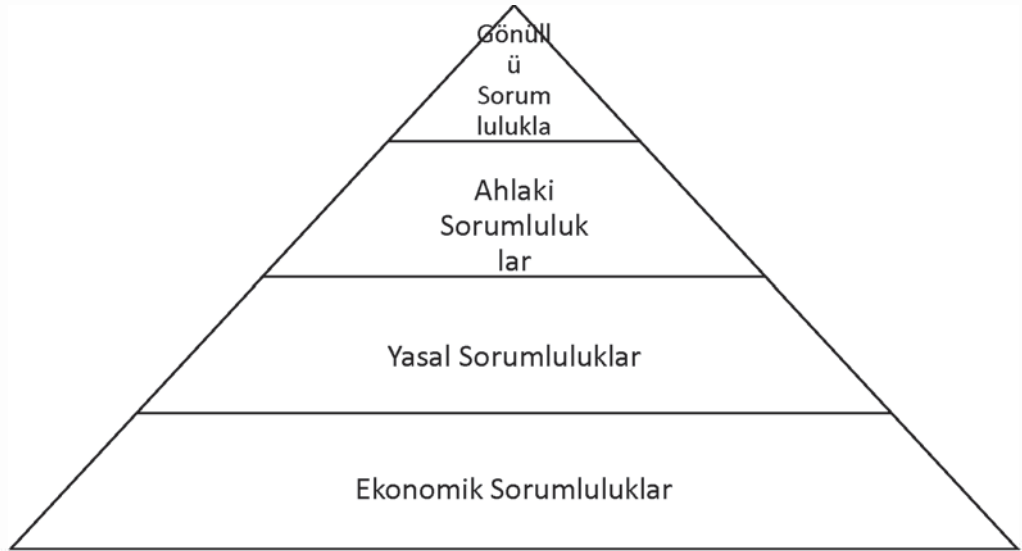
İşletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk davranışlarını ön plana alması ve önem vermesi çoğunlukla gönüllü bir şekilde olmamıştır. Şirketlerin temel amacının karı artırmak olduğunu düşünen görüşe göre ortaklarına karşı sorumluluklarını yerine getiren şirketlerin sosyal sorumluluğunu yerine getirdiği söylenebilir. Bu görüşü savunan Milton Friedman'e göre şirketlerin rekabetçi bir piyasa ortamı oluşturmaları ve rekabetçi ortam süresince yasal yolların dışına çıkmamalarının geçmelerinin sosyal sorumluluk açısından yeterli olduğunu söylemiştir (Yönet, 2009:243). Fakat günümüzde yasal sorumluluklar dışında bile insan ve çevre sağlığını düşünmeyen işletmeler itibar kaybetmektedirler.

Kurumsal sosyal sorumluluğun sistematik bir şekilde uygulama başlangıcı olarak Sanayi Devrimini kabul edebiliriz. Özellikle madencilik, tekstil, demir-çelik gibi sektörlerde üretimin yoğunlaşması ile birlikte işçi ve işveren hakları önem kazanmış ve özellikle devletler bu konuda işletmelere dönük uygulanması zorunlu yasalar çıkartmıştır. 20. yy ile birlikte Taylor'un "Bilimsel Yönetim İlkeleri" işletmelere ve kurumsal sosyal sorumluluk davranışlarına yön vererek iş dünyasının biçimlenmesinde önemli bir rol oynamıştır (Okay ve Okay,2005:474).

2.2.1.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Boyutları

Carroll (1991), kurumsal sosyal sorumluluğu ekonomik sorumluluk, yasal sorumluluk, ahlaki sorumluluk ve hayırseverlik sorumluluk aşamaları olmak üzere dört ana başlıkta toplayan bir piramit geliştirmiştir.

Piramitte yer alan boyutlar hiyerarşik sırada ilerlerken birinci basamakta ekonomik sorumluluklar, önem sırasına göre ikinci basamakta yasal sorumluluklar, üçüncü basamakta ahlaki sorumluluklar ve dördüncü basamakta hayırseverlik sorumlulukları yer almaktadır.

Şekil 1: Carrol'un Sosyal Sorumluluk Piramidi (Carroll, 1991: 42)

Ekonomik Sorumluluklar: Ekonomik sorumluluklar kazancı sürdürme ve artırma, verimliliği sürdürmek, hissedarların kar payını artırma, işletmenin başarısını sağlama ve sürdürme, kaliteli ürün üretilip doğru fiyatı sağlama gibi kurumların temel sorumluluk olduğu söylenebilir (Özgener, 2004:175). Ekonomik sorumluluklar, temel anlamda kuruluş amaçlarından kaynaklı sorumluluklardır ve temel amacının kar elde etmek olduğu düşünüldüğünde işletmeler için piramidin birinci basamağında ekonomik sorumluluklar olması oldukça makuldür (Özgen, 2007).

Yasal Sorumluluklar: İşletmelerin amacı kar etmek olmakla birlikte her ülke ve uluslararası platformlarda uyması gereken kanun ve yönetmelikler vardır. (Carroll, 1991: 40). İşletmelerin yasal sorumluluk kapsamında, vergileri kanun ve yönetmeliklere göre ödeme, yasal yükümlülükleri yerine getirme, rekabet sürecinde yasaların sağladığı sınırlar içerisinde kalma yer almaktadır (Torlak, 2003:59).

Ahlaki Sorumluluklar: Ahlaki sorumluluklar üç farklı yöntemle kurumsal yaşama entegre edilmiştir. Bunlar: etik kurulların kurulması, kurulların etik ilkeler oluşturmaları ve eğitim programlarının uygulanmasıdır (Tak, 2009: 28). İşletmelerin temel ahlaki sorumlulukları, ürünleri ve sağladığı hizmetler hakkında dürüst olması ve doğru bilgileri vermesi, kurumun prestiji ve imajını koruması, hileli ürünler üretmemesi sayılabilir (Öztürk, 2013:19).

Gönüllü Sorumluluklar: Gönüllü sorumluluklar, işletmeler için herhangi bir zorunluluk oluşturmeyen, fakat işletmenin toplumda meydana getirdiği iyi niyeti güçlendiren aynı zamanda halkla ilişkiler değerini güçlendirerek iyi kurumsal vatandaş olarak algılanmasına yol açan sosyal sorumluluk boyutudur (Çerik ve Özarslan, 2008). Kurumlar kendi tanıtımlarını yapmak ya da toplumsal sorunlara eğilerek çözümlere katkı sağlayabilirler (Öztürk, 2013:19). Sanatsal faaliyetlere yapılan maddi destekler, eğitim kampanyalarına verilen destekler, hayvan barınakları yapılması gibi faaliyetler kurumların gönüllü faaliyetleri arasında sayılabilir (Özüpek, 2004:76)

2.2.3. Bireysel Sosyal Sorumluluk

Eraslan (2011) bireysel sosyal sorumluluğu şu şekilde tanımlamıştır; “bireysel sosyal sorumluluk, bireylerin toplumsal sorunlara dönük bilinçlilik halidir ve eylemlerin gerçekleştirildiği grubun veya toplumun ihtiyaçlarına ve taleplerine bağlı olarak ortaya çıkar ve kapsamı değişebilir.” Eraslan (2011) bireysel sosyal sorumluluğun 5 temel özelliğini şu şekilde sıralamıştır: (1) Zorunluluk değil gönüllülük temellidir, (2) toplumsal olaylara farkındalık halidir, (3) duyuşsal bir süreç içerir ve öğretilebilirdir (4) bir proje yönetimi ve işbirliği sürecidir ve (5) toplumun genel ve özel tüm alanlarına yöneliktir (Akt.; Eraslan, 2011: 84).

Eraslan (2011:83) bireysel sosyal sorumluluğu kurumların yaptıkları sosyal sorumluluk etkinliklerinin birbirinden ayrı olduğunu söyleyerek, bireysel sosyal sorumluluğun bireyin kendi eylemlerine dönük sorumluluğu olarak tanımlamıştır. Bireysel sosyal sorumluluk bireyin, toplumun beklentilerine uygun hareket ederek, fayda beklemeden gönüllü olarak faaliyette bulunmasıdır. Bireysel sosyal sorumluluk davranışı gösteren bireyler bulundukları topluma doğrudan etki ederek, toplumsal gelişime aktif olarak katılıp, problemleri çözmek için birlikte çalışırlar. Bireysel sosyal sorumluluğun en temel amacı daha iyi bir toplum oluşturmaktır (Eraslan, 2011). Bireysel sosyal sorumluluk toplumun diğer üyelerinin duygusal, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını da baz alarak kendi beklentileri içerisinde toplumun refahını ve gelişimini kapsar (Çankaya, 2010:18).

Schelenker ve arkadaşları (1994) ortaya koyduğu modelde bireysel sosyal sorumluluğun aşamalarını şu şekilde sıralamıştır: 1. Sorunun farkında olma 2. Soruna ilişkin veri toplama ve soruna dönük farkındalık geliştirme 3. Çözümüne dönük ortaklar bulma 4. Çözümüne dönük proje stratejisi geliştirme 5. Projeyi uygulama 6. Projeyi değerlendirme (Eraslan, 2011: 84).

Bireysel sosyal sorumluluk kapsamında değerlendirebilecek davranışlara; toplum gönüllüsü olarak çalışma (kan bağıışı, hayvan barınağında çalışmak gibi), para bağıışı, toplumu etkileyen sosyal sorunlarda destek verme (geri dönüşüm, yasalar için savunmalar) ve bütünlük, dürüstlük gibi bireysel ahlaki davranışlar örnek verilebilir (Dias, 2012: 174).

Schlenker ve arkadaşları (1994) bireysel sosyal sorumluluğa yönelik üç açılı bir model geliştirmişlerdir: Bu model etkinlik, yönetmelik ve kimlik bileşenlerinden oluşur. Etkinlik bileşeni sosyal sorumluluk projeleri sürecinde meydana gelen çalışmaları ve projeleri, yönetmelik çalışmalarının sağlıklı olarak ilerletilebilmesi için gereken kuralları, kimlik ise çalışmada yer alan kişilerin görev, sorumluluk ve rollerini ifade etmektedir (akt. Eraslan, 2011). Aquino ve Reed (2002:1423) kimlik faktörünü iç ahlaki ve sembolik ahlaki kimlik olarak tanımlamışlardır. İç ahlaki kimlik boyutunda önemli olan toplumun huzuru, refahı ve rol algılarının bireysel yönü önemliyken sembolik ahlaki kimlikte genel duyarlılık öne çıkarak kamu ve özel kurumların doğrudan yansımaları ifade eder. İç ahlaki kimliği yüksek seviyede olan kişilerin ahlaki davranışları ve olumlu benlik algıları arasında güçlü ilişkiler bulunmuştur.

“Bireysel sosyal sorumluluk” davranışın en temel özelliğinden biri olan gönüllülüktür. Bu bağlamda aşağıda gönüllülük kavramı açıklanmıştır.

2.2.4. Gönüllülük

Gönüllülük, hiçbir çıkar ya da maddi karşılık olmaksızın kişinin kendi iradesi ile diğerlerine fayda sağlamak için doğru sayılan davranışların gerçekleştirmesi olarak tanımlanabilir (Özmutaf, 2012). Gönüllü davranışları gerçekleştiren gönüllüler ait oldukları toplumundaki sorunları çözmek adına maddiyat, zaman, tecrübe ve emeğini paylaşırlar (Özgen, 2006).

Genel olarak gönüllülük tanımlarını incelediğimizde Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu'na (2011) göre gönüllük bireyin herhangi bir dayatma olmadan özgür iradesi ile gerçekleştirdiği herhangi bir finansal ödülü olmayan ve toplumun refahını artırmaya yönelik davranışlar tanımı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gönüllülük yaygın ve örgün gönüllülük olarak iki farklı şekilde tanımlanmıştır (İlsay, 1990). Gönüllü kuruluş çatısı altında toplumsal ihtiyaca yönelik sistemli bir süreç sonunda gönüllünün psikolojik ya da farklı şekillerde ödüllendirilmesi yaygın gönüllülük olarak tanımlanırken, herhangi bir çıkar, ödül beklentisi olmadan, kendiliğinden gerçekleşen ve bir gönüllü kuruluşa bağlı olmaksızın gerçekleşen gönüllüğe ise örgün gönüllülük adı

verilmektedir. Bu çalışmada bireylerin yaygın gönüllülük saatleri ve çalışmaları değerlendirilmiş ayrıca uygulanan “BSS” ile de örgün gönüllük yapsalar dahi “sosyal sorumluluk”, “gönüllülük” gibi kavramlara ilişkin algıları ve yaklaşımları değerlendirilmiştir.

Bireylerin gönüllü olmasının sebepleri kişilere ve toplumlara göre farklılıklar gösterebilir. Yaman (2005) bireylerin gönüllü olma nedenlerini bireysel faktörler, sosyo-kültürel faktörler, ekonomik faktörler, yasal/siyasal faktörler ve diğer faktörler olarak beş farklı grupta açıklamıştır. Kişilerin gönüllü olarak sosyal sorumluluk projelerinde yer almasının nedenleri tek faktörle açıklanabileceği gibi yukarıdaki faktörlerin birkaçıyla da açıklanabilir. Bireysel faktörler: Yalnızlık ve can sıkıntısı duygusundan kurtulmak, lider olma ve yetki alma isteği, kariyer geliştirme isteği, ticaretini geliştirme isteği, insanlara örnek olma isteği, aitlik hissi, kendini aşma isteği, statü edinme isteği, manevi gelişim ihtiyacı bireysel faktörler gibi faktörleri içerebilir. Sosyo-kültürel faktörler: Yeni arkadaş çevresi edinme, daha iyi bir toplum oluşturmaya destek isteği, kültürel/sanatsal değerleri paylaşma isteği, sorumluluk alma isteği, evlenecek eş bulma, popüler olma, etkinliklerden hoşlanma, yetenekleri paylaşma, bilgi seviyesini ve statüsünü yükseltmek gibi faktörler sosyo-kültürel faktörleri içerebilir. Ekonomik faktörler: Kişinin maddi varlıklarını iyi amaçlar için kullanma isteği, kooperatif gibi ortak çalışma alanları oluşturabilmek, ulusal ve uluslararası kaynaklardan projelerine maddi destek sağlanması gibi faktörler ekonomik faktörleri içerebilir. Yasal ve siyasal faktörler: Yasal olarak meslek odalarına üye olmak, desteklenen siyasi parti ya da ideolojinin yaygınlığı artırmak, etnik ve inançlar farklılıklar ve baskı grupları oluşturmak gibi faktörleri içerebilir. Diğer faktörler: Kişinin kendisini iyi hissederek sağlığına katkıda bulunması, öldükten sonra da hatırlanma, imaj iyileştirme, gönüllüğün önemini kavrama, inanç gibi faktörler de diğer faktörler arasında sayılabilir (Yaman, 2005).

İnsanların gönüllü olmak isteme sebeplerini yukarıda belli kategoriler altında sınıflanmış olup, bazı insanlar farklı sebeple gönüllü olmak istememektedir. Bu sebepleri incelediğimizde; kişilerde özgüven eksikliği, sorumluluklarının fazlalığı ve vakit bulamama, fayda sağlanacağını düşünülmemesi, gönüllülük algısında ve bilgisinde düşüklük, önceki deneyimlemelerde yaşanan olumsuzluklar, ek masrafin olacağı düşünülmesi gibi sebepler gönüllü olmama nedenleri arasında sayılabilir (Yaman, 2005).

Yardım Kuruluşları Vakfı'nın (Charities Aid Foundation) 2010 yılında başlattığı çalışmada bireylerin gönüllülük eğilimlerinin ölçülmüş ve Dünya Bağışcılık Endeksi'ne (World Giving Index) göre ülkemiz 2010 yılında 153 ülke arasında 134'üncü, 2011 yılında 153 ülke arasında 136'ncı, 2012 yılında 146 ülke arasında 137'nci, 2013 ve 2014 yıllarında ise 135 ülke arasında 128'inci sırada yer almaktadır.

Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın (2002: 101) yaptığı araştırmada gençlerin gönüllü kuruluşlar içinde yeterince yer almadıkları görülmektedir. TEGV (2010)'ın yaptığı çalışmada Türkiye'de 18-35 yaş arasındaki bireylerin gönüllük faaliyetlerine katılım oranı sadece %4.8'de kalmış %95.2'sinin gönüllülük faaliyetlerine katılmadığı ortaya çıkmıştır. Gönüllülük faaliyetlerine katılanların %53'ü haftada dört veya daha az zaman ayırabilirken haftada 9 saatten fazla zaman ayıranların oranı %23.4'tür.

Gönüllü katılımının teşviği ve artması için gençlerin siyasi ve toplumsal katılımlarını arttırmak, karar verme süreçlerine dahil etmek gibi doğrudan faydalar ve gönüllülük sayesinde gençlerin mesleki hayatlarına fayda sağlamak, gerekli beceri ve yetkinliklere sahip olmalarını sağlamak gerekmektedir (Kurtaran ve Yurttagüler, 2014: 9). Bu sebeple gönüllü faaliyetler kişilerin formel ya da informal şekilde devlet, aile, özel girişimler tarafından teşvik edilmesi ve öğretilmesi gerekmektedir (Palabıyık, 2011).

2.2.5. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.2.5.1. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Erdoğan'ın (2016) gerçekleştirdiği yüksek lisans çalışmasında çalışmanın örneklemini 303 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma bireysel sosyal sorumluluk düzeyi ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma bulgularına göre çevreye karşı sorumluluk, gönüllülük, sosyal dayanışma ve sosyal sorumluluk bilinci ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu tespit edilirken; duyarlılık, dezavantajlı grup farkındalığı, toplumsal çıkar, öngörü ve toplumsal sorumluluğu benimseme ile yaşam doyumu arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Yılmaz (2018) yaptığı yüksek lisans çalışmasının örneklemini kamu ve özel sektörde çalışan 238 kişi oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı bireysel sosyal sorumluluk ve girişimcilik kavramların birlikte ele almaktır. Araştırma bulgularında girişimcilik seviyesinin bireysel sosyal sorumluluk puanlarını olumlu etkilediğini göstermektedir. Ayrıca girişimcilikle ilgili olan kavramlardan başarı ve bağlanma ihtiyaçlarının da bireysel sosyal sorumluluk düzeyini olumlu etkilediği söylenebilmektedir. Çalışma bireysel sosyal sorumluluğu sosyo-demografik değişkenler açısından da ele almıştır. Cinsiyet, yaş, medeni hal gibi değişkenlerde herhangi anlamlı fark görülmezken lise seviyesinde eğitim alan kişilerin daha fazla bireysel sosyal sorumluluk ve girişkenlik puanları aldığı görülmüştür.

Asar'ın (2017) yaptığı çalışmanın örneklemini 246 yüksek lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı bireysel sosyal sorumluluk bilinçleri ve kişilik tipleri arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırma bulguları sonucunda bireysel sosyal sorumluluk genel düzeyinin belirleyicisi olarak dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık değişkenleri bulunmuştur. Bu kişilik özellikleri bireysel sosyal sorumluluk bilincini artırdığı görülmüştür.

Yılmaz'ın (2011) yaptığı çalışmanın örneklemini 20 öğretim elemanı ve 39 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın temel kapsamı “topluma hizmet uygulamaları” (THU) dersinin etkililiği hakkında görüşler almaktır. Araştırma bulgularında genel olarak dersin faydalı bulunduğu ifade edilmesiyle birlikte özellikle öğretmen adayları ilgilerinin daha fazla dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Ergül ve Kurtulmuş (2014) çalışmasının örneklemini THU dersine giren 10 öğretim elemanından oluşturmıştır. Araştırmanın amacı sosyal sorumluluk anlayışı kazandırma ve geliştirme sürecinde topluma hizmet uygulamaları dersinin etkisini ölçmektir. Araştırma nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretim elemanları dersin ve kazanımlarının önemli olduğunu fakat öğretmen adaylarının sosyal sorumluluk bilinci kazandırma ve geliştirme sürecinde istenilen etkiyi sağlayamadığını ifade edildiği görülmüştür.

Ercan (2009), gerçekleştirdiği yüksek lisans tezinde ortaöğretimde görev alan öğretmenlerin sosyal sorumluluk sürecine bakış açısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini 560 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde sosyal sorumluluğu model olma, katkı/destek, sosyal kişilik ve saygı-sorumluluk gibi dört boyuttan oluşan ve sosyal sorumluluğu ölçen bir ölçek geliştirmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde cinsiyet tüm alt boyutlarda, sivil topluma örgütlerine üye olma, model olma ve sosyal kişilik boyutunda, yaş, sosyal kişilik boyutunda, kıdem, katkı/destek ve saygı- sorumluluk boyutunda anlamlı farklar bulunulmuştur.

Toker ve Tat'ın (2013) gerçekleştirdikleri çalışmanın örneklerini 238 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluk algıları, sosyal sorumluluk derslerinin sosyal sorumluluğa yönelik tutumlarına etkisi ve temel sosyal sorumluluk kavramlarına ilişkin bilgi düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırma sonuçları üniversitelerde verilen sosyal sorumluluk eğitiminin öğrencilerin bilgi düzeyini artırdığı ve öğrencilerin sosyal sorumluluğa dönük olumlu tutumlar içinde olduğunu göstermiştir.

2.2.5.2. Sosyal Sorumluluk İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Berkowitz ve Lutterman (1968) gerçekleştirdikleri çalışmanın örneklemini 766 ilk ve orta yetişkin oluşturmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde kadınlar erkeklerden, yaş olarak olgunlar gençlerden daha fazla sosyal sorumluluk puanı aldığı görülmüştür. Ayrıca eğitim seviyesi arttıkça bireylerin sosyal sorumluluk puanları artmıştır. Sosyal sorumluluk ölçeklerinden yüksek puan alan bireylerin sosyal onay yerine içsel inançlar ve değerler ile hareket ettikleri ve daha muhafazakâr yapıda insanlar oldukları araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Mellor, Hayashi, Stokes, Firth, Lake, Staples, Chambers ve Cummins (2008) yaptıkları çalışmanın örneklemini “Avustralya İyi Oluş Projesi”nin parçası olan 1219 kişi oluşturmıştır. Çalışmanın temel amacı, iyimserlik, kontrol odağı ve özgüven ile gönüllülük psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma sonuçları Gönüllülük davranışı gösteren insanların göstermeyen insanlara göre iyi oluşlarının daha yüksek olduğu

ve iyimserlik ve içsel kontrol odağı gösteren insanların daha fazla gönüllülük davranışı gösterme ve iyi oluşlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Galston (2004) tarafından yapılan “Yurttaşlık Eğitimi ve Siyasi Katılım” başlıklı bir araştırmada gönüllülük faaliyetlerinin, daha çok ortaöğretimin son yıllarında ve üniversite yaşamında arttığı özellikle ücretli bir işte çalışmaya başlanmasıyla birlikte gönüllülük katılımının üçte iki oranında azaldığı saptanmıştır. Aynı raporda genel olarak genç katılımın az olmasının sebepleri ekonomik durum, yer, zaman ve hazır olmama gibi başlıklarla açıklanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli/Deseni

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modelinde yapılan araştırmalar geçmişte veya devam etmekte olan durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişkenin arasındaki ilişkinin varlığı, düzeyi ve ilişkileri yorumlamaya olanak sunan araştırma yöntemidir (Karasar, 2005).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenin 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ve Marmara Üniversitesi'nde lisans öğrenimi gören 801 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem seçimi uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme yaşanan çeşitli sınırlılıklar nedeniyle (zaman, maliyet, işgücü...) en ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir örnekleme seçme yöntemidir (Büyüköztürk, 2011). Araştırma örneklemine ilişkin diğer tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.1

Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellik	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	468	58,4
	Erkek	333	41,6
Yaş (21,50±2,14)	20 yaş ve altı	260	32,5
	21-22 yaş	362	45,2
	23 yaş ve üstü	179	22,3
Üniversite	İstanbul Üniversitesi	468	58,4
	Marmara Üniversitesi	333	41,6
Fakülte	Fen-Edebiyat	175	21,8
	Eğitim	164	20,5
	Mühendislik	106	13,2

	İlahiyat	117	14,6
	Hukuk	64	8,0
	İletişim	175	21,8
Bölüm	Biyoloji	64	8,0
	Coğrafya	42	5,2
	Türkçe öğretmenliği	82	10,2
	İnşaat Mühendisliği	65	8,1
	İlahiyat	117	14,6
	Tarih	32	4,0
	Hukuk	63	7,9
	Fen öğretmenliği	82	10,2
	Gazetecilik	55	6,9
	Ekonometri	73	9,1
	İktisat	47	5,9
	Fen	38	4,7
	Kimya mühendisliği	41	5,1
Yaşamın çoğunun geçtiği yer	Köy/kasaba	57	7,1
	İlçe	102	12,7
	Şehir	129	16,1
	Büyükşehir	513	64,0
Ailenin ekonomik düzeyi	Alt	47	5,9
	Orta	717	89,5
	Üst	37	4,6

Araştırmaya katılan 801 gönüllü üniversite öğrencisinin %58,4'ü kadın, %41,6'sı erkektir. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,50 \pm 2,14$ olarak bulunmuş olup %32,5'i 20 yaş ve altı, %45,2'si 21-22 yaş, %22,3'ü 23 yaş ve üstüdür. Öğrencilerin %58,4'ü İstanbul Üniversitesinde, %41,6'sı Marmara Üniversitesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %21,8'i fen-edebiyat fakültesi, %20,5'i eğitim, %13,2'si mühendislik, %14,6'sı ilahiyat, %8'i hukuk, %21,8'i iletişim fakültesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %8'i biyoloji, %5,2'si coğrafya, %10,2'si Türkçe öğretmenliği, %8,1'i inşaat mühendisliği, %14,6'sı ilahiyat, %4'ü tarih, %7,9'u hukuk, %10,2'si fen öğretmenliği, %6,9'u gazetecilik, %9,1'i ekonometri, %5,9'u iktisat, %4,7'si fen, %5,1'i kimya mühendisliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %7,1'i yaşamının çoğunu köy/kasabada, %12,7'si ilçede, %16,1'i şehirde, %64'ü büyükşehirde geçirmiştir. Öğrencilerin %5,9'unun ailesinin ekonomik düzeyi alt grupta, %89,5'inin orta, %4,6'sının üst düzeydedir (Tablo 4.1).

Tablo 3.2.

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Dağılımı

Faaliyet	Cevap	n	%
Sosyal kültürel faaliyetlere katılım sıklığı	Hiç	34	4,2
	Az	255	31,8
	Orta	419	52,3
	Çok	93	11,6
Sivil toplum kuruluşuna üyelik	Evet	264	33,0
	Hayır	537	67,0
Sivil toplum kuruluşuna üyelik süresi (N=537)	1 yıldan az	67	25,4
	1-2 yıl	49	18,6
	2-3 yıl	68	25,8
	3 yıldan fazla	80	30,3
Sosyal sorumluluk projelerinde <u>gönüllü</u> olarak yer aldı mı?	Evet	284	35,5
	Hayır	517	64,5
Sosyal sorumluluk projesinde <u>gönüllü</u> olarak yer alma süresi (N=284)	1 yıldan az	170	59,9
	1-2 yıl	60	21,1
	2-3 yıl	29	10,2
	3 yıldan fazla	25	8,8
Gönüllü olarak yer almayanların ileride yer alma düşüncesi (N=517)	Evet	377	72,9
	Hayır	140	27,1
Sosyal sorumluluk projelerinde <u>zorunlu</u> olarak yer aldı mı?	Evet	130	16,2
	Hayır	671	83,8
Sosyal sorumluluk projesinde <u>zorunlu</u> olarak yer alma süresi (N=130)	6 aydan az	85	65,4
	6-12 ay	24	18,5
	1 yıl ve daha fazla	21	16,2
Sosyal sorumluluk projelerinin bireysel ve toplumsal açıdan önemi	Çok önemlidir	367	45,8
	Önemlidir	372	46,4
	Kararsızım	42	5,2
	Önemli değildir	20	2,5

Üniversite öğrencilerinin %4,2'si sosyal kültürel faaliyetlere hiç katılmadığını, 531,8'i az katıldığını, %52,3'ü orta düzeyde, %11,6'sı fazla katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %33'ü herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olup herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan öğrencilerin (n=537) %25,4'ü 1 yıldan az, %18,6'sı 1-2 yıl, %25,8'i 2-3 yıl, %30,3'ü 3

yıldan daha uzun süre üye kalmıştır. Öğrencilerin %35,5'i sosyal sorumluluk projelerinde yer almış olup herhangi bir sosyal sorumluluk projesinde yer alan öğrencilerin (n=284) %59,9'u 1 yıldan az, %21,1'i 1-2 yıl, %10,2'si 2-3 yıl, %8,8'i 3 yıldan daha uzun süre üye kalmıştır. Sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü olarak yer almayan öğrencilerin %72,9'u ileride sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü olarak yer almak istemektedir. Üniversite öğrencilerinin %16,2'si sosyal sorumluluk projelerinde zorunlu olarak görev almış olup sosyal sorumluluk projelerinde zorunlu olarak görev almış olan öğrencilerin (n=130) %65,4'ü 6 aydan az, %18,5'i 6 ay 1 yıl arası, %16,2'si 1 yıl ve daha fazla görev almıştır. Öğrencilerin %45,8'i sosyal sorumluluk projelerinin birey ve toplum açısından çok önemli olduğu, %46,4'ü önemli olduğu, %2,5'i önemli olmadığı görüşündedir (Tablo 3.2).

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Belirlenen örneklemeler üzerine Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kuruluna başvurulmuş ve alınan izinlerin ardından Mart 2018-Mayıs 2018 tarihinde araştırmacı tarafından ilgili üniversite, fakülte ve bölümlerin öğrencilerinden araştırmacı tarafından veriler toplanılmıştır. Uygulama süreci tamamen gönüllülük esasına dayalı olup gruplarla yapılan uygulamalar ortalama 25-30 dk sürmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracının ilk bölümünde üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, üniversite, fakülte, bölüm, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, ailenin ekonomik durumu, sosyo-kültürel faaliyetlere katılma sıklığı, üye olunan sivil toplum kuruluşu ve üyelik süresi, gönüllü olarak sosyal sorumluluk projelerine katılım, süresi ve ileride yer alma düşüncesi, zorunlu olarak sosyal sorumluluk projelerinde yer alma durumu ve süresi, sosyal sorumluluk projeleri hakkındaki görüş bilgilerinin yer aldığı kişisel bilgi formu yer almaktadır.

3.3.2. Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği

Birey Sosyal Sorumluluk (BSS) ölçeği Eraslan (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipinde (1: hiç katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum) 28 madde ve tek

boyuttan oluşmaktadır. Ölçek puanı madde puanlarının toplamı ile elde edilen puanlar 28 ile 140 aralığında olup yüksek puan bireysel sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının yüksek düzeyde olumlu olduğunu ifade etmektedir.

3.3.3. Psikolojik İyi Olma Ölçeği

Psikolojik İyi Oluş (PİO) ölçeği Ryff (1989) tarafından geliştirilip, Türkçe'ye uyarlaması Cenkseven (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek 84 maddeden oluşup, 6'lı likert tipindedir. Ölçeğin her biri 14 sorudan oluşan 6 farklı alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler: Diğer insanlarla olumlu ilişkiler, otonomi, çevresel kontrol, bireysel gelişim, yaşam amacı ve kendini kabuldür. 84 maddenin Psikolojik İyi Olma Ölçeğinden elde edilen toplam puan ile korelasyonlarının .25 ile .57 arasında değiştiği görülmektedir. Faktörler için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa), diğerleriyle olumlu ilişkiler .91; özerklik .86; çevre hâkimiyeti .90; kişisel gelişim .87 yaşam amacı .90; kendini kabul..93'tür.

Test tekrar test güvenirlik katsayısı için altı hafta arayla iki uygulama yapılmıştır. Faktörler için korelasyon katsayıları .81 ile .88 arasındadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 504; en düşük toplam puan 84'tür. Her bir faktörden alınabilecek en yüksek puan 84; en düşük puan ise 14'tür.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın veri analizi, SPSS 21.0 programında yapılmıştır. Ölçek ve alt boyutlarının puanları normallik sınamasında çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayısı kullanılmıştır. Histogram, Q-Q grafiği ve box plot grafikleri incelemesi de verilerin normal dağıldığını ortaya koymaktadır Çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) katsayısının +1 ve -1 sınırları içinde kalması puanların normalliği sağlandığı şeklinde yorumlanabilir.

3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Uygulama sonrasında yapılan analizlere göre "Psikolojik İyi Oluş" ölçeğinin Cronbach Alfa Güvenirlik katsayısı .88 olarak bulunurken, "Bireysel Sosyal Sorumluluk" ölçeğinin ise Cronbach Alpha katsayısı 0,89 olarak tespit edilmiştir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı tez danışmanı ile konusunu belirledikten sonra literatür taramasında bulunup, çalışma konusunu netleştirerek çalışmanın evren ve örneklemini belirlenmiştir. Araştırmada yer alması gereken sosyo-demografik değişkenleri belirlemiş ve bu değişkenlere uygun “Kişisel Bilgi Formu” hazırlanmıştır. Araştırma kullanılan “Psikolojik İyi Oluş” ve “Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeği” için yazarlardan gerekli izinler alınmıştır. Yapılan literatür taramaları sonucunda “Etik Kurul Raporu” hazırlanmış ve Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne sunulmuştur. Alınan onay sonrasında uygulamalara başlanmıştır.

Uygulama sonucunda toplanan veriler SPSS 21.0 programına girilmiştir. Veriler tamamlandıktan sonra araştırmacı tarafından bulgular hazırlanmış ve sonuçları benzer literatür karşılaştırılarak tartışılmıştır. Araştırma değişkenlerinin kurumsal bilgisi ve araştırmanın sonuçları raporlaştırarak tez haline getirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Yapılan normallik sınavasında toplam ölçek puanları ile ölçeğin alt boyutlarının puanlarının normal dağılım gösterdiği tespit edildiğinden ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyet, üniversite, sivil toplum kuruluşuna üyelik durumu, gönüllü olarak sosyal sorumluluk projesine katılma durumu, ileride katılma isteği, zorunlu olarak sosyal sorumluluk projesine katılma durumu, bağımsız iki örneklem t testi; yaş, fakülte, bölüm, yaşamın çoğunun geçtiği yer, aile ekonomik durumu, sosyal kültürel faaliyetlere katılım sıklığı, sivil toplum kuruluşuna üyelik süresi, gönüllü olarak sosyal sorumluluk projelerine katılma süresi, zorunlu olarak sosyal sorumluluk projelerine katılma süresi, sosyal sorumluluk projelerinin birey ve toplum açısından önemi değişkenlerine göre karşılaştırmalarda ANOVA testinden yararlanılmıştır. ANOVA testinde anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe post hoc testi kullanılmıştır. Ölçek ve alt boyut puanları arasındaki ilişkide Pearson korelasyonu; sosyal sorumluluk projelerine katılımın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Analizlerde güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi 0,05 $p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

4.1. Betimsel Bulgular

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin ölçeklere ilişkin betimsel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1.

Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Alt Boyutlar	n	$\bar{X}$	Ss	Skewness	Kurtosis
BİREYSEL						
SOSYAL	TOPLAM		110,66	15,56	-0,78	0,18
SORUMLULUK						

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ	Diğerleriyle İlişkiler	Olumlu	62,12	12,03	-0,47	-0,28
	Otonomi/Özerklik		58,20	9,23	-0,06	-1,92
	Çevresel Hakimiyet		57,44	10,15	-0,25	-0,32
	Bireysel Gelişim		65,41	9,36	-0,41	0,90
	Yaşam Amacı		59,41	9,07	-0,33	-0,22
	Kendini Kabul		56,56	11,67	-0,28	-0,12
	TOPLAM		359,14	47,01	-0,27	0,11

Bireysel sosyal sorumluluk ölçek puanı $110,66 \pm 15,56$ olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük (28) ve en yüksek (140) puanlar dikkate alığında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin bireysel sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının “yüksek” düzeyde olumlu olduğu söylenebilir (Tablo 4.3).

Psikolojik iyi oluş ölçek puanı $359,14 \pm 47,01$ olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük (84) ve en yüksek (504) puanlar dikkate alığında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin orta-yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahip oldukları söylenebilir. Alt boyutlar incelendiğinde psikolojik iyi oluş alanlarının puan sırasına göre bireysel gelişim ($65,41 \pm 9,36$), diğerleriyle olumlu ilişkiler ($62,12 \pm 12,03$), yaşam amacı ($59,41 \pm 9,07$), otonomi/özerklik ($58,20 \pm 9,23$), çevresel hakimiyet ($57,44 \pm 10,15$) ve kendini kabul ($56,56 \pm 11,67$) olduğu görülmektedir (Tablo 4.3).

4.2. Sosyal Sorumluluk Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.2’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyetine göre karşılaştırılmasına ait bağımsız örneklem için t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.2.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Kadın	468	114,06	14,51	7,61	0,000
Erkek	332	105,85	15,75		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=7,61$; $p<0,05$). Kadın öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması, erkek öğrencilerin puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.2).

Tablo 4.3'te sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.3.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Yaş Grupları	n	$\bar{X}$	ss	F	p
20 yaş ve altı	260	110,57	15,28	0,24	0,784
21-22 yaş	362	110,37	15,28		
23 yaş ve üstü	178	111,35	16,58		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.3).

Tablo 4.4'de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Yaşamın Çoğunu Geçirdiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Yaşam Yeri	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Köy/kasaba	56	112,07	13,33	0,17	0,915
İlçe	102	110,68	14,35		
Şehir	129	110,65	16,45		
Büyükşehir	513	110,50	15,82		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.4).

Tablo 4.5’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.5.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ekonomik Düzey	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Alt	47	104,64	20,46	3,92	0,020	C>A
Orta	717	110,96	15,04			
Üst	36	112,44	17,27			

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=3,92$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre ailesinin ekonomik durumu üst düzeyde olan öğrencilerin sosyal sorumluluk puanı, ailesinin ekonomik durumu alt düzeyde olan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.5).

4.3. Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.9’da sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal kültürel faaliyetlere katılım sıklığına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.6.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılım Sıklığına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Katılım Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
A-Hiç	33	108,73	18,59	6,33	0,000	C,D>B
B-Az	255	107,40	14,91			
C-Orta	419	112,18	15,48			

D-Çok	93	113,40	15,25
-------	----	--------	-------

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin sosyal kültürel faaliyetlere katılma sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=6,33$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde ve çok katılan öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanları, sosyal kültürel faaliyetlere az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.6).

Tablo 4.7’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.7.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Evet	263	113,63	15,14	3,81	0,000
Hayır	537	109,20	15,57		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=3,81$; $p<0,05$). Sivil toplum kuruluşlarına üye olan öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanı, üye olmayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.7).

Tablo 4.8’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşuna üyelik süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.8.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Katılım Sıklığı	N	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
A-1 yıldan az	66	110,44	19,27	3,11	0,027	D>A,B
B-1-2 yıl	49	110,65	13,93			
C-2-3 yıl	68	115,01	11,56			
D-3 yıldan fazla	80	116,90	14,04			

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=3,11$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre sivil toplum kuruluşlarına 3 yıldan fazla süredir üye olan öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanları, sivil toplum kuruluşlarına 1 yıldan az ve 1-2 yıl süredir üye olan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.8).

Tablo 4.9’da sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.9.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Gönüllü Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Gönüllü Katılım	n	$\bar{X}$	ss	T	p
Evet	284	113,79	16,21	4,27	0,000
Hayır	516	108,93	14,93		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=4,27$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılan öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanı, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.9).

Tablo 4.10’da sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine katılım süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.10.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Gönüllü Olarak Katılım Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Katılım Süresi	n	$\bar{X}$	ss	F	p
1 yıldan az	170	112,56	17,21	0,99	0,397
1-2 yıl	60	116,02	13,76		
2-3 yıl	29	113,79	13,98		
3 yıldan fazla	25	116,80	16,93		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.10).

Tablo 4.11’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının gönüllü olarak sosyal sorumluluk projelerine katılmayanların ileride yer alma düşüncesine göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.11.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Gönüllü Olarak Sosyal Sorumluluk Projesine Katılmayanların İleride Katılma Düşüncesine Durumuna Göre t Testi Sonuçları

İleride Katılma	n	$\bar{X}$	ss	T	p
Evet	377	111,23	13,22	5,94	0,000
Hayır	139	102,71	17,40		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayanların ileride katılma düşüncesine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=5,94$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayıp ileride katılmayı düşünen öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanı, ileride de katılmayı düşünmeyen öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.11).

Tablo 4.12’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.12.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Zorunlu Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Zorunlu Katılım	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Evet	130	109,00	17,35	-1,33	0,185
Hayır	670	110,98	15,19		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.12).

Tablo 4.13’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.13.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Zorunlu Olarak Katılma Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Katılma Süresi	n	$\bar{X}$	ss	F	p
6 aydan az	85	109,48	13,84	0,58	0,564
6 ay – 1 yıl	24	105,71	27,65		
1 yıl ve daha fazla	21	110,81	15,51		

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.13).

Tablo 4.14’de sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.14.

Sosyal Sorumluluk Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerinin Önemine İlişkin Görüşlere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Önem Düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Çok önemlidir	367	116,59	14,60	46,21	0,000	A,B>C,D
Önemlidir	372	106,97	13,12			
Kararsızım	42	97,57	16,22			
Önemli değildir	19	97,05	26,04			

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=46,21$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanları, sosyal sorumluluk projelerini önemli bulmayan ve kararsız olan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.14).

4.4. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.15’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyetine göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.15.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Diğerleriyle ilişkiler	Kadın	468	64,15	11,48	5,77	0,000
	Erkek	332	59,26	12,22		
Otonomi/Özerklik	Kadın	468	58,09	9,58	-0,39	0,697
	Erkek	332	58,35	8,72		
Çevresel Hakimiyet	Kadın	468	58,06	9,96	2,07	0,038
	Erkek	332	56,56	10,37		
Bireysel Gelişim	Kadın	468	66,77	8,92	4,96	0,000
	Erkek	332	63,49	9,62		
Yaşam Amacı	Kadın	468	60,24	8,65	3,09	0,002
	Erkek	332	58,24	9,51		
Kendini Kabul	Kadın	468	56,88	11,75	0,91	0,363

	Erkek	332	56,12	11,57		
TOPLAM	Kadın	468	364,20	45,00	3,64	0,000
	Erkek	332	352,02	48,88		

Psikolojik iyi oluş ölçeği toplam ($t=3,64$; $p<0,05$) ve diğerleriyle olumlu ilişkiler ($t=5,77$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($t=2,07$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($t=4,96$; $p<0,05$), yaşam amacı ($t=3,09$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanları, erkek öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.15).

Otonomi/özerklik ve kendini kabul alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.15).

Tablo 4.16’da psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.16.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	20 yaş ve altı	260	61,58	12,02	0,52	0,595	
	21-22 yaş	362	62,57	11,48			
	23 yaş ve üstü	178	61,99	13,14			
Otonomi/ Özerklik	20 yaş ve altı	260	57,13	8,75	2,89	0,056	
	21-22 yaş	362	58,52	8,97			
	23 yaş ve üstü	178	59,13	10,26			
Çevresel Hakimiyet	A-20 yaş ve altı	260	55,91	10,16	4,59	0,010	B,C>A
	B-21-22 yaş	362	58,00	9,67			
	C-23 yaş ve üstü	178	58,53	10,88			
Bireysel Gelişim	20 yaş ve altı	260	65,70	8,71	0,19	0,826	
	21-22 yaş	362	65,30	9,11			
	23 yaş ve üstü	178	65,20	10,70			
Yaşam Amacı	20 yaş ve altı	260	60,32	8,59	2,11	0,121	
	21-22 yaş	362	59,14	8,93			
	23 yaş ve üstü	178	58,64	9,93			
Kendini Kabul	20 yaş ve altı	260	56,01	11,96	0,77	0,464	

	21-22 yaş	362	57,12	10,97		
	23 yaş ve üstü	178	56,24	12,61		
TOPLAM	20 yaş ve altı	260	356,64	45,60		
	21-22 yaş	362	360,65	43,76	0,57	0,568
	23 yaş ve üstü	178	359,74	54,88		

Çevresel hakimiyet alt boyut puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=4,59$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre 21-22 yaş ve 23 yaş ve üstü öğrencilerin çevresel hakimiyet puanları, 20 yaş ve altı öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.16).

Psikolojik iyi oluş ölçek puanı ve diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.16).

Tablo 4.17’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.17.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Yaşamın Çoğunu Geçirdiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Yaşam Yeri	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	A-Köy/kasaba	56	59,07	13,01	3,25	0,021	D>A
	B-İlçe	102	61,08	12,69			
	C-Şehir	129	60,54	12,51			
	D-Büyükşehir	513	63,05	11,58			
Otonomi/ Özerklik	A-Köy/kasaba	56	55,54	8,32	4,29	0,005	D>A
	B-İlçe	102	58,09	9,57			
	C-Şehir	129	56,46	9,69			
	D-Büyükşehir	513	58,95	9,04			
Çevresel Hakimiyet	Köy/kasaba	56	56,20	10,09	0,38	0,766	
	İlçe	102	57,08	11,51			
	Şehir	129	57,53	9,32			
	Büyükşehir	513	57,62	10,09			
	Köy/kasaba	56	63,32	9,54	2,07	0,103	

Bireysel Gelişim	İlçe	102	66,53	9,78	2,17	0,090
	Şehir	129	64,39	10,24		
	Büyükşehir	513	65,67	8,98		
Yaşam Amacı	Köy/kasaba	56	59,46	8,91	2,64	0,049
	İlçe	102	58,29	10,35		
	Şehir	129	58,04	9,13		
	Büyükşehir	513	59,97	8,76		
Kendini Kabul	A-Köy/kasaba	56	54,89	10,76	2,64	0,049
	B-İlçe	102	56,22	13,46		
	C-Şehir	129	54,43	10,17		
	D-Büyükşehir	513	57,35	11,68		
TOPLAM	A-Köy/kasaba	56	348,48	47,62	3,15	0,024
	B-İlçe	102	357,28	50,95		
	C-Şehir	129	351,39	48,17		
	D-Büyükşehir	513	362,63	45,52		

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($F=3,25$; $p<0,05$), otonomi/özerklik ($F=4,29$; $p<0,05$), kendini kabul ($F=2,64$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının ($F=3,15$; $p<0,05$) öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 4.17). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre yaşamın çoğunu büyükşehirde geçiren öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş toplam puanları, yaşamın çoğunu köy/kasabada geçiren öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.17).

Bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.18’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.18.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Ekonomik Düzey	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	Alt	47	56,91	14,02	6,03	0,003	C>A
	Orta	717	62,29	11,75			
	Üst	36	65,58	13,26			
Otonomi/ Özerklik	Alt	47	59,66	8,70	1,81	0,165	
	Orta	717	57,99	9,22			
	Üst	36	60,42	9,81			
Çevresel Hakimiyet	Alt	47	53,15	10,65	7,67	0,001	C>A
	Orta	717	57,50	10,05			
	Üst	36	61,81	9,71			
Bireysel Gelişim	Alt	47	61,47	10,53	5,65	0,004	C>A
	Orta	717	65,54	9,20			
	Üst	36	67,97	9,55			
Yaşam Amacı	Alt	47	54,38	9,90	9,85	0,000	C>A
	Orta	717	59,58	8,85			
	Üst	36	62,64	10,09			
Kendini Kabul	Alt	47	50,79	12,40	13,41	0,000	C>A
	Orta	717	56,57	11,39			
	Üst	36	63,97	12,40			
TOPLAM	Alt	47	336,36	48,57	10,17	0,000	C>A
	Orta	717	359,47	45,98			
	Üst	36	382,39	53,24			

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($F=6,03$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($F=7,67$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($F=5,65$; $p<0,05$), yaşam amacı ($F=9,85$; $p<0,05$), kendini kabul ($F=13,41$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının ($F=10,17$; $p<0,05$) öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre ailelerinin ekonomik durumu üst düzeyde olan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanları, ailelerinin ekonomik durumu alt düzeyde olan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.18).

Otonomi/özerklik alt boyut puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.18).

4.5. Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılım Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.19’da psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal kültürel faaliyetlere katılım sıklığına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.19.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılım Sıklığına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Katılım Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	A-Hiç	33	55,94	16,60	9,13	0,000	C>A,B
	B-Az	255	59,87	12,08			
	C-Orta	419	63,86	10,86			
	D-Çok	93	62,63	13,46			
Otonomi/ Özerklik	A-Hiç	33	59,30	8,93	5,79	0,001	C>B
	B-Az	255	56,24	9,34			
	C-Orta	419	59,19	8,96			
	D-Çok	93	58,74	9,49			
Çevresel Hakimiyet	A-Hiç	33	53,64	10,86	15,07	0,000	C,D>A,B
	B-Az	255	54,47	10,37			
	C-Orta	419	58,88	9,42			
	D-Çok	93	60,42	10,26			
Bireysel Gelişim	A-Hiç	33	61,85	9,62	10,14	0,000	C,D>A,B
	B-Az	255	63,22	9,22			
	C-Orta	419	66,59	9,17			
	D-Çok	93	67,35	9,16			
Yaşam Amacı	A-Hiç	33	57,85	9,79	5,96	0,001	C,D>B
	B-Az	255	57,70	8,92			
	C-Orta	419	60,11	9,06			
	D-Çok	93	61,51	8,49			
Kendini Kabul	A-Hiç	33	52,64	14,54	7,28	0,000	C>B
	B-Az	255	54,26	11,83			
	C-Orta	419	58,10	11,23			
	D-Çok	93	57,34	10,87			
TOPLAM	A-Hiç	33	341,21	52,59	13,87	0,000	C,D>A,B
	B-Az	255	345,76	46,52			
	C-Orta	419	366,73	44,58			
	D-Çok	93	368,00	47,66			

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($F=9,13$; $p<0,05$), otonomi/özerklik ($F=5,79$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($F=15,07$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($F=10,14$; $p<0,05$), yaşam amacı ($F=5,97$; $p<0,05$), kendini kabul ($F=7,27$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının ($F=13,87$; $p<0,05$) öğrencilerin sosyal kültürel faaliyetlere katılma sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 4.19). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre;

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde katılan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler puanları, sosyal kültürel faaliyetlere hiç katılmayan ve az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde katılan öğrencilerin otonomi/özerklik puanları, sosyal kültürel faaliyetlere az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde ve çok katılan öğrencilerin çevresel hakimiyet puanları, sosyal kültürel faaliyetlere hiç katılmayan ve az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde ve çok katılan öğrencilerin bireysel gelişim puanları, sosyal kültürel faaliyetlere hiç katılmayan ve az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde ve çok katılan öğrencilerin yaşam amacı puanları, sosyal kültürel faaliyetlere az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde katılan öğrencilerin kendini kabul puanları, sosyal kültürel faaliyetlere az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

- Sosyal kültürel faaliyetlere orta düzeyde ve çok katılan öğrencilerin psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanları, sosyal kültürel faaliyetlere hiç katılmayan ve az katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.19).

Tablo 4.20’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.20.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	Evet	263	64,43	11,03	3,84	0,000
	Hayır	537	60,99	12,35		
Otonomi/Özerklik	Evet	263	58,26	8,68	0,13	0,896
	Hayır	537	58,17	9,49		
Çevresel Hakimiyet	Evet	263	59,56	9,91	4,17	0,000
	Hayır	537	56,40	10,12		
Bireysel Gelişim	Evet	263	66,46	9,46	2,24	0,025
	Hayır	537	64,89	9,27		
Yaşam Amacı	Evet	263	59,45	8,72	0,08	0,937
	Hayır	537	59,39	9,24		
Kendini Kabul	Evet	263	57,52	11,00	1,62	0,105
	Hayır	537	56,09	11,97		
TOPLAM	Evet	263	365,68	45,55	2,77	0,006
	Hayır	537	355,94	47,42		

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($t=3,84$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($t=4,17$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($t=2,24$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının ($t=2,77$; $p<0,05$) sivil toplum kuruluşlarına üyelik durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarına üye olan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları, sivil toplum kuruluşlarına üye olmayan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.20).

Otonomi/özerklik, yaşam amacı ve kendini kabul alt boyut puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.20).

Tablo 4.21’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sivil toplum kuruluşuna üyelik süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.21.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Katılım Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	1 yıldan az	66	65,26	10,08	0,23	0,875
	1-2 yıl	49	64,20	12,94		
	2-3 yıl	68	64,59	11,32		
	3 yıldan fazla	80	63,76	10,41		
Otonomi/ Özerklik	1 yıldan az	66	56,36	8,65	1,57	0,196
	1-2 yıl	49	58,55	9,19		
	2-3 yıl	68	58,54	8,18		
	3 yıldan fazla	80	59,41	8,70		
Çevresel Hakimiyet	1 yıldan az	66	61,58	9,89	1,74	0,159
	1-2 yıl	49	57,69	11,30		
	2-3 yıl	68	59,94	9,28		
	3 yıldan fazla	80	58,70	9,38		
Bireysel Gelişim	1 yıldan az	66	65,86	9,24	1,63	0,183
	1-2 yıl	49	67,04	9,37		
	2-3 yıl	68	68,31	9,09		
	3 yıldan fazla	80	65,04	9,89		
Yaşam Amacı	1 yıldan az	66	60,32	9,19	1,69	0,169
	1-2 yıl	49	58,10	7,90		
	2-3 yıl	68	60,90	9,28		
	3 yıldan fazla	80	58,33	8,16		
Kendini Kabul	1 yıldan az	66	58,45	10,91	1,40	0,244
	1-2 yıl	49	55,65	11,87		
	2-3 yıl	68	59,19	11,41		
	3 yıldan fazla	80	56,48	10,06		
TOPLAM	1 yıldan az	66	367,83	46,52	0,77	0,511
	1-2 yıl	49	361,24	46,27		
	2-3 yıl	68	371,47	46,94		
	3 yıldan fazla	80	361,71	43,23		

Psikolojik iyi oluş ölçek ve alt boyut puanlarının sivil toplum kuruluşlarına üyelik süresine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.21).

Tablo 4.22’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.22.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Gönüllü Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyut		Gönüllü Katılım	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Diğerleriyle ilişkiler	Olumlu	Evet	284	63,75	11,48	2,86	0,004
		Hayır	516	61,22	12,25		
Otonomi/Özerklik		Evet	284	58,94	8,79	1,69	0,091
		Hayır	516	57,79	9,44		
Çevresel Hakimiyet		Evet	284	59,31	9,59	3,89	0,000
		Hayır	516	56,41	10,32		
Bireysel Gelişim		Evet	284	66,96	9,17	3,52	0,000
		Hayır	516	64,55	9,35		
Yaşam Amacı		Evet	284	60,33	8,81	2,13	0,033
		Hayır	516	58,91	9,18		
Kendini Kabul		Evet	284	58,02	11,11	2,63	0,009
		Hayır	516	55,76	11,91		
TOPLAM		Evet	284	367,32	45,19	3,68	0,000
		Hayır	516	354,64	47,42		

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($t=2,86$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($t=3,89$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($t=3,52$; $p<0,05$), yaşam amacı ($t=2,13$; $p<0,05$), kendini kabul ($t=2,63$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının ($t=3,68$; $p<0,05$) sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.22).

Otonomi/özerklik alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.22).

Tablo 4.23’da psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine katılım süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.23.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Gönüllü Olarak Katılım Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Katılım Süresi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	1 yıldan az	170	62,91	11,26	2,26	0,081	
	1-2 yıl	60	66,87	11,66			
	2-3 yıl	29	61,41	11,52			
	3 yıldan fazla	25	64,68	11,60			
Otonomi/ Özerklik	1 yıldan az	170	59,31	8,68	0,82	0,484	
	1-2 yıl	60	59,18	7,76			
	2-3 yıl	29	58,45	9,62			
	3 yıldan fazla	25	56,44	10,76			
Çevresel Hakimiyet	1 yıldan az	170	59,75	9,69	0,45	0,715	
	1-2 yıl	60	58,48	9,36			
	2-3 yıl	29	58,03	7,73			
	3 yıldan fazla	25	59,76	11,51			
Bireysel Gelişim	A-1 yıldan az	170	66,87	8,47	4,07	0,007	B>D
	B-1-2 yıl	60	69,85	8,92			
	C-2-3 yıl	29	64,83	9,33			
	D-3 yıldan fazla	25	63,16	12,14			
Yaşam Amacı	1 yıldan az	170	60,22	9,03	0,60	0,613	
	1-2 yıl	60	61,13	8,48			
	2-3 yıl	29	58,62	8,77			
	3 yıldan fazla	25	61,12	8,29			
Kendini Kabul	1 yıldan az	170	58,41	10,99	0,22	0,885	
	1-2 yıl	60	57,80	12,05			
	2-3 yıl	29	56,86	9,83			
	3 yıldan fazla	25	57,28	11,49			
TOPLAM	1 yıldan az	170	367,47	45,99	0,84	0,472	
	1-2 yıl	60	373,32	40,56			
	2-3 yıl	29	358,21	43,37			
	3 yıldan fazla	25	362,44	52,28			

Bireysel gelişim alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=4,07$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre sosyal sorumluluk projelerine 1-2 yıl gönüllü olarak katılan öğrencilerin bireysel gelişim puanları, sosyal sorumluluk projelerine 3 yıldan fazla süre ile gönüllü olarak katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.23).

Diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.23).

Tablo 4.24’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının gönüllü olarak sosyal sorumluluk projelerine katılmayanların ileride yer alma düşüncesine göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.24.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Gönüllü Olarak Sosyal Sorumluluk Projesine Katılmayanların İleride Katılma Düşüncesine Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyut		İleride Katılma	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Diğerleriyle İlişkiler	Olumlu	Evet	377	62,36	11,92	3,52	0,000
		Hayır	139	58,13	12,65		
Otonomi/Özerklik		Evet	377	57,76	9,22	-0,15	0,885
		Hayır	139	57,89	10,05		
Çevresel Hakimiyet		Evet	377	57,07	10,18	2,39	0,017
		Hayır	139	54,63	10,51		
Bireysel Gelişim		Evet	377	65,41	8,84	3,47	0,001
		Hayır	139	62,22	10,30		
Yaşam Amacı		Evet	377	59,51	9,02	2,48	0,014
		Hayır	139	57,27	9,43		
Kendini Kabul		Evet	377	55,94	11,85	0,57	0,566
		Hayır	139	55,27	12,07		
TOPLAM		Evet	377	358,05	46,46	2,70	0,007
		Hayır	139	345,41	48,93		

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($t=3,52$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($t=2,39$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($t=3,47$; $p<0,05$), yaşam amacı ($t=2,48$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının ($t=2,70$; $p<0,05$) sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayanların ileride katılma düşüncesine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayıp ileride katılmayı düşünen öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları, ileride de katılmayı düşünmeyen öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.24).

Otonomi/özerklik ve kendini kabul alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayanların ileride katılma düşüncesine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.24).

Tablo 4.25’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.25.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projesine Zorunlu Olarak Katılma Durumuna Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Zorunlu Katılım	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	Evet	130	61,89	11,98	-0,23	0,815
	Hayır	670	62,16	12,05		
Otonomi/Özerklik	Evet	130	58,02	9,70	-0,24	0,810
	Hayır	670	58,24	9,14		
Çevresel Hakimiyet	Evet	130	56,68	10,37	-0,93	0,350
	Hayır	670	57,59	10,11		
Bireysel Gelişim	Evet	130	65,32	9,52	-0,12	0,902
	Hayır	670	65,43	9,33		
Yaşam Amacı	Evet	130	57,80	9,55	-2,22	0,027
	Hayır	670	59,73	8,94		
Kendini Kabul	Evet	130	56,12	11,27	-0,48	0,633
	Hayır	670	56,65	11,75		
TOPLAM	Evet	130	355,82	48,57	-0,88	0,379

Hayır	670	359,79	46,71
-------	-----	--------	-------

Yaşam amacı alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-2,22$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılmayan öğrencilerin yaşam amacı puanları, sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.25).

Diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.25).

Tablo 4.26’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.26.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerine Zorunlu Olarak Katılma Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Katılma Süresi	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	6 aydan az	85	61,38	10,94	0,26	0,769
	6 ay – 1 yıl	24	63,33	11,98		
	1 yıl ve daha fazla	21	62,33	15,95		
Otonomi/ Özerklik	6 aydan az	85	58,46	9,74	0,25	0,782
	6 ay – 1 yıl	24	57,13	10,50		
	1 yıl ve daha fazla	21	57,29	8,92		
Çevresel Hakimiyet	6 aydan az	85	57,05	10,58	0,33	0,721
	6 ay – 1 yıl	24	56,83	10,57		
	1 yıl ve daha fazla	21	55,00	9,57		
Bireysel Gelişim	6 aydan az	85	65,51	9,25	0,40	0,670
	6 ay – 1 yıl	24	63,83	10,73		
	1 yıl ve daha fazla	21	66,24	9,48		
Yaşam Amacı	6 aydan az	85	57,71	9,75	0,06	0,938
	6 ay – 1 yıl	24	57,54	10,09		
	1 yıl ve daha fazla	21	58,48	8,47		
Kendini Kabul	6 aydan az	85	57,00	11,26	1,43	0,244

	6 ay – 1 yıl	24	56,25	9,16		
	1 yıl ve daha fazla	21	52,38	13,11		
	6 aydan az	85	357,09	49,93		
TOPLAM	6 ay – 1 yıl	24	354,92	45,33	0,11	0,899
	1 yıl ve daha fazla	21	351,71	48,53		

Psikolojik iyi oluş ölçek ve alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.26).

Tablo 4.27’de psikolojik iyi oluş ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.27.

Psikolojik İyi Oluş Toplam ve Alt Ölçek Puanlarının Sosyal Sorumluluk Projelerinin Önemine İlişkin Görüşlere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Önem Düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	Çok önemlidir	367	64,06	11,91	12,89	0,000	A,B>D
	Önemlidir	372	61,31	11,63			
	Kararsızım	42	58,12	12,28			
	Önemli değildir	19	49,42	10,71			
Otonomi/ Özerklik	Çok önemlidir	367	58,13	9,34	0,14	0,934	
	Önemlidir	372	58,36	9,12			
	Kararsızım	42	57,43	9,32			
	Önemli değildir	19	58,16	9,45			
Çevresel Hakimiyet	Çok önemlidir	367	59,10	9,97	9,73	0,000	A,B>D
	Önemlidir	372	56,60	10,21			
	Kararsızım	42	53,76	9,74			
	Önemli değildir	19	49,95	5,13			
Bireysel Gelişim	Çok önemlidir	367	66,82	9,14	12,75	0,000	A,B>D
	Önemlidir	372	64,95	9,15			
	Kararsızım	42	61,40	10,02			
	Önemli değildir	19	55,89	7,45			
Yaşam Amacı	Çok önemlidir	367	60,28	9,41	8,62	0,000	A,B>D
	Önemlidir	372	59,27	8,56			
	Kararsızım	42	57,17	8,68			
	Önemli değildir	19	50,32	7,17			
Kendini Kabul	Çok önemlidir	367	57,26	11,55	2,68	0,046	A,B,C>D

	Önemlidir	372	56,25	11,66		
	Kararsızım	42	56,33	10,85		
	Önemli değildir	19	49,79	14,30		
	Çok önemlidir	367	365,65	47,35		A,B>D
TOPLAM	Önemlidir	372	356,74	45,62	10,40	0,000
	Kararsızım	42	344,21	45,48		
	Önemli değildir	19	313,53	34,64		

Diğerleriyle olumlu ilişkiler ($F=12,89$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($F=9,73$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($F=12,75$; $p<0,05$), yaşam amacı ($F=8,62$; $p<0,05$), kendini kabul ($F=2,68$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının ($F=10,40$; $p<0,05$) sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe post hoc testi sonuçlarına göre;

- Sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevreye hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanları, sosyal sorumluluk projelerini önemli görmeyen öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.27).

- Sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören ve kararsız olan öğrencilerin kendini kabul puanları, sosyal sorumluluk projelerini önemli görmeyen öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.27).

- Sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin psikolojik iyi oluş puanları, sosyal sorumluluk projelerini önemli görmeyen öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.27).

Otonomi/özerklik alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4.27).

4.6. Sosyal Sorumluluk ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Tablo 4.28’de sosyal sorumluluk ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.28.

Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	2	3	4	5	6	7	8
SOSYAL SORUMLULUK	0,34**	0,13**	0,31**	0,34**	0,31**	0,16**	0,35**
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	1	0,27**	0,61**	0,48**	0,53**	0,55**	0,78**
Otonomi/Özerklik		1	0,38**	0,37**	0,32**	0,43**	0,59**
Çevresel Hakimiyet			1	0,54**	0,61**	0,65**	0,83**
Bireysel Gelişim				1	0,6**	0,49**	0,75**
Yaşam Amacı					1	0,58**	0,79**
Kendini Kabul						1	0,82**
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ							1

¹: Olumsuz benlik saygısı maddeleri ters kodlanmıştır *p<0,05 **p<0,01

Sosyal sorumluluk puanları ile diğerleriyle olumlu ilişkiler ($r=0,34$; $p<0,05$), otonomi/özerklik ($r=0,13$; $p<0,05$), çevresel hakimiyet ($r=0,31$; $p<0,05$), bireysel gelişim ($r=0,34$; $p<0,05$), yaşam amacı ($r=0,16$; $p<0,05$) ve psikolojik iyi oluş toplam ($r=0,35$; $p<0,05$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Sosyal sorumluluk puanları yüksek olan öğrencilerin psikolojik iyi oluş puanları da yüksektir (Tablo 4.28).

Tablo 4.29'da sosyal sorumluluğun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini gösteren regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.29.

Sosyal Sorumluluğun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	SH _B	B	T	p
Diğerleriyle Olumlu İlişkiler	Sabit	33,304	2,880		11,564	0,000
	Sosyal Sorumluluk	0,260	0,026	0,337	10,104	0,000
		R=0,337 R ² =0,113 ΔR ² =0,112				
		F _(1, 798) =102,085 p=0,000				
Otonomi/Özerklik	Sabit	49,736	2,325		21,389	0,000
	Sosyal Sorumluluk	0,076	0,021	0,129	3,675	0,000
		R=0,129 R ² =0,017 ΔR ² =0,015				

$F_{(1, 798)}=13,514$ $p=0,000$						
Çevresel	Sabit	35,423	2,457		14,417	0,000
Hakimiyet	Sosyal Sorumluluk	0,199	0,022	0,305	9,048	0,000
$R=0,305$ $R^2=0,093$ $\Delta R^2=0,092$						
$F_{(1, 798)}=81,86$ $p=0,000$						
Bireysel	Sabit	42,489	2,232		19,034	0,000
Gelişim	Sosyal Sorumluluk	0,207	0,020	0,345	10,368	0,000
$R=0,345$ $R^2=0,119$ $\Delta R^2=0,118$						
$F_{(1, 798)}=107,499$ $p=0,000$						
Yaşam Amacı	Sabit	39,662	2,194		18,081	0,000
	Sosyal Sorumluluk	0,178	0,020	0,306	9,092	0,000
$R=0,306$ $R^2=0,094$ $\Delta R^2=0,093$						
$F_{(1, 798)}=82,670$ $p=0,000$						
Kendini Kabul	Sabit	42,905	2,926		14,663	0,000
	Sosyal Sorumluluk	0,123	0,026	0,165	4,714	0,000
$R=0,165$ $R^2=0,027$ $\Delta R^2=0,026$						
$F_{(1, 798)}=22,219$ $p=0,000$						
PSİKOLOJİK	Sabit	243,520	11,209		21,724	0,000
İYİ OLUŞ	Sosyal Sorumluluk	1,045	0,100	0,346	10,416	0,000
$R=0,346$ $R^2=0,120$ $\Delta R^2=0,119$						
$F_{(1, 798)}=108,496$ $p=0,000$						

Bireysel sosyal sorumluluk puanlarının, psikolojik iyi oluş toplam ölçek ve alt ölçeklerinden alınan puanların anlamlı yordayıcısı olup olmadığını belirlemek için 7 ayrı basit regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan regresyon analizi bulguları Tablo 4.29’da sunulmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden diğerleriyle olumlu ilişkiler üzerindeki etkisinin incelendiği ilk regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının diğerleriyle olumlu ilişkiler alt ölçek puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1, 798)}= 102,08$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, diğerleriyle olumlu ilişkiler değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %11’ini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,11$). Birinci regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun diğerleriyle olumlu ilişkiler üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,34$; $t=10,10$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden otonomi/özerklik üzerindeki etkisinin incelendiği ikinci regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının özerlik/otonomi alt ölçek puanlarının anlamlı

yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=13,51$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, otonomi/özerklik değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %2'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,015$). İkinci regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun otonomi/özerklik üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,13$; $t=3,68$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden çevresel hakimiyet üzerindeki etkisinin incelendiği üçüncü regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının çevresel hakimiyet alt ölçek puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=81,86$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, çevresel hakimiyet değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,092$). Üçüncü regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun çevresel hakimiyet üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,30$; $t=9,05$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden bireysel gelişim üzerindeki etkisinin incelendiği dördüncü regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının bireysel gelişim alt ölçek puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=107,50$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, bireysel gelişim değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,118$). Dördüncü regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun bireysel gelişim üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,34$; $t=10,37$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden yaşam amacı üzerindeki etkisinin incelendiği beşinci regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının yaşam amacı alt ölçek puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=82,67$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, yaşam amacı değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,093$). Beşinci regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun yaşam amacı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,31$; $t=9,09$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden kendini kabul üzerindeki etkisinin incelendiği altıncı regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel

sosyal sorumluluk puanlarının kendini kabul alt ölçek puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=22,22$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, kendini kabul değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,026$). Altıncı regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun kendini kabul üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,16$; $t=4,71$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal sorumluluğun, bağımlı değişkenlerden psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelendiği yedinci regresyon analizinin sonuçlarına göre bireysel sosyal sorumluluk puanlarının psikolojik iyi oluş puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($F_{(1; 798)}=108,50$; $p<0,05$). Sosyal sorumluluk değişkeni, psikolojik iyi oluş değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,119$). Yedinci regresyon analizine göre, sosyal sorumluluğun psikolojik iyi oluş üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,35$; $t=10,42$; $p<0,05$) (Tablo 4.29).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluğa bakış açısı, sosyal sorumluluk tutum ve davranışları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu bulguları elde edilmiştir. Asar (2017) lisansüstü öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında öğrencilerin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarını yüksek düzeyde bulmuştur. Çimen ve Quadir (2018) üniversite öğrencilerinin sığınmacılara yönelik sosyal sorumluluk davranışlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk tutumlarının düşük; sosyal sorumluluk davranışlarının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Filiz ve Demirhan (2018) lise öğrencilerine yönelik sosyal sorumluluk ölçek geliştirme çalışmalarında öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışlarının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Koçoğlu ve Soysal (2019) üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarını inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Yılmaz (2018) çeşitli meslek gruplarındaki bireylerin girişimcilik ile sosyal sorumluluk davranışları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında sosyal sorumluluk davranışının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği; üniversite öğrencilerinin beklendiği gibi sosyal sorumluluğa bakış açılarının olumlu, sosyal sorumluluk davranışlarının yüksek düzeyde olduğu sonuçları elde edilmiştir. Bireylerin eğitim seviyesinin artması sonucunda diğerlerine yardım etme ve sivil topluma karşı tutumları olumlu olduğu görülmüştür.

Sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı önceki pek çok araştırma kapsamında incelenmiştir. Bu araştırmalardan bazılarının sonuçları anlamlı cinsiyet farklılıkları bulmakla birlikte bazı araştırma sonuçları ise anlamlı cinsiyet farklılıklarının olmadığını rapor etmiştir. Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği; kadın öğrencilerin sosyal sorumluluk

davranışlarının, erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Ayhan ve Güneş (2018) farklı kuşakların sosyal sorumluluk faaliyetlerine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmişlerdir. Koçoğlu ve Soysal (2019) üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarını inceledikleri çalışmalarında kadın öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışlarının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Asar (2017) lisansüstü öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Çimen ve Quadir (2018) üniversite öğrencilerinin sığınmacılara yönelik sosyal sorumluluk davranışlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmişlerdir. Erdoğan (2016) hemşirelerin sosyal sorumluluk davranışlarını incelediği çalışmada sosyal sorumluluk davranışı ile cinsiyet arasında anlamlı ilişik olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Filiz ve Demirhan (2018) lise öğrencilerine yönelik sosyal sorumluluk ölçek geliştirme çalışmalarında öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyet ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Keleş (2018) sivil toplum kuruluşlarında çalışan bireyler ile gerçekleştirdiği çalışmada sivil toplum kuruluşunda gönüllü olarak çalışan katılımcıların sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Ünlü (2017) hemşirelerin sosyal sorumluluk algılarını incelediği çalışmada sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Sosyal sorumluluk davranışlarının cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin bu çalışmadan elde edilen bulguların literatür ile kısmen uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kadın veya erkek bireylerin sosyal sorumluluk davranışlarına ilişkin literatürde farklı sonuçların olması cinsiyet faktörü dışında daha etkili sosyo-demografik veya başka faktörlerin etkili olabileceğine işaret etmektedir.

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma süresine, zorunlu olarak katılma durumu ve süresine göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Asar (2017) lisansüstü öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının

yaşanılan yere göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşamlarının çoğunun geçtiği yer ile sosyal sorumluluk davranışlarına ilişkin bu çalışmadan elde edilen bulgular ile literatürde karşılaşılan tek çalışma bulgularının paralellik gösterdiği görülmektedir. Bireyin yaşamını geçirdiği yer veya sosyal sorumluluk projelerine katılma sürelerinin sosyal sorumluluk davranışlarını etkilemediği anlaşılmaktadır. Toplum içerisinde diğerlerine yardım etme davranışının olumlu olarak algılanması sebebiyle bireylerin yaşamlarının geçirdiği yerin sosyal sorumluluk ölçek puanlarını etkilemediği aynı sebeplerle bireylerin sosyal sorumluluğa karşı yeterince zaman ayırmasa/ayıramasa bile tutumlarının genel olarak değişmediği düşünülmektedir.

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği; ailesinin ekonomik durumu üst düzeyde olan öğrencilerin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının, ailesinin ekonomik durumu alt düzeyde olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Asar (2017) lisansüstü öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal sorumluluk davranışlarının ailenin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Ayhan ve Güneş (2018) farklı kuşakların sosyal sorumluluk faaliyetlerine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmişlerdir. Keleş (2018) sivil toplum kuruluşlarında çalışan bireyler ile gerçekleştirdiği çalışmada sivil toplum kuruluşunda gönüllü olarak çalışan katılımcıların gelir düzeyi ile sosyal sorumluluk davranışları arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Çimen ve Quadir (2018) üniversite öğrencilerinin sığınmacılara yönelik sosyal sorumluluk davranışlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk davranışlarının ailenin ekonomik düzeyi ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Erdoğan (2016) hemşirelerin sosyal sorumluluk davranışlarını incelediği çalışmada sosyal sorumluluk davranışı ile gelir düzeyi arasında anlamlı ilişik olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Literatürden elde edilen bulgular ile bu çalışma bulguları paralellik göstermektedir. Bu çalışma ve literatür bulguları birlikte değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk faaliyetlerinde yer almasının ekonomik durumlarından etkilenmektedir. Maddi yönden herhangi bir beklentisi olmayan, doyuma ulaşmış üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi

oluşlarını artırabilmek amacıyla sosyal sorumluluk faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmaları anlaşılabilir bir durum olarak kabul edilebilir. Söz konusu araştırma bulgularında görüldüğü üzere, sosyal sorumluluk düzeyinin ailenin ekonomik durumuna göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığına dair bulgular tartışmalı sonuçlar vermektedir.

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği; sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılan öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışının, gönüllü olarak katılmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılmayan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; otonomi/özerklik alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Erdoğan (2016) hemşirelerin sosyal sorumluluk davranışlarını incelediği çalışmada sosyal sorumluluk davranışı ile gönüllülük arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu; gönüllü olarak katılan hemşirelerin sosyal sorumluluk davranışının daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Keleş (2018) sivil toplum kuruluşlarında çalışan bireyler ile gerçekleştirdiği çalışmada sivil toplum kuruluşunda gönüllü olarak çalışan katılımcıların sosyal sorumluluk davranışlarının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularını desteklediğini, sosyal sorumluluk faaliyetlerinin gönüllülük esasına dayandığı ve zorlama ile yapılacak etkinliklerin amacına ulaşmayacağını söylemek mümkündür.

Sosyal sorumluluk ölçek puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık gösterdiği; sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışlarının, sosyal sorumluluk projelerini önemli bulmayan ve kararsız olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Taş (2017) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal sorumluluk projelerine önem veren öğrencilerin sosyal sorumluluk davranışlarının daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulguları paralellik

göstermekte olup sosyal sorumluluk projelerine önem vermeyen üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk düzeylerinin daha düşük düzeyde olması tutarlı bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin orta-yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahip oldukları; psikolojik iyi oluş alanlarının sırasıyla bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amacı, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet ve kendini kabul olduğu bulguları elde edilmiştir. Devran (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarını incelediği çalışmada öğrencilerin orta-yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahip oldukları sonuçlarını elde etmiştir. Doğu (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş, stresle başa çıkma, sosyal destek ilişkisinin incelediği çalışmada öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin orta-yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Girgin (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Küçü (2018) lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik, ihtiyaç doyumu ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını yüksek düzeyde tespit etmiştir. Sözer (2017) üniversite öğrencilerinde kimlik duygusu, dini yönelim ve psikolojik iyi oluşlarını incelediği çalışmada psikolojik iyi oluş düzeyini yüksek düzeyde olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Uyar (2019) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ölçek ve alt boyut puanlarını orta-yüksek düzeyde tespit etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği; üniversite sınavı gibi önemli bir maratona aşır gelen, henüz aile ve diğer sorumlulukları üstlenmeyen, geleceğe umutla bakan üniversite öğrencilerinin genel anlamda psikolojik iyi oluşlarının yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanlarının, erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; otonomi/özerklik ve kendini kabul alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Ryff (1989a) tarafından yapılan araştırmada psikolojik iyi oluş bakımından cinsiyete göre anlamlı farklılığı sadece bireysel gelişim alt boyutunda gözlemlemiştir. Devran (2018) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada diğerleriyle olumlu ilişkilerin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği; otonomi/özerklik ve kendini kabul düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık

göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Doğru (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş, stresle başa çıkma, sosyal destek ilişkisinin incelediği çalışmasında diğerleriyle olumlu ilişkiler, bireysel gelişim, yaşam amacı, psikolojik iyi oluş düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Köylü (2018) öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Girgin (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Bilgin (2018) öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Kurt (2018) öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyinin erkek öğretmenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Küçü (2018) lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Uyar (2019) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amaçları ve psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği; özerklik, çevresel hakimiyet ve öz kabul alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Aydoğan (2019) öğretmenlerin okul iklimi algısı ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında psikolojik iyi oluş düzeyinin cinsiyet ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Uçar (2018) farklı etnik köklerdeki katılımcıların diğer değişkenlerle birlikte psikolojik iyi oluşlarını incelediği çalışmasında otonomi/özerklik ve kendini kabul ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Psikolojik iyi oluşun cinsiyet ile ilişkisine dair bu çalışmadan elde edilen bulgular ile literatür bulgularının genel anlamda paralellik gösterdiği söylenebilir. Kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olmasının nedenlerinin araştırılması gelecekte yapılacak araştırmaların konusu olabilir.

Yaşamın çoğunu büyükşehirde geçiren öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş toplam puanlarının, yaşamın çoğunu köy/kasabada geçiren öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Çalışmada bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut

puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Devran (2018) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada yaşamın çoğunun geçirildiği yere göre psikolojik iyi oluşun anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile söz konusu literatürde karşılaşılan Devran (2018) araştırma sonuçlarının paralellik gösterdiği görülmektedir. Büyükşehirlerde daha fazla sosyal ortamların, zengin bir iletişim imkanının bulunması ve alternatiflerin olmasıyla büyükşehir yaşamının özelliklerinin psikolojik iyi-oluş düzeyini olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Ailelerinin ekonomik durumu üst düzeyde olan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının, ailelerinin ekonomik durumu alt düzeyde olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; otonomi/özerklik alt boyut puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Cenkseven (2004) de yaptığı çalışmada yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip üniversite öğrencilerinin diğerleriyle olumlu ilişkiler, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş toplam puanlarının sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Uçar (2018) çalışmada psikolojik iyi oluşun aylık gelire göre anlamlı farklılık gösterdiği sonuçlarını elde etmiştir. Sözer (2017) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada psikolojik iyi oluşun gelir düzeyi ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Devran (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının, kendini kabullenme, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve çevreye hakimiyet düzeylerinin ekonomik algıları ile ilişkili olduğu; otonomi/özerklik puanlarının ekonomik algıya göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulguları paralellik göstermekte olup ekonomik durumun getireceği refah tek başına yetmese de psikolojik iyi oluş üzerinde önemli etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Sosyal sorumluluk projelerine 1-2 yıl gönüllü olarak katılan öğrencilerin bireysel gelişim puanlarının, sosyal sorumluluk projelerine 3 yıldan fazla süre ile gönüllü olarak katılan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut

puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılmayan öğrencilerin yaşam amacı puanlarının, sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Psikolojik iyi oluş ölçek ve alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği; sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevreye hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanlarının, sosyal sorumluluk projelerini önemli görmeyen öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Otonomi/özerklik alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir.

Sosyal sorumluluk davranışları yüksek olan öğrencilerin psikolojik iyi oluş davranışlarının da yüksek olduğu ve sosyal sorumluluk davranışlarının psikolojik iyi oluşu anlamlı düzeyde etkilediği bulguları elde edilmiştir. Özen (2001) çalışmasında bireysel ve sosyal sorumluluk davranışlarının psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkilediği sonuçlarını elde etmiştir. Tekin, Köksal ve Alsancak. (2018) üniversite öğrencilerinin diyaliz hastalarına yönelik sosyal sorumluluk davranışlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal sorumluluk davranışlarının huzur, sosyal fayda, mutluluk ve psikolojik iyi oluşları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bulut (2018) üniversite öğrencilerinin sosyal değerleri ile mutluluk ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada toplumsal değerleri ve olumlu davranışları yüksek olan öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını yüksek düzeyde ve olumlu yönde etkilediği sonuçlarını elde etmiştir. Devran (2018) sosyal aktivitelere katılan öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının katılmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği; sosyal sorumluluk faaliyetlerinde yer alan, ve sosyal sorumluluk

davranışı yüksek bireylerin sergiledikleri bu davranışlar ile insanlara yararlı olma duygusunu yaşayarak içsel huzura kavuştukları, psikolojik iyi oluşlarının yükseldiği sonuçları elde edilmiştir. İnsanların en verimli dönemlerinden biri olan üniversite ortamında öğrencilerin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının yüksekliği de dikkate alınarak bu tür davranışları sergileyebilecekleri imkanlarla tanıştırılmaları önemli görülmektedir. Gençlerin gönüllü olarak sosyal sorumluluk davranışları sergilemeleri için başta sosyal medya olmak üzere farklı iletişim yolları ile sivil toplum kuruluşlarıyla ve projeleriyle tanıştırılmalarında yarar görülmektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Araştırmanın sonuçları aşağıda sıralanmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk tutum ve davranışlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu görülmüştür.
2. Kadın öğrencilerin sosyal sorumluluk ölçek puanlarının erkek öğrencilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir.
3. Üniversite öğrencilerinin, yaşamının çoğunu geçirdiği yere, sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılma süresine, zorunlu olarak katılma durumu ve süresine göre sosyal sorumluluk puanlarının anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.
4. Ailesinin ekonomik durumu üst düzeyde algılayan üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk puanlarının ailesinin ekonomik durumunu alt düzeyde algılayan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir.
5. Sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli gören üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk puanlarının, önemli bulmayan ve kararsız olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.
6. Araştırmaya katılan öğrencilerin orta-yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahip oldukları; psikolojik iyi oluş alanlarının sırasıyla bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu

ilişkiler, yaşam amacı, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet ve kendini kabul olduğu bulguları elde edilmiştir.

7. Kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanlarının, erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; otonomi/özerklik ve kendini kabul alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir.
8. Yaşamın çoğunu büyükşehirde geçiren öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş toplam puanlarının, yaşamın çoğunu köy/kasabada geçiren öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Çalışmada bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut puanlarının öğrencilerin yaşamının çoğunu geçirdiği yere göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir.
9. Ailelerinin ekonomik durumu üst düzeyde olan öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının, ailelerinin ekonomik durumu alt düzeyde olan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; otonomi/özerklik alt boyut puanlarının öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir.
10. Sosyal sorumluluk projelerine 1-2 yıl gönüllü olarak katılan öğrencilerin bireysel gelişim puanlarının, sosyal sorumluluk projelerine 3 yıldan fazla süre ile gönüllü olarak katılan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam amacı, kendini kabul alt boyut puanlarının ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal sorumluluk projelerine gönüllü olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılmayan öğrencilerin yaşam amacı puanlarının, sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi/özerklik, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim, kendini kabul ve psikolojik iyi oluş ölçek toplam puanlarının sosyal

sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir. Psikolojik iyi oluş ölçek ve alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerine zorunlu olarak katılım süresine göre anlamlı farklılık göstermediği; sosyal sorumluluk projelerini çok önemli ve önemli olarak gören öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevreye hakimiyet, bireysel gelişim, yaşam amacı puanlarının, sosyal sorumluluk projelerini önemli görmeyen öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir. Otonomi/özerklik alt boyut puanlarının sosyal sorumluluk projelerinin önemine ilişkin görüşlere göre anlamlı farklılık göstermediği bulguları elde edilmiştir.

11. Sosyal sorumluluk davranışları yüksek olan öğrencilerin psikolojik iyi oluş davranışlarının da yüksek olduğu ve sosyal sorumluluk davranışlarının psikolojik iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı bulguları elde edilmiştir.

Öneriler

- Araştırmacılara Öneriler

1. Çalışmanın örneklemini İstanbul'da iki üniversitede öğrenim gören (Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi) lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmadan elde edilen sonuçların genellenebilirliğini artırılması için özellikle sosyal sorumluluğa daha fazla önem veren vakıf üniversiteleri ve farklı bölgelerdeki devlet üniversitelerini ile benzer çalışmaların yürütülmesi önerilebilir.
2. Araştırmanın örneklemini 18-23 yaşları arasında yer alan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Farklı eğitim ve yaş gruplarında benzer çalışmalar yapılması önerilebilir.
3. Ülkemizde yapılan “bireysel sosyal sorumluluk” araştırmalarının azlığı sebebiyle bu değişkenin başka faktörler ile ilişkisinin incelenmesi önerilebilir.
4. Yapılan literatür taramasında “bireysel sosyal sorumluluk” kavramını üzerinde çok az araştırma yapıldığı görülmüştür. “Bireysel sosyal sorumluluk” kavramı ile pozitif psikolojinin diğer temel kavramları arasında çalışmaların yapılması, konunun tartışılması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

- *Uygulayıcılara Öneriler*

1. Sosyal sorumluluk davranışının bireylere olan katkısı hakkında eğitimcilere eğitimler verilerek farklı okul türlerinde yaygınlaştırılması önerilebilir.
2. Sosyal sorumluluk konusunda özellikle okul kurumlarında ve benzer eğitim kurumlarında öğretmen, veli ve öğrenci eğitimleri düzenlenmesi önerilebilir.
3. Uygulama sürecinde teşvik amacıyla katılımcı bireylere ya da gönüllülere gönüllüğün kişisel ve toplumsal faydaları anlatılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Aladağ, S., (2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Yaklaşımlarının Öğrencilerin Sorumluluk Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Albayrak, G., (2013). Psiko-Eğitim Programı ile Psiko-dramanın, Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisinin Karşılaştırılması. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin
- Asar, İ., (2017). Lisansüstü Öğrencilerinin Kişilik Yapılarıyla Bireysel Sosyal Sorumluluk Bilinçleri Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Aydede, C., (2007), Yükselen Trend: Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İstanbul: Mediacat Kitapları
- Aydoğan, İ., (2019). Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcısı olarak okul iklimi algıları. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı.
- Ayhan, A. ve Güneş, S.S. (2018). Farklı Kuşakların Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine Yönelik Tutumları: X ve Y Kuşakları Üzerine Betimsel Bir Analiz. İletişim Dergisi, 29, 161-182.
- Aquino, K. Ve Reed, A., (2002), “The Self-Importance Of Moral Identity”, Journal Of Personality And Social Psychology, 83(6): 1423-1440.
- Balaban, Yönten, A. ve İnce, Çoban, G.. (2015). Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarındaki Gönüllülük Faaliyetleri ve Gönüllülük Algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(30), 149-169.

Bayrak, S. (2001), Ahlak Ve Sosyal Sorumluluk, Beta Yayınları, İstanbul

Bilgin, Y. (2018). Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Çalışma Yaşam Kalitesi, Psikolojik İyi Oluş ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bradburn, N. M. (1969). The Structure Of Psychological Well-Being. Chicago: Aldine Publishing Company.

Bulut, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olduğu Değerler İle Psikolojik İyi Oluş Ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (14. Baskı). Ankara: PEGEM Akademi.

Carroll, B.A., (1991), “The Pyramid Of Corporate Social Responsibility”, Business Horizons, 34(4): 39–48.

Cenkseven, F. (2004). Üniversite Öğrencilerinde Öznel Ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Cenkseven, F., Akbaş, T. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Öznel Ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi, 27(3), 43-65.

Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Öznel Ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3 (27), 43-62.

- Ceritoğlu, A. B. (2011). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve İşletmelerin Çevre Bilinci Ekseninde ki Uygulamalarının Tüketici Satın Alma Davranışı ve Kurum İmajı Algısına Etkisi. İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- Charities Aid Foundation (2010-2014). World Giving Index Report, Erişim: 12.03.2015, <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2014-publications/world-givingindex-2014>
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Özerklik Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu ve Öznel İyi Olma: Öz-Belirleme Kuramı. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2009, 4 (31), 23-31. Erişim Adresi: <http://Pdrdergisi.Org/Index.Php/Pdr/Article/View/211/141>
- Cooper, H., Okamura, L., McNeil, P. (1995). Situation and personality correlates of psychological well-being: Social activity and personal control. Journal of Research in Personality, 29, 395-417.
- Corey, G. (2001). Theory And Practice Of Counseling And Psychotherapy (6th Ed.). Usa: Brooks/Cole.
- Cowen, E. (1994). The Enhancement Psychoogical Well-ness: Challenges and Opportunities. American Journal of Community Psychology, 22(2): 149-180.
- Csikszentmihalyi, M., 1975, Beyond Boredom And Anxiety. Jossey-Bass, San Francisco.
- Csikszentmihalyi, M. (1990), Flow: The Psychology Of Optimal Experience, Harper Collins Modern Classics, Newyork.
- Çankaya, İ. H. (2010). Öğrencilerin Sosyal Sorumluluk Düzeylerinin Artırılmasında Okulun Rolüne İlişkin Yönetici Görüşleri. Çağdaş Eğitim Dergisi, 378

- Çeçen, A.R. ve Cenkseven, F. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Psikolojik İyi Olma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt 16. Sayı 2. S.109-118.
- Çelik, Ş., (2008). Lise Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarının Duygusal Zeka Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çerik, Ş. ve Özarslan, E., (2008), “Çalışanların Sosyal Sorumluluk Boyutlarına İlişkin Algılamaları: İlaç Sektöründe Karşılaştırmalı Bir Uygulama”, Ege Akademik Bakış Dergisi, 8 (2): 587-604.
- Çimen, L.K. ve Quadir, S.E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Tutumlarının Sivil Katılımları Bağlamında İncelenmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(2), 1251-1273.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory Of Human Motivation, Development, and Health. Canadian Psychology/Psychologie Canadienne, 49(3), 182-185. <http://dx.doi.org/10.1037/a0012801>
- Devran, H. (2018). Süleyman Demirel Üniversitesi Fakültelerinde Eğitim Gören Öğrencilerde Psikolojik İyi Oluş Düzeyi ve Etkileyen Etmenler. Tıpta Uzmanlık Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Dias, L.P., (2012), Beginnings Human Relations (V.1.0). Erişim Tarihi: 29.12.2018 (<http://2012books.lardbucket.org>)
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. Psychological Bulletin, Vol. 95, No.3 Erişim Adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?Abstract_Id=2162125
- Diener, E., ve Suh, E. (1997). Measuring Quality Of Life: Economic, Social, And Subjective Indicators. Social Indicators Research, 40, 189-216.

- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science Of Happiness And A Proposal For A National Index. *American Psychologist*, 55, 34-43.
- Diener, E. (2003). What Is Positive About Positive Psychology: The Curmudgeon And Pollyanna. *Psychological Inquiry*, 14, 115-120.
- Diener, E., Lucas, R. E., Ve Oishi, S. (2002). Subjective Well-Being: The Science Of Happiness And Life Satisfaction. C. R. Snyder Ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook Of Positive Psychology İçinde* (Ss. 63-73). New York: Oxford University Press, Inc. 1. Baskı.
- Duckworth, A. L., Steen, T. A., ve Seligman, M. E. P. (2005). Positive Psychology İn Clinical Practice. *Annual Review Of Clinical Psychology*, 1(1), 629-651.
- Doğru, N. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Stres, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Sosyal Destek Değişkenleri Bakımından İncelenmesi. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Emmons, R. A., Ve Diener, E. (1985). Personality Correlates Of Subjective Well-Being. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 11, 89-97
- Eraslan, L. (2011). Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeğinin (BSS) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Aile ve Toplum Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 7, 2011, S. 81-91
- Ercan, B. (2009). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sosyal Sorumluluk Anlayış ve Uygulamaları Antalya Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Erdoğan, E. (2016). Hemşirelerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Düzeyleri ile Yaşam Doyumunun Demografik Değişkenlere Göre Araştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ergül, H.F., Kurtulmuş, M. (2014). Farklılıkların Yönetimi Ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 298-312.

- Erol N, Kılıç C. Ulusoy M. ve diğ. Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu, T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Eksen Tanıtım Ltd.Şti., Ankara, 1998.
- Eryılmaz, A. (2009). Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Güz 2009, 7(4), 975-989.
- Eryılmaz, A. (2013). Pozitif Psikolojinin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Alanında Gelişimsel ve Önleyici Hizmetler Bağlamında Kullanılması. The Journal Of Happiness And Well-Being, (1)1, 1-20.
- Eryılmaz, A. (2014). Üniversite Öğrencileri İçin Geliştirilen Öznel İyi Oluşu Artırma Programının Etkililiğinin İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Eylül 2014, Sayı 31, 111 – 128 Erişim Adresi: <https://Dergipark.Org.Tr/Download/Article-File/181470>
- Filiz, B. ve Demirhan, G. (2018). Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi ve İncelenmesi. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 9(1), 1-16.
- Gable, S., ve Haidt, J. (2005). Positive Psychology. Review Of General Psychology, 9, 1089-2680. Introduction To Special Issue On Positive Psychology
- Galston, W. (2004), “Civic Education And Political Participation”, Political Science&Politics, Vol. 37 , No: 2, pp. 263-266.
- Gençlik Araştırmaları Ve Uygulama Merkezi; (2014), Hacettepe Üniversitesi, <http://www.hugaum.hacettepe.edu.tr/> , 15.04.2019.
- Geçtan, E. (1997). Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar (13. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Geçtan, E. (2004). Psikanaliz ve Sonrası, İstanbul: Metis Yayınları.

- Geçtan, E. (2005). Psikanaliz ve Sonrası (10. Basım). İstanbul: Metis Yayınları.
- Girgin, Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Anlamı ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Grenville- Cleave, B. (2012). Introducing Positive Psychology: A Practical Guide. (Kindle Edition). Australia: Icon.
- Güder, N. ve Özel Sektör Gönüllüler Derneği (ÖSGD), (2006), STK'lar İçin Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi Rehberi, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayınları, Ankara.
- Gülaçtı, F. (2009). Sosyal Beceri Eğitime Yönelik Programın Üniversite Öğrencilerinin, Sosyal Beceri, Öznel ve Psikolojik iyi Olma Düzeylerine Etkisi. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi SBE.
- Güler-Edwards, A. (2008). Relationship Between Future Time Orientation, Adaptive Selfregulation, And Well-Being: Self – Type And Age Related Differences. Dissertation For The Degree Of Doctor Of Philosophy, Middle East Technical University, Ankara.
- Güngör, E. (1995). Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak, 1.Baskı, Ankara: Ötüken Yayıncılık.
- Harrington, R. ve Loffredo, D. A. (2001). The relationship between life satisfaction, self-consciousness and the Myers-Briggs Type Inventory (MBTI) dimensions. Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied. 135(4), 439-450.
- Hefferon, K. ve Boniwell, I. (2011). Positive Psychology. Newyork: Mcgraw Hill.
- Hefferon, K. ve Boniwell, I. (2014). Pozitif Psikoloji Kuram Araştırma ve Uygulamalar. Çev. Tayfun Doğan. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Hotamışlı, M., Çağ, A., Menteşe, A. Ve Yörük, E. (2010). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Bilinci: Afyon Kocatepe Üniversitesinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Güz-2010 Cilt:9 Sayı:34 (280-299) www.esosder.org
- Ilsay, J. P.; (1990), Enhancing The Volunteer Experience: New Insights On Strengthening Volunteer Participation, Learning, And Commitment, Ed: Jossey-Bass, Amazon, San Francisco.
- Kapıkıran, Ş. ve Kapıkıran N.A. (1-3 Ekim 2009). Sosyal Bağlılığın Psikolojik İyi Olmayı Oluşturan Değişkenler Bakımından Yordanması. XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Ege Üniversitesi. Sözlü Bildiri
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Keleş, M. (2018). Çevresi Sivil Toplum Kuruluşlarında Çalışanların Sosyal Sorumluluk ve Özgecilik Düzeylerinin İncelenmesi: Ankara Örneği. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. & Ryff, C. D., (2002). “Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter Of Two Traditions”, Journal Of Personality & Social Psychology, 82, 6, P. 1007-1023
- Koçoğlu, D. Ve Soysal, A.N. (2019). Sosyal Sorumluluk Projelerine Yönelik Tutum ve Proje Sahibi Kurumların Bilinirliği: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), 29-40.
- Köylü, D. (2018). Öğretmenlerin Karar Alma Sürecine Katılım Düzeylerinin Örgütsel Bağlılık ve Psikolojik İyi Oluş ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt, N. (2018). Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye Algıları ile Psikolojik İyi Oluşları ve İş Doyumları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kurtaran, Y. ve Yurttagüler L...; (2014), Gençlik Çalışmaları Tarihi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kuyumcu, B. ve Güven, M. (2012). Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Duygularını Fark Etmeleri ve İfade Etmeleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32 (3), 589-607.
- Kuzgun, Y. (2000). Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kuzucu, Y. (2006). Duyguları Fark Etmeye ve İfade Etmeye Yönelik Bir Psikoeğitim Programının, Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Farkındalık Düzeylerine, Duyguları İfade Etme Eğilimlerine, Psikolojik ve Öznel İyi Oluşlarına Etkisi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kümbül-Güler, B. (2009). Pozitif Psikolojik Sermaye: Tanımı, Bileşenleri ve Yönetimi. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt 3, Sayı 2, 2011 Issn: 1309 -8039 (Online). Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/150995>
- Küçü, E. (2018). Lise Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik, İhtiyaç Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Linley, P. A., Maltby, J., Wood, A. M., Osborne, G., ve Hurling, R. (2009). Measuring Happiness: The Higher Order Factor Structure Of Subjective and Psychological Well Being Measures. Personality And Individual Differences, 47(8), 878-884
- Lonner, W. J., Murdock, E. (2012). Introductory Psychology Texts And The İnclusion Of Culture. Online Readings in Psychology And Culture, 11(1), 1-17. [Http://dx.doi.org/10.9707/2307-0919.1115](http://dx.doi.org/10.9707/2307-0919.1115)
- Lu, L. (2001). Understanding Happiness: A Look Into The Chinese Folk Psychology. Journal Of Happiness Studies, 2, 407-432.

- Luthans, F., Vogelgesang, G. R., Ve Lester, P. B. (2006). Developing The Psychological Capital Of Resiliency. *Human Resource Development Review*, 5, 25-44
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., ve Norman, S. M. (2007). Positive Psychological Capital: Measurement And Relationship With Performance And Satisfaction. *Personnel Psychology*, 60, 541-572.
- Matsumoto, D. (2009). *The Cambridge Dictionary Of Psychology*. Uk:Cambridge University Press
- Mellor, D., Hayashi, Y., Stokes, M., Firth, L., Lake, L., Staples, M., Chambers, S., Cummins, R. (2008). Volunteering And It's Relationship With Personal And Neighbourhood Well-Being. *Nonprofit And Voluntary Sector Quarterly*, 38 (1), 144- 159.
- Moir, L. (2001), "What Do We Mean By Corporate Social Responsibility?", *Corporate Governance*, 1(2), Mcb University Press.
- Morris Cg. (2002). *Psikolojiyi Anlamak*. (Ayvaşık, H.B. Ve Sayıl, M. Çeviri Editörleri). Tpd Yayınları, No:23. Ankara. Cüceloğlu D. (2011). *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Myers, D.G., Diener, E. (1995). "Who Is Happy?". *Psychological Science*. 6, 10-19.
- Oishi, S., Diener, E., Lucas, R. E., ve Suh, E. (1999). Cross-Cultural Variations İn Predictors Of Life Satisfaction: Perspectives From Needs And Values. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 25, 980-990.
- Omodei, M. M., ve Wearing, A. J. (1990). Need Satisfaction And İnvolvement İn Personal Projects: Toward An Integrative Model Of Subjective Well-Being. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 59, 762-769.

- Onraet E., Van Hiel A., Dhont K., Pattyn S. (2013). Internal And External Threat İn Relationship with Right-Wing Attitudes Journal Of Personality, 81 (3) (2013), Pp. 233-248
- Okay, A., Okay, A. (2002). Halkla İlişkiler Kavram, Strateji ve Uygulamaları, Der Yayınları, İstanbul.
- Toker, H., Tat, M. (2013). Sosyal Sorumluluk: Kamu ve Vakıf Üniversiteleri Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluğa İlişkin Bilgi Düzeyleri Ve Algılarının Ölçülmesi. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi 8 (1), 34-56
- Türkiye’de Dernek Sayıları Raporu (2019). <https://www.siviltoplum.gov.tr/dernek-sayilari>
Erişim Tarihi: 22.04.2019
- Türkiye’de ve Özel Sektörde Gönüllülük Araştırması (ÖSGD), (2013). Erişim Adresi: <https://www.tusev.org.tr/tr/haberler/turkiyede-gonulluluk-raporu-vayinlandi#.XSVMsugzbiU>
- Özen, Y. (2001). Sorumluluk Eğitimi. 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.
- Özen, Y., Gülaçtı, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi, 1 (1), 83-101.
- Özer, A. (1994), Türkiye’de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Anayasa Hukuku Açısından), TÜGİAD, Ankara.
- Özgen, E., (2006). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri. 1. Baskı, Mavi Ağaç Yayınları, İstanbul.
- Özgen, E. (2007), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Çalışan Memnuniyetine Etkisi”, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1): 1-6.

- Özgener Ş., İş Ahlakının Temelleri: Yönetmel Bir Yaklaşım, Ankara: Nobel Yayınevi, 2004.
- Özmutaf, N. M. (2012). Sivil Toplum Kuruluşlarında Kurum Felsefesi ve Gönüllü Takımların Yönetmel Nitelikleri: Yönetici ve Üye Perspektifi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. C.12 , Sayı: 2, 147-166.
- Özüpek, N. (2004). Kurum İmajında Sosyal Sorumluluk Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çalışma. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, M., (2003), Fonksiyonlar Açısından İşletme Yönetimi, Papatya Yayıncılık, İstanbul.
- Öztürk, C., (2013), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Gelişimi”, İçinde C. Öztürk (Ed.), Kurumsal Sosyal Sorumluluk, (Ss. 2-32), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Öztürk, A. (2014). Sosyal Kaygıyı Açıklayan Yaklaşımlar. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Kış-2014 Cilt:13 Sayı:48 (015-026). Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-File/70521>
- Palabıyık,H., (2011), Gönüllülük ve Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım Üzerine Açıklamalar, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(1).
- Peltekoğlu, B.F., (2001), Hakla İlişkiler Nedir?, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Reisoğlu, S., 2014, Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarını Yordamada Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mizah Tarzları ve Duygusal Zekanın Rolü, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Rogers, C. R. (1963). The Concept Of The Fully Functioning Person. Psychotherapy: Theory, Research & Practice, 1 (1), 17-26.
- Ryan, R. M., Deci, E. L. (2001). On Happiness And Human Potentials: A Review Of Research On Hedonic And Eudaimonic Well-Being. Annual Review Of Psychology. 52. 141-166

- Ryff, C. D. (1989a). Happiness Is Everything Or Is It? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being, *Journal Of Personality And Social Psychology*, C.57(6), S. 1069-1081.
- Ryff, C. D. (1989b). Beyond Ponce De Leon And Life Satisfaction: New Directions In Quest Of Successful Ageing. *International Journal Of Behavioral Development*, C.12, (1), S. 35-55.
- Ryff, C. D., Essex, M. J. (1992). The Interpretation Of Life Experience And Well-Being: The Sample Case Of Relocation. *Psychology And Aging*, 7,507-517.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological Well-Being In Adult Life. *Current Directions In Psychological Science*, C.4(4), 1995, S. 99-104.
- Ryff, C. D., Keyes, C. L. (1995). The Structure Of Psychological Well-Being Revisited. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 69, S. 719-719.
- Ryff, C. D., Heidrich, S. M., (1997). Experience And Well-Being: Explorations On Domains Of Life And How They Matter. *International Journal Of Behavioral Development*, 20, 2, S. 193-206
- Ryff, C. D. (2003). Corners Of Myopia In The Positive Psychology Parade. *Psychological Inquiry*, 14, 153-159.
- Ryff, C.D., Singer, B.H (2008). Know Thyself And Become What You Are: A Eudaimonic Approach To Psychological Well-Being. *Journal Of Happiness Studies*. (2008) 9: S. 13-39
- Ryff, C.D. (2014). Psychological Well-Being Revisited: Advances In The Science And Practice Of Eudaimonia. *Psychother Psychosom* 2014;83:10–28 Doi: 10.1159/000353263

- Scales, P.C.; Blyth, D.A.; Berkas, T.H. ve Kielsmeier, J.C.(2000), The Effects Of Service-Learning On Middle School Students' Social Responsibility and Academic Success. [Electronic Version]. Journal of Early Adolescence, Vol.20, No.3, 332-358.
- Schimmack, U. (2008). The Structure Of Subjective Well-Being. In M. Eid & R. J. Larsen (Eds.), The Science Of Subjective Well-Being (Pp. 97-123). New York, Ny, Us: Guilford Press. Erişim Adresi: <https://psycnet.apa.org/Record/2008-00541-006>
- Segrin, C., ve Taylor, M. (2007). Positive interpersonal relationships mediate the association between social skills and psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 43(4), 637-646.<http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2007.01.017>
- Seligman, M.E.P., Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive Psychology: An İntroduction. *American Psychologist*. 55, 5-14. Doi: 10.1037/0003-066x.55.1.5
- Seligman, M. E. P. (2002). Positive Psychology, Positive Prevention, And Positive Therapy. C. R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook Of Positive Psychology İçinde* (Ss. 3-9). New York: Oxford University Press, Inc. 1. Baskı.
- Seligman, M. E. P., Pawelski, J. O. (2003). Positive Psychology: Faqs. *Psychological Inquiry*, 14, 159-163.
- Sharf, R. S. (2014). Psikoterapi ve Psikolojik Danışma Kuramları. Kavramlar ve Örneklemler. (Çev. Ed. N. Voltan Acar). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sözer, Ö.T. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Kimlik Duygusu, Dini Yönelim ve Psikolojik İyi Oluş. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Suldo, S., Friedrich, A., White, T., Farmer, J., Minch, D., ve Michalowski, J. (2009). Teacher Support And Adolescents' Subjective Wellbeing: A Mixed-Methods İntervention. *School Psychology Review*, 38, 67- 85. Erişim Adresi:

https://www.researchgate.net/publication/281981101_Teacher_Support_And_Adolescents'_Subjective_Well-Being_A_Mixed-Methods_Investigation

- Tak, B., (2009). İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları, İstanbul, Beta Basım Yayım A.Ş.,.
- Taş, H. (2017). Sosyal Sorumluluk Projelerinde Yer Almanın Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Taşlıyan, M., (2012), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Modern İş Dünyasının Vijdanı Gereği”, Ankara Sanayi Odası Aylık Yayın Organı, ss.22-42
- Tdk,(2017). Türkçe Büyük Sözlük,
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=tdk.gts.59ec755b323e76.24170811 Erişim Tarihi: 10.10.2017
- Tekin, P.Ş., Köksal, A., Alsancak, S. (2018). Bir Sosyal Sorumluluk Deneyimi: Tıbbi Sekreterlik Öğrencilerinden Diyaliz Hastalarına “Gönülden Destek”. Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 17(1), 9-20.
- Tuzgöl-Dost, M. (2004). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (Tegv) (2010), Sürdürülebilir Gönüllülük Araştırması, Sonuç Raporu
- Torlak, Ö. (2003). Pazarlama Ahlakı-Sosyal Sorumluluklar Ekseninde Pazarlama Kararları ve Tüketici Davranışlarının Analizi (4. Baskı) İstanbul: Beta Yayınları
- Töremen, F. (2011). Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Eğitimi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Kış. Cilt: 11

- TUIK, “Yaşam Memnuniyeti Araştırması”, 2017, Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27590>
- Tuzgöl - Dost, M. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri. Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tuzgöl Dost M., Cenkseven Önder F., "Pozitif Psikolojinin Türkiye'deki Durumu", Gelişen Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Meslekleşme Sürecindeki İlerlemeler, Korkut Owen F., Özyürek R.Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Ss.275-310, 2015
- Twenge, M. J. (2009). Generational Changes and Their Impact in The Classroom: Teaching Generation Me. Medical Education, 43(5), S. 398-405 <https://doi.org/10.1111/J.1365-2923.2009.03310.X>
- Uçar, E. (2018). Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık, Evlilik Doyumu ve Problem Çözme. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uz-Baş, A., Öz Soysal, F.S., Aysan F. (2016) Üniversite Öğrencilerinde Problemler İnternet Kullanımının Psikolojik İyi-Oluş ve Sosyal Destek ile İlişkisi, Erişim Adresi: <http://www.itobiad.com/download/article-file/206384>
- Uyar, M. (2019). Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Yordamada Bağlanma Tarzları ve Bilişsel Duygu Düzenlemenin Rolünün İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünlü, N. (2017). Hemşirelerin Sosyal Sorumluluk Algılarının İncelenmesi (Sakarya İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- VanderZee, K. I., Buunk, B. P., Sanderman, R. (1997). Social support, locus of control, and psychological well-being. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(20), 1842-1859. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1559-1816.1997.tb01628.x>

- Yaman, Y., (2005). Gönüllülük Psikolojisi ve Gönüllü Yönetimi, Sivil Toplum Kuruluşları İçin Yönetim Rehberi, Kaknüs Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- Yanbastı G. (1996). Kişilik Kuramları (2nci Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No. 53
- Yılmaz, K. (2011). Eğitim Fakültelerinin Sosyal Sorumluluğu ve Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi: Nitel Bir Araştırma. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi. 4, 86108
- Yılmaz, S. (2018). Girişimcilik İle Bireysel Sosyal Sorumluluk Arasındaki İlişkiyi İncelemeye Yönelik Ampirik Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yönet, E. (2005). “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Anlayışında Son Dönemeç: Stratejik Sorumluluk”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 13, 2005, 239-264.
- Yönet, E. (2009), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Anlayışında Son Dönemeç: Stratejik Sorumluluk”, S.239-264, [Http://Sbe.Balikesir.Edu.Tr/Dergi/Edergi/C8s13/Makale/C8s13m7.Pdf](http://Sbe.Balikesir.Edu.Tr/Dergi/Edergi/C8s13/Makale/C8s13m7.Pdf) (Erişim 24.11.2018)
- Yurttagüler, L., (2006), Gönüllülerle İşbirliği, Editörler: Yurttagüler, L. Ve Akyüz, A., Eğitim Kitapları Dizisi, Bilgi Üniversitesi Yayınları STK Çalışmaları, İstanbul
- Waterman, A. S. (1990). “The Relevance Of Aristotle's Conception Of Eudaimonia For The Psychological Study Of Happiness”, Trenton State College Theor & Philo. Psych, 10 (1) S. 39-44

EKLER

EK 1: ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Gürkan Yeğintürk		
E-postası/Web Sayfası	gurkanveg@gmail.com		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı			
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Çukurova Üniversitesi	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2010-2014
Tez Başlığı	Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Aslı UZ BAŞ		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Mesleki Etik İhtiyaçların Tespit Edilmesi: Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Bir Çalışma (İzmir- Manisa Örnekleme), Abdullah Sevinç, Adil Kaval, Fatma Ebru İkiz, Gürkan Yeğintürk, Serhat Kalen. DOI: 10.12711/tjbe.2017.10.2.0011 Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Algı ve Beklentileri (Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örnekleme), Gözde ŞENSOY, Hande AKIMAN, Kemal BALKAN, Yağmur Simge GÜL, Adil KAVAT, Abdullah SEVİNÇ, Gürkan YEĞİNTÜRK, Aslı Uz BAŞ DOI: 10.5961/jhes.2018.261			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (İstanbul Şubesi)			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2: ÖLÇEK UYGULAMA İZİNLERİ

gürkan yeğintürk <gurkanyeg@gmail.com>

12 Nis ☆ ↻ ▼

Alın: Levent ▼

Hocam ölçeği benimle paylaştığınız için çok teşekkürler. Fakat Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu bizden mail adresinizin yer aldığı "çalışmada ölçeği kullanabilirsın" yazılı mailin çıktısını istiyor. Bana bu şekilde tebliğ edebilir misin? Sizi uğraştırıyorum ama ölçeğiniz gerçekten çalışmam da çok fayda sağlayacak.

Teşekkür ederim. İyi günler dilerim.

Levent Eraslan <leventeraslan75@icloud.com>

12 Nis ☆ ↻ ▼

Alın: bana ▼

İlgili makama
Gürkan Yeğintürk adlı araştırmacı çalışmasında tarafıma ait ölçeği kullanabilir.

Doç.Dr. Levent Eraslan

iPhone'umdan gönderildi

gürkan yeğintürk <gurkanyeg@gmail.com> şunları yazdı (12 Nis 2017 15:44):

Ölçek Kullanım İzini

Gelen Kutusu x

gürkan yeğintürk <gurkanyeg@gmail.com>

12 Nis

Alıcı: fulyac

Hocam Merhaba,

Ben Gürkan Yeğintürk. 2014 yılında sizden mezun olmuştum. Bu yıl Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında yüksek lisansa başladım. Emeginiz çok teşekkür ederim.

Şuan tez hazırlık aşamasındayım ve tez konum "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi" olacak gibi duruyor. Çalışmamda sizin Türkiye'ye uyarladığınız "İyi Oluş Ölçekleri" ni kullanmak istiyorum. Sizin için uygun mudur?

Şimdiden teşekkürler. İyi çalışmalar.

fulya cenkseven <fulyac@gmail.com>

13 Nis

Alıcı: bana

Merhaba Gökhan,

Tebrik ederim. Tabii ki ölçeği kullanabilirsin. Sana ölçeği, puanlamasını ve doktora tezimi gönderiyorum. Kolay gelsin.

Sevgiler

12 Nisan 2017 15:41 tarihinde gürkan yeğintürk <gurkanyeg@gmail.com> yazdı:

Ölçek

EK 3: ÇALIŞMADA KULLANILAN FORM ve ÖLÇEKLER

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk davranışları ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkileri incelemektir. Formlardaki soruları cevaplarırken eksiksiz yanıtlamanız çok önemlidir. Ölçeklere verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak, belirtilen araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

Çalışmaya katılımınızdan dolayı teşekkür ederim.

Gürkan Yeğintürk

Dokuz Eylül Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyet : K () E ()
2. Yaş :
3. Üniversite :
4. Fakülte :
5. Bölüm :
6. Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer:
Köy/Kasaba () İlçe () Şehir () Büyükşehir ()
7. Ailenizin ekonomik durumunu nasıl algılıyorsunuz?
Alt () Orta () Üst ()
8. Sosyal kültürel faaliyetlere katılım sıklığınız?
Hiç () Az () Orta () Çok ()
9. Üyesi olduğunuz dernek/vakıflar ya da sivil toplum kuruluşları var mı?
Evet () Hayır ()

Evet ise, ne kadar süredir üyesiniz ya da üye kaldınız?

10. Şimdiye dek gönüllü olarak Sosyal Sorumluluk Projelerinde ya da derslerinde yer aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise, ne kadar süre projede yer aldınız?

Hayır ise, bundan sonra bir Sosyal Sorumluluk Projesinde yer almayı düşünür müsünüz?

Evet () Hayır ()

11. Şimdiye dek zorunlu olarak Sosyal Sorumluluk Projelerinde ya da derslerinde yer aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Aldıysanız ne kadar süre projede yer aldınız?

12. Sosyal sorumluluk projelerinin bireysel ve toplumsal açıdan önemi hakkında görüşünüz nedir?

Çok Önemlidir () Önemlidir () Kararsızım () Önemli Değildir ()

PSİKOLOJİK İYİ OLMA ÖLÇEKLERİ

Aşağıda kendiniz ve yaşamınız hakkında hissettiklerinizle ilgili bir dizi ifade yer almaktadır. Lütfen doğru veya yanlış cevap olmadığını unutmayınız.

Her bir cümleye katılma ya da katılmama durumunuzu en iyi şekilde gösteren numarayı işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Çok az katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Biraz katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. İnsanların çoğu beni sevgi dolu ve şefkatli biri olarak görür.	1	2	3	4	5	6
2. Bazen etrafımdaki insanlara daha fazla benzemek için düşünce ve davranış tarzımı değiştiririm.	1	2	3	4	5	6
3. Genellikle yaşadığım durumlardan sorumlu olduğumu hissedirim.	1	2	3	4	5	6
4. Ufkumu genişletecek aktivitelerle ilgilenmiyorum.	1	2	3	4	5	6
5. Geçmişte yaptıklarımı ve gelecekte yapacaklarımı düşündüğümde kendimi iyi hissedirim.	1	2	3	4	5	6
6. Yaşamımı gözden geçirdiğimde, yaşamımdaki olayların sonuçlanış şekliyle memnuniyet duyuyorum.	1	2	3	4	5	6
7. Yakın arkadaşlıkları devam ettirmek benim için zor ve başarısızlıkla sonuçlanan bir süreçtir.	1	2	3	4	5	6
8. Bir çok insanın görüşlerinin tersi olduğu zaman bile görüşlerimi ifade etmekten korkmam.	1	2	3	4	5	6
9. Günlük yaşamın talepleri karşısında genellikle kendimi mutsuz hissedirim.	1	2	3	4	5	6
10. Genellikle her geçen gün kendimle ilgili daha fazla şey öğrendiğimi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
11. İçinde bulunduğum günü yaşıyorum ve geleceği gerçekten düşünmem.	1	2	3	4	5	6
12. Genellikle kendimi güvenli ve olumlu hissedirim.	1	2	3	4	5	6
	1	2	3	4	5	6

13. Sorunlarımı paylaşabileceğim az sayıda yakın arkadaşım olmasından dolayı çoğunlukla kendimi yalnız hissedirim.						
14. Kararlarım genellikle başkalarının kararlarından etkilenmez.	1	2	3	4	5	6
15. Etrafımdaki insanlarla ve içinde bulunduğum toplumla çok uyumlu değilimdir.	1	2	3	4	5	6
16. Yeni şeyleri denemekten hoşlanan biriym.	1	2	3	4	5	6
17. Gelecek bana hemen hemen her zaman problemler getireceğinden içinde yaşadığım ana odaklanmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
18. Tanıdığım birçok kişinin yaşamdan benim elde ettiğimden daha çok şey elde ettiğini hissedirim.	1	2	3	4	5	6
19. Aile üyeleri ya da arkadaşlarla kişisel ve karşılıklı konuşmalar yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
20. Diğer insanların benimle ilgili düşünceleri hakkında endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6
21. Günlük yaşamımdaki sorumlulukların çoğunun üstesinden gelmekte oldukça başarılıyım.	1	2	3	4	5	6
22. Yaptığım şeylerde yeni yolları denemeyi istemem. Yaşamım bu şekilde güzeldir.	1	2	3	4	5	6
23. Yaşamımın yönünü ve amacını belirledim.	1	2	3	4	5	6
24. Fırsat olursa kendimle ilgili değiştirmeyi düşündüğüm bir çok şey var.	1	2	3	4	5	6
25. Yakın arkadaşlarım problemleri hakkında benimle konuştuklarında iyi bir dinleyici olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
26. Benim için kendi mutluluğum başkalarının beni onaylayıp onaylamamasından daha önemlidir.	1	2	3	4	5	6
27. Sık sık sorumluluklarımın altında ezildiğimi hissedirim.	1	2	3	4	5	6
28. Kendim ve yaşam hakkındaki düşüncelerime meydan okuyan yeni deneyimler yaşamamın önemli olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
29. Günlük etkinliklerim bana sık sık dikkate değmez ve önemsiz gibi görünür.	1	2	3	4	5	6

30. Kişiliğimin pek çok yönünden hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
31. Konuşmaya ihtiyacım olduğunda çevremde beni dinlemek isteyen çok insan yoktur.	1	2	3	4	5	6
32. Güçlü fikirleri olan insanlardan etkilenmeye yatkınım.	1	2	3	4	5	6
33. Yaşadığım durumdan mutsuz olsaydım, onu değiştirmek için etkili önlemler alırdım.	1	2	3	4	5	6
34. Bir birey olarak yıllardır gerçekten ilerleme kaydetmediğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
35. Yaşamda başarmaya çalıştığım şeylerle ilgili olarak akılcı davranma yetisine sahip değilim.	1	2	3	4	5	6
36. Geçmişte bazı hatalar yaptım, ancak herşeyin olabilecek en iyi şekilde sonuçlandığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
37. Arkadaşıklıktan çok şey öğrendiğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
38. İnsanlar bana yapmak istemediğim şeyleri nadiren yaptırabilirler.	1	2	3	4	5	6
39. Bireysel ve mali işlerimi yürütmede genellikle başarılıyım.	1	2	3	4	5	6
40. Bence insan her yaşta olgunlaşmaya ve gelişmeye devam edebilir.	1	2	3	4	5	6
41. Eskiden kendim için amaçlar koyardım, fakat şimdi bu zaman kaybı gibi görünüyor.	1	2	3	4	5	6
42. Bir çok yönden yaşamımdaki kazançlarıma ilişkin hayal kısıklığı hissediyorum.	1	2	3	4	5	6
43. Diğer insanların çoğunun benden daha fazla arkadaşı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
44. Benim için başkalarıyla uyum sağlamak ilkelerimle tek başına ayakta durmaktan daha önemlidir.	1	2	3	4	5	6
45. Hergün yapmak zorunda olduğum şeylere yetişmemek bende gerginlik yaratır.	1	2	3	4	5	6
	1	2	3	4	5	6

46. Zamanla, beni daha güçlü ve yetenekli kılan bir yaşam anlayışına sahip oldum.						
47. Gelecek için planlar yapmaktan ve onları gerçekleştirmeye çalışmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
48. Bir çok açıdan kim olduğumla ve sürdürdüğüm yaşamla gurur duyarım.	1	2	3	4	5	6
49. İnsanlar beni zamanımı başkalarıyla paylaşmada istekli, verici bir kişi olarak tanımlarlar.	1	2	3	4	5	6
50. Genel fikirlere ters düşse bile kendi görüşlerime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
51. Yapılması gerekenleri yapabilmek için zamanımı planlama konusunda başarılıyım.	1	2	3	4	5	6
52. Zamanla bir birey olarak çok geliştiğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
53. Kendim için yaptığım planları gerçekleştirmede etkinimdir.	1	2	3	4	5	6
54. Bir çok insanın yaşam biçimine imrenirim.	1	2	3	4	5	6
55. Başkalarıyla çok sıcak ve güvenli ilişkilerim olmadı.	1	2	3	4	5	6
56. Tartışmalı konularla ilgili düşüncelerimi ifade etmek benim için güçtür.	1	2	3	4	5	6
57. Günlük yaşamım hareketlidir, fakat herşeye yetişmek bana mutluluk verir.	1	2	3	4	5	6
58. Daha önceden alıştığım tarzdan farklı olan ve değişmemi gerektiren yeni durumlarda bulunmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5	6
59. Bazı insanlar yaşamları boyunca amaçsız gezinirler, fakat ben onlardan biri değilim.	1	2	3	4	5	6
60. Kendime ilişkin düşüncelerim muhtemelen çoğu insanın kendisi hakkında hissettiği kadar olumlu değildir.	1	2	3	4	5	6
61. Arkadaşlıklar konusunda kendimi genellikle dışardan bakan birisiymiş gibi hissederim.	1	2	3	4	5	6
62. Eğer ailem veya arkadaşlarım kararlarımı katılmıyorsa genellikle fikrimi değiştiririm.	1	2	3	4	5	6
	1	2	3	4	5	6

63. Günlük yaşam aktivitelerimi planlamayı denediğim zaman hüsrana uğrarım, çünkü yapmayı tasarladığım şeyleri asla tamamlayamam.						
64. Benim için yaşam devam eden bir öğrenme, değişme ve büyüme sürecidir.	1	2	3	4	5	6
65. Bazen kendimi yaşamda yapılabilecek her şeyi yapmış gibi hissederim.	1	2	3	4	5	6
66. Çoğu sabah, yaşam tarzım konusunda umutsuzluk duygusuyla uyanırım.	1	2	3	4	5	6
67. Arkadaşlarıma güvenebileceğimi biliyorum, onlar da bana güvenebileceklerini bilirler.	1	2	3	4	5	6
68. Belirli bir biçimde düşünmemi veya davranmamı gerektirecek sosyal baskılara boyun eğen biri değilim.	1	2	3	4	5	6
69. İhtiyacım olan etkinlik ve ilişkileri bulma çabalarımda oldukça başarılıyım.	1	2	3	4	5	6
70. Yıllar geçtikçe görüşlerimin nasıl değiştiğini ve olgunlaştığını görmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
71. Yaşamdaki amaçlarım benim için hayal kırıklığı yaratmaktan çok doyum kaynağı olmuştur.	1	2	3	4	5	6
72. Geçmişim iniş çıkışlarla doludur, fakat genellikle geçmişimi değiştirmeyi istemem.	1	2	3	4	5	6
73. Başkalarıyla konuşurken onlara gerçekten açılmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6
74. Yaşamımda yaptığım seçimlerin başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğini önemserim.	1	2	3	4	5	6
75. Yaşamımı beni tatmin edecek biçimde düzenlemekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6
76. Yaşamımda büyük gelişmeler ya da değişiklikler yapmayı denemekten uzun zaman önce vazgeçtim.	1	2	3	4	5	6
77. Yaşamda neyi başardığımı düşünmeyi doyum verici bulurum.	1	2	3	4	5	6
78. Kendimi arkadaşlarım ve tanıdıklarım ile karşılaştırdığımda kim olduğumla ilgili olarak kendimi iyi hissederim.	1	2	3	4	5	6
79. Ben ve arkadaşlarım sorunlarımızı birbirimizle paylaşıyoruz.	1	2	3	4	5	6
	1	2	3	4	5	6

80. Kendimi başkalarının önem <i>verdiği</i> değerlerle değil, kendi önem verdiğim şeylerle değerlendiririm.						
81. Zevklerime uygun bir ev ve yaşam tarzı oluşturabildim.	1	2	3	4	5	6
82. Bence “Yaşlı bir köpeğe yeni numaralar öğretilemez” özdeyişi doğrudur.	1	2	3	4	5	6
83. Bir sonuç değerlendirmesi yaptığımda, yaşamımda çok fazla kazançlarım olduğundan emin değilim.	1	2	3	4	5	6
84. Herkesin zayıf olduğu yönler vardır, fakat benim payıma daha fazlası düşmüş gibi görünüyor.	1	2	3	4	5	6

BİREYSEL SOSYAL SORUMLULUK ÖLÇEĞİ

Yönerge: Aşağıda yer alan ifadeleri dikkatli okuyarak sizleri en iyi tanımlayacak şekilde işaretleyiniz.

Madde No	Madde	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1.	'Birlikten kuvvet doğar', 'bir elin nesi var iki elin sesi var' gibi sözlere katılıyorum.					
2.	Toplumsal problemlerin çözümünde birlikte hareket etmenin gerekli olduğunu düşünürüm.					
3.	Küresel ısınmaya dikkat çekmek amacıyla yapılan kampanyalara destek veririm.					
4.	Sokak çocuklarının topluma kazandırılması için çalışmalara gönüllü katılıyorum.					
5.	Toplumsal problemlerin çözümü ile ilgili etkinliklere katılmanın bana zarar vereceğini düşünürüm.					
6.	Çocuk felci,rett, AIDS gibi hastalıkların önlenmesi ve bebek ölümlerinin azaltılmasına yönelik yapılan kampanyalara destek veririm.					
7.	Sosyal sorumluluk etkinliklerini boş zaman etkinliği olarak görürüm.					
8.	Yaşlılara destek olmak için neler yapılması gerektiğini düşünürüm.					
9.	Küçük yaşta çalışmaya zorlanan çocuklar için yapabileceğim bir şey yoktur.					
10.	Topluma karşı yerine getirmem gereken sorumluluklarım olduğu kaygısını taşımam.					
11.	Çevremdeki insanları toplumsal meselelerde aktif olmaya davet ederim.					
12.	"Her koyun kendi bacağından asılır", 'bana dokunmayan yılan bin yaşasın' gibi sözlere inanırım.					
13.	Toplumdaki genel sağlık problemlerinin iyileştirilmesi için herkesin yapabileceği bir şeyler olduğunu düşünürüm.					
14.	Toplumsal sorunlara dikkat çekmeyi sağlayacak etkinliklerde yer alırım.					
15.	Kız çocuklarının okullaşmasını sağlamak için çalışmak sadece devletin görevidir.					
16.	Lise öğrencilerinin karıştığı şiddet olaylarının önlenmesi için bu öğrencileri sosyal projelere dâhil etmenin faydası olacağına inanırım.					
17.	Enerji sağlamak amacıyla doğal kaynakların zarar görmesi göz ardı edilebilir.					
18.	Toplumdaki bazı grupların yaşadığı sorunlar ilgimi çekmez.					
19.	Çevremdeki insanlarla toplumsal meseleler hakkında konuşmam.					
20.	İnsanları etkileyen zor bir durumda bir şeyler yapmak elimden gelmediğinde vicdan azabı duyarım.					

21.	Seçimlerde oy kullanmak benim için ciddi bir görevdir.					
22.	Benden farklı yerlerde yaşasalar da insanların yararına çalışmaktan mutlu olurum.					
23.	Kendimi grup ve ekip çalışmasına yatkın görürüm.					
24.	Sosyal sorumluluk etkinlikleri için maddi kaynak oluşturmaya çalışırım.					
25.	Greenpeace ve TEMA gibi sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları ilgimi eker.					
26.	Toplumsal yaşamda insanların bir araya gelerek yapamayacakları bir şey yoktur.					
27.	Ancak maddi güce sahip kişilerin başkaları yararına işler yapabileceğini düşünürüm.					
28.	Çevremizdeki sorunların çözümü için her zaman devlet girişimi beklemek gerektiğini düşünürüm.					

EK 4: UYGULAMAYA İLİŞKİN ÜNİVERSİTE İZİNLERİ

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 47855647-302.14-E.16724
Konu : Gürkan YEĞİNTÜRK

25/12/2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 31.10.2017 tarihli ve 67493393.302.08.01/2016 sayılı yazınız.
b) Marmara Üniversitesi Rektörlüğünün 12.12.2017 tarihli ve 1610545-300-E.1700365575 sayılı yazısı.

Enstitünüz Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gürkan YEĞİNTÜRK'ün "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne dair Marmara Üniversitesi Rektörlüğünden alınan ilgi (b) yazı fotokopisi ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır

Metin ÇAĞLAR
Öğrenci İşleri Daire Başkanı

Ek : İlgi Yazı Sureti (10 sayfa)

Adres: Cumhuriyet Bulv. No:144 35210 Akseki/İZMİR
Telefon: 0 232 4121426 Fax: 0 232 4121403
E-Posta: ehul.ozturk@du.edu.tr Elektronik Ağ: www.dau.edu.tr
Kop Adresi: dokuzeyluluniversitesi@n01.kap.tr

Bilgi için imzalat:
Biru İDİZ
VHKİ

Qmir
akademi

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Elinizdeki belge doğrultusunda adres: <http://pzi.bys.dau.edu.tr/docu/SignCheck.aspx?FileDocID=b307353-c51e-4d65-b8ad-9f9fc12d62b6>

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 16110545-300-E.1700365575
Konu : Gürkan YEĞİNTÜRK, Tez Çalışması

12.12.2017

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Cumhuriyet Bulvarı No:144
Alsancak/İZMİR

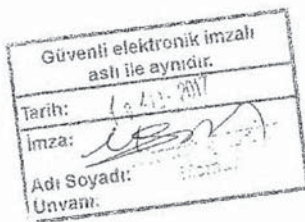
İlgi : 07.11.2017 tarih E.12709 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gürkan YEĞİNTÜRK'ün "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi" konulu tez uygulamasını yapması uygun görülmüş olup ilgili birimler ekte gönderilmiştir. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN
Rektör Adına
Rektör Yardımcısı

EK:
EK-1 Fen-Edebiyat Fakültesi
EK-2 Sağlık Bilimleri Fakültesi
EK-3 İktisat Fakültesi
EK-4 İlahiyat Fakültesi
EK-5 Mühendislik Fakültesi

D. E. Ü. REKTÖRLÜK GELEN NO
21.12.2017 11.12 - 70321

Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
34722 Kadıköy / İSTANBUL
Telefon: 0216 414 05 45
e-posta: yeginturk@marmara.edu.tr
http://oidb.marmara.edu.tr
Kısay Adresi: marmarauniversitesi@hs01.kop.tr

Aynıntılı bilgi için:
Hareet SAM
Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Recep BOZLAĞAN tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://ebys.marmara.edu.tr/QR/4C8EDDE7E7EF4F8B>

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Atatürk Eğitim Fakültesi

Sayı : 65796619-302.14.08-E.1700365442
Konu : Gürkan YEĞİNTÜRK, Tez Çalışması

12.12.2017

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 15.11.2017 tarihli ve 16110545-302.14.08-E.1700341504 sayılı belge.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gürkan YEĞİNTÜRK'ün "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını Fakültemiz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında yapma isteğinin uygun görüldüğü ile ilgili yazı ektedir.

Gereği için bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ahmet Şükrü ÖZDEMİR
Dekan

EK:

EK-1 Bölüm Başkanlığı yazısı

EK-2 Anabilim Dalı Başkanlığı yazısı

Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Atatürk Eğitim Fakültesi 34722 Ayıntulu bldi için
Kadıköy / İSTANBUL Bilgi TENK
Telefon: 0216 345 30 90-345 47 05 Belgeye: No: 338 80 80
eef@marmara.edu.tr http://eef.marmara.edu.tr
Kep Adresi: marmarauniversitesi@hs01.kep.tr Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Ahmet Şükrü ÖZDEMİR tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://ebys.marmara.edu.tr/QR/B026DE4051644231>

KEP 14-02-2018-70502

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 53891476-302.08.01-
Konu : Gürkan YEĞİNTÜRK

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 07.11.2017 tarihli E.12709 sayılı yazımız.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans öğrencisi olan Gürkan YEĞİNTÜRK'ün "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi-Oluşlarının Sosyal Sorumluluk Davranışlarına Göre İncelenmesi" başlıklı tez çalışması hakkında Üniversitemiz Birimlerinden alınan yazılar ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmza
Prof. Dr. Bayram Mert SAVRUN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK :
Yazı ve ekleri (15 sayfa)

Doğrulamak için: <http://194.27.128.68/envision.Sorgula/belgedogrulama.aspx?V=BE6EZHKT>

Ayrıntılı bilgi için iribet : Safinaz DİCE Dahili : 10159

Istanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü 34452 Beyazıt/Istanbul
Tel : 0212 440 00 00 Faks : 0212 440 00 48
e-posta : oideb@istanbul.edu.tr Elektronik Ağ : <http://ogrenci.istanbul.edu.tr>

